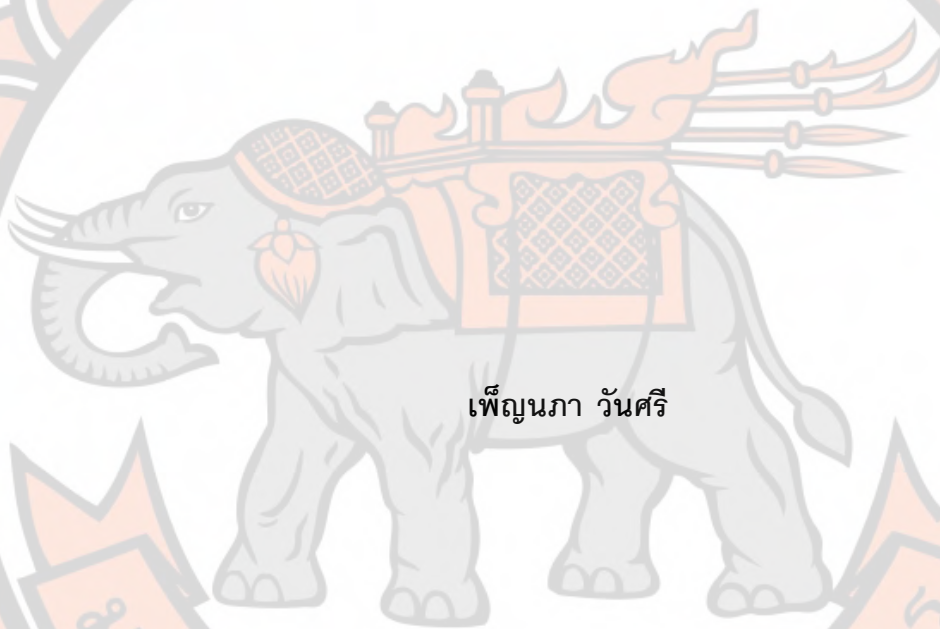

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ

เพ็ญนภา วันศรี

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
กรกฎาคม 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

ประกาศคุณประการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้อุทิศส่วสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ และชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ และสำเร็จลงได้ด้วย ความภาคภูมิใจ

ขอขอบพระคุณ ดร.วิเชียร อังวงไสยสถิตกุล ดร.อังคณา อ่อนธานี และนางทศพร มูลหงษ์ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้คำแนะนำ และตรวจสอบข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ นางสาวเพ็ญรพี กลัปกุล ผู้อำนวยการโรงเรียน บางมูลนากภูมิวิทยาคม คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม บุคลากร และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม ที่ให้ความร่วมมือและ อำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านเป็นอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียน การสอนสำหรับครูและผู้ที่สนใจไม่มากก็น้อย

เพ็ญภา วันศรี

ชื่อเรื่อง	ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ
ผู้วิจัย	เพ็ญนภา วันศรี
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2559
คำสำคัญ	การจัดการเรียนรู้ กระบวนการรับใช้สังคม จิตสาธารณะ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการด้านจิตสาธารณะ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม และเปรียบเทียบจิตสาธารณะหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ และแบบเขียนรายงานตนเอง ดำเนินการวิจัยโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ใช้เวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2-3 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง สังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ และให้นักเรียนเขียนแบบรายงานตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติ t-test (one sample test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

นักเรียนมีพัฒนาการด้านจิตสาธารณะหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมจากการสังเกตครั้งที่ 1 โดยรวมอยู่ในขั้นการเห็นคุณค่า ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.67) และจากการสังเกตครั้งที่ 2 โดยรวมอยู่ในขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.53) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม มีจิตสาธารณะ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

Title RESULTS OF LEARNING MANAGEMENT WITH SOCIAL LEARNING PROCESS TO ENHANCE PUBLIC MIND OF PUBLIC MIND CLUB STUDENTS

Author Pennapa Wonsri

Advisor Associate Professor Chaiwat Sutthirat, Ph.D.

Academic Paper Thesis M.Ed. in Curriculum and Instruction, Naresuan University, 2016

keywords Learning Management, Activities through Social Service Process, Public Mind

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the public mind development and to compare students' public mind after learning through Social Service Process with 70 percentage criterion. Target of 30 Public Mind Club students of Bangmunnakphoomiwiththayakhom School, Bangmunnak District, Phichit Province. The instruments used in the study were 4 lesson plans. The observation of public mind and the self – report. Conducted research with learning management for 5 weeks, 3 – 4 hours a week total 14 hours. The data were analyzed by using mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), t-test (one sample test) and Content Analysis.

The results revealed that:

The students public mind through Social Service Process learning was at the Valuing ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.67) for the first observation and was at the Characterization ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.53). The results of students behavior on public mind for the second observation was higher than the 70 percentage criterion at the .01.

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	สมมติฐานของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	10
	การจัดการเรียนรู้ (Learning Management).....	19
	การเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม (Service Learning).....	27
	จิตสาธารณะ (Public Mind).....	48
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	79
	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	82
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	83
	กลุ่มเป้าหมาย.....	83
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	83
	การดำเนินการทดลอง.....	114
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	117

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	120
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	120
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	120
5 บทสรุป.....	127
สรุปผลการวิจัย.....	127
อภิปรายผลการวิจัย.....	128
ข้อเสนอแนะ.....	131
บรรณานุกรม.....	133
ภาคผนวก.....	139
ประวัติผู้วิจัย.....	259

มหาวิทยาลัยนเรศวร

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงผลการสังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม.....	43
2 แสดงตัวชี้วัด และตัวบ่งชี้ จิตสาธารณะ.....	65
3 แสดงการออกแบบโครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่ เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ.....	85
4 แสดงโครงสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ.....	105
5 แสดงตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนนการมีพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ.....	109
6 แสดงโครงสร้างแบบเขียนรายงานตนเอง.....	111
7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ทักษะด้านการคิดและการตัดสินใจ.....	116
8 แสดงผลการศึกษาพัฒนาการด้านจิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคม ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ.....	121
9 แสดงการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ หลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม กับเกณฑ์ร้อยละ 70.....	126
10 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ รับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยรวม.....	227
11 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ รับใช้สังคมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1.....	229
12 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ รับใช้สังคมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2.....	231
13 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ รับใช้สังคมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3.....	233

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

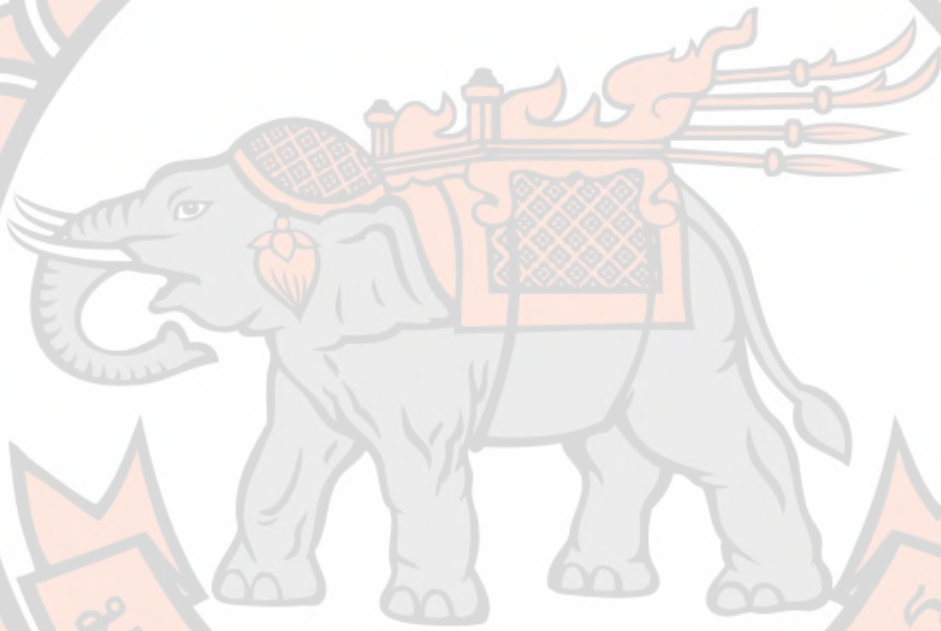
14	แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ รับใช้สังคมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4.....	235
15	แสดงผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรม ด้านจิตสาธารณะของนักเรียน.....	237
16	แสดงผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบเขียนรายงานตนเอง.....	239
17	แสดงคะแนนการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ครั้งที่ 1 โดยครูประจำ ชุมนุมจิตสาธารณะ.....	240
18	แสดงคะแนนการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ครั้งที่ 2 โดยครูประจำ ชุมนุมจิตสาธารณะ.....	243
19	แสดงคะแนนการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุม จิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ครั้งที่ 1 โดยผู้วิจัย.....	247
20	แสดงคะแนนการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุม จิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ครั้งที่ 2 โดยผู้วิจัย.....	250

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย..... 82

มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกศตวรรษที่ 21 เป็นยุคเทคโนโลยีขั้นสูง ยุคของข้อมูลสารสนเทศ ยุคสังคมแห่งความรู้ ยุคของสังคมประชาธิปไตย ยุคของสังคมเครือข่าย ยุคของการบูรณาการ ยุคสังคมเมือง ยุคของการแข่งขันกันอย่างรุนแรง และเป็นยุคของการแสวงหาความเต็มเต็มในจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นสภาพที่เราจะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง ทั้งในระดับประเทศ ระดับสังคมส่วนย่อย และระดับปัจเจกบุคคล จนเราไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือต้านทานได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2544, หน้า 80-86) จากการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศ ในบริบททางเศรษฐกิจของสังคมไทยที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในปัจจุบันได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว เป็นยุคของสังคมเมือง ยุคของการแข่งขันกันอย่างรุนแรง และทำให้สังคมไทยได้รับผลกระทบ ทั้งในระดับประเทศ ระดับสังคมส่วนย่อย และระดับปัจเจกบุคคล ซึ่งผลกระทบเชิงลบ ที่ให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมมากขึ้นจนก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของคน ในสังคมไทย อาทิ การย่อหย่อนในศีลธรรมและจริยธรรม การขาดระเบียบวินัย การเอาวัดเอาเปรียบและการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน รวมทั้งการทำลายสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและ สาธารณสมบัติของส่วนรวมเพิ่มมากขึ้น การไม่ช่วยกันรักษาสมบัติสิ่งของ สถานที่ที่เป็นทรัพย์สิน สาธารณะจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคนที่ต้องให้ความสำคัญทั้งในระดับโลก ระดับประเทศและระดับบุคคล (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 4)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นับว่าให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตสาธารณะของผู้เรียน จึงได้กำหนดให้จิตสาธารณะ เป็น 1 ใน 8 ของลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะพลเมืองไทย พลเมืองโลก ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยก็ได้มีความพยายามในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคม และให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 5)

แม้จะมีการช่วยกันพัฒนาจิตสาธารณะแต่การขาดจิตสาธารณะของคนไทยก็ยังมีให้เห็นเสมอ โดยที่คนไทยส่วนหนึ่งเพราะคนไทยยังคงฝังแน่นอยู่กับแนวคิดที่ว่า คนเป็นของรัฐ รัฐต่างหากที่เป็นเจ้าของประเทศเป็นเจ้าของสถานที่ราชการ เป็นเจ้าของสมบัติสาธารณะ

ประชาชนเป็นผู้พึ่งพา รัฐต้องดูแล ดังนั้นสมบัติสาธารณะเกือบทุกอย่าง รวมถึงธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า ที่เป็นสาธารณะทั้งหลาย จึงมักเสียหาย ไม่มีใครรู้สึกเป็นเจ้าของที่จะดูแลรักษา เราจึงพบสมบัติที่เป็นสาธารณะต่างๆ อยู่ในสภาพที่ชำรุดเสียหาย ปัญหาสิ่งสาธารณสมบัติ ถูกทำลายกันมากขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากความเคยชินในการใช้ทรัพยากร ขาดจิตสำนึกสาธารณะ ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม (สุชาติ จักรพิสุทธิ, 2544, หน้า 22 - 23) ปัญหาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกสาธารณะอยู่มาก ดังนั้นควรปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาจิตสำนึกให้มีความเข้มแข็งในสังคมไทย เพราะจิตสำนึกเป็นเรื่องของจิตใจ เป็นความรู้สึกนึกคิด ของบุคคลที่เกิดขึ้นโดยการเรียนรู้ จิตสำนึกที่เกิดขึ้นแล้วยากที่จะหยุดหรือหมดหายไป คนที่มีจิตสำนึกที่ดีด้านใด จะประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับจิตสำนึกของตน และใช้จิตสำนึก ด้านนั้นๆ ของตนเพื่อประโยชน์ต่อสิ่งต่างๆ ตามมา (สมพงษ์ สิงหะพล, 2542, หน้า 15-16)

ดังนั้น จิตสำนึกจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ เพราะบุคคลที่มีจิตสำนึกจะเป็นผู้ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมของสังคมและตระหนักในสิทธิของตนเอง ไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น ดังนั้น จิตสำนึกจึงเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สังคมไทยต้องปลูกฝัง ส่งเสริม และพัฒนาให้เกิดขึ้นในเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง ในการปลูกจิตสำนึกด้านต่างๆ ที่ได้ผลนั้น ควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก และเยาวชนไทยในปัจจุบันจำเป็นต้องปลูกจิตสำนึกด้านต่างๆ การปลูกฝังจิตสำนึกที่ได้ผลนั้นควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการรับการปลูกฝัง และส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กเป็น “ไม้อ่อนที่ตัดง่าย” การเสริมสร้างจิตสำนึกตั้งแต่ในวัยเด็กนั้นเพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเอง โดยให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจตระหนักถึงความสำคัญของจิตสำนึก รวมทั้งมีการฝึกฝนให้เด็กได้ปฏิบัติจริงเพื่อให้เด็กเกิดการกระทำที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสำนึก อย่างแท้จริงจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 73 - 74) ซึ่งผู้มีอิทธิพล อย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของเด็กคือ บิดา มารดา ครูและเพื่อนร่วมวัย รวมทั้งสื่อมวลชน หากบุคคล เหล่านี้ได้ถ่ายทอดความมีจิตสำนึกที่ดี มีจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติส่วนรวมให้แก่เด็ก อย่างสม่ำเสมอเด็กก็จะซึมซับเอาคุณลักษณะที่ดีติดตัวไป (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2547, หน้า 1) ซึ่งถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เมื่อเติบโตขึ้นจะทำให้เขาสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ต่างชาติ อันจะส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุขกาย สบายใจ ตลอดจน

เป็นประชาชนที่ดีที่เหมาะสมของครอบครัว สังคมและประเทศชาติสืบเนื่องต่อไป (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 7 - 8)

แนวทางที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะมีมากมาย แต่แนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนได้ คือ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำความรู้จักกับชุมชน วิเคราะห์ถึงความต้องการของชุมชนที่ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือได้ โดยนำความรู้ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ พร้อมทั้งได้เรียนรู้จากการลงมือช่วยเหลือชุมชนอีกด้วย ความสำคัญของการรับใช้สังคม คือ การที่ผู้เรียนและชุมชนต่างได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนั้นๆ ไม่ใช่เกิดประโยชน์เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (นันทิยา ตันศรีเจริญ, 2546, หน้า 77) อีกทั้งการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดำเนินการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์ในการรับใช้สังคม การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการเรียนรู้จากรูปรธรรมไปสู่นามธรรม อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง จึงทำให้มีความหมายต่อตนเอง และต้องการที่จะนำไปใช้ประสบการณ์ในด้าน การรับใช้สังคม นับเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าสูงต่อการเรียนรู้ การรับใช้สังคมตามความต้องการของชุมชนและสังคม นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือสังคมโดยตรงแล้ว ประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับยังสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในการช่วยเหลือสังคม และสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติของผู้เรียนได้อย่างดี การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นการเรียนรู้จากความเป็นจริงตามสภาพที่แท้จริงจึงเป็นการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและสังคมได้จริง (ทิศนา แคมมณี, 2551, หน้า 132 - 133)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม พบว่า ชวลา เวชยันต์ (2544) ได้ทำการวิจัยพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการรับใช้สังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ความตระหนักในการรับใช้สังคมสูงกว่าก่อนเรียน และกรณีศึกษาที่ทำการสังเกตพฤติกรรม มีพัฒนาการรับใช้สังคมสูงขึ้นตามลำดับ และวัฒนา ไตต่อผล (2557) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะหลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร และนักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะหลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร และต่อมา สมปอง ช่วยพรม (2559) ได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามหลักการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา แล้วพบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะจิตสาธารณะทุกด้านและโดยรวม

หลังการเรียนโดยใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะหลังการเรียนโดยใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น และในภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเยี่ยม ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากระบวนการรับใช้สังคมสามารถที่จะทำให้ให้นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงขึ้นได้

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีจิตสาธารณะที่สูงขึ้น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม
2. เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม กับเกณฑ์ร้อยละ 70

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม มีจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ จำนวน 30 คน โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร
2. ตัวแปร
 - 2.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม
 - 2.2 ตัวแปรตาม คือ จิตสาธารณะ
3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของชุมนุมจิตสาธารณะ ใช้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบางมูลนากภูมิ

วิทยาคม พุทธศักราช 2559 โดยผู้วิจัยนำเนื้อหาการเรียนรู้นี้มาจากองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 เรื่อง ดังนี้

- 3.1 ความมีน้ำใจ
 - 3.2 การดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน
 - 3.3 การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
4. เวลา

ระยะเวลาดำเนินการทดลอง ใช้เวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2-3 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้สำรวจปัญหา และความต้องการการของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน จากนั้นได้ร่วมกันวางแผนเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคมตามแผนที่วางไว้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียน และนำประสบการณ์ที่ได้รับมาคิดพิจารณา ไตร่ตรอง จนเกิดความคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวันได้ โดยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 ขั้นเตรียมความรู้ก่อนรับใช้สังคม โดยการให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นในการปฏิบัติตน การฝึกทักษะที่จำเป็นเวลาเข้าไปรับใช้สังคม
- 1.2 ขั้นการสำรวจปัญหา เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปสำรวจปัญหา ความต้องการของชุมชน
- 1.3 ขั้นการวางแผนรับใช้สังคม นักเรียนนำปัญหาและความต้องการของชุมชนมาสรุปว่ามีอะไรบ้าง จากนั้นให้นักเรียนจับกลุ่มตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ร่วมกันวางแผนงาน กำหนดหน้าที่ แจกแจงรายละเอียดของกิจกรรมในงาน และการกำหนดเวลาปฏิบัติงาน
- 1.4 ขั้นลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคม นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมีครูเป็นผู้ดูแล และให้คำแนะนำระหว่างการทำกิจกรรมรับใช้สังคม
- 1.5 ขั้นการนำเสนอผลงานการรับใช้สังคม ผู้เรียนพิจารณา ไตร่ตรอง วิเคราะห์ถึงประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้จากการรับใช้สังคม และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการลงมือปฏิบัติงานสรุปผลการดำเนินงาน และนำผลงานออกมาแสดง และประชาสัมพันธ์

2. จิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกด้วยความรู้สึกรักของตนเอง ในด้านความมีน้ำใจ ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน และด้านการเข้าร่วม กิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้ สังคม ซึ่งวัดได้จากการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกด้านจิตสาธารณะ หลังการเรียนแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้สังเกต 2 คนร่วมกันสังเกต 2 ครั้ง โดยมีรายละเอียดการสังเกต ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะ ถึงความมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน และ การรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันสิ่งของส่วนรวมให้กับเพื่อนได้ใช้ร่วมกัน ประกอบด้วย

- 1) การแสดงน้ำใจช่วยเหลือครูเมื่อมีโอกาส
- 2) การช่วยเพื่อนคิดงานในกลุ่มของตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 3) การรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ปากกา ดินสอ สี กระดาษ ให้เพื่อนได้ใช้ ร่วมกัน
- 4) การช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน ได้แก่ เก็บขยะ นำขยะไปทิ้งลงถังขยะ กวาดห้อง ถูห้อง
- 5) การช่วยกันประหยัดพลังงาน ได้แก่ ปิดพัดลม ปิดไฟ เมื่อไม่ใช้งาน
- 6) การช่วยกันจัดระเบียบห้องเรียน ได้แก่ จัดโต๊ะเรียน เก้าอี้ และจัดเรียงรองเท้า ก่อนเข้าห้องเรียน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงการดูแลรักษาไม่ให้เกิดความชำรุดหรือเกิดความเสียหาย ไม่ทำให้เกิดความสกปรก การดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย โรงอาหาร อาคารอเนกประสงค์ สนามฟุตบอล อาคารเรียนสังคมศึกษา ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และห้องสุขา ประกอบด้วย

- 1) การไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนให้เกิดความเสียหายหรือชำรุด
- 2) การดูแลรักษาความสะอาดสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนไม่ให้สกปรก
- 3) การไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ ได้แก่ ไม่เคลื่อนย้ายโต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้
- 4) การไม่หยิบจับสิ่งของที่มีอยู่ในสาธารณประโยชน์มาเป็นของตน ได้แก่ หนังสือ ในห้องสมุด อุปกรณ์กีฬา

5) การปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

6) การแจ้งครูหรือภารโรงเมื่อพบว่าสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนถูกทำลายหรือชำรุดเสียหาย

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม หมายถึง นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยความกระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน และด้วยความเต็มใจที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม ประกอบด้วย

1) การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ได้แก่ การเข้าร่วมชุมนุมจิตสาธารณะ ชุมนุมจิตอาสา และชุมนุมผู้บำเพ็ญประโยชน์

2) การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมด้วยความเต็มใจ และมีความสุขที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน

3) การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ อาสารับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนด้วยความกระตือรือร้น และไม่หวังผลตอบแทน

4) การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ฝึกตนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะขอความช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ โดยไม่มีใครชักชวน

4. พัฒนาการด้านจิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ 3 ด้าน คือด้านความมีน้ำใจ ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ของนักเรียนที่แสดงออกและเปลี่ยนแปลงไปจากการวัดพฤติกรรมครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม โดยพิจารณาจากการวัดโดยการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ และแบบเขียนรายงานตนเอง

5. นักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม ที่เข้าร่วมชุมนุมจิตสาธารณะเพื่อทำกิจกรรมรับใช้สังคม

6. เกณฑ์ร้อยละ 70 หมายถึง เกณฑ์การเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะ จากการใช้กระบวนการพัฒนาจิตพิสัยของคน (Affective Domain) ซึ่งผู้วิจัยวัดจากพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม โดยมีการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม ที่กำหนดไว้ว่าผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม และคุณลักษณะตามเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียน
ชุมนุมจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 1.1 หลักการ
 - 1.2 เป้าหมาย
 - 1.3 แนวทางการจัดกิจกรรม
 - 1.4 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 1.5 ขอบข่ายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 1.6 โครงสร้างการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 1.7 บทบาทบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
 - 1.8 กิจกรรมชุมนุมจิตสาธารณะ
 - 1.9 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. การจัดการเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายของการเรียนรู้
 - 2.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้
 - 2.3 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้
 - 2.4 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้
 - 2.5 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่ดี
3. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม
 - 3.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม
 - 3.2 ลักษณะการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม
 - 3.3 ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม
 - 3.4 แนวคิดพื้นฐานของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม
 - 3.5 หลักการของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม
 - 3.6 รูปแบบของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

3.7 ปัจจัยที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมสำเร็จ

3.8 ข้อดีของการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

4. จิตสาธารณะ

4.1 ความหมายของจิตสาธารณะ

4.2 ความสำคัญของจิตสาธารณะ

4.3 ทฤษฎีและแนวคิดของการพัฒนาจิตสาธารณะของต่างประเทศและประเทศไทย

4.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดจิตสาธารณะ

4.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของจิตสาธารณะ

4.6 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

4.7 การวัดและประเมินจิตสาธารณะ

4.8 การหาคุณภาพของแบบวัดจิตสาธารณะ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มหาวิทยาลัยนเรศวร

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติ จากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

1. หลักการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีหลักการสำคัญ ดังนี้

- 1.1 มีเป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และครอบคลุมผู้เรียนทุกคน
- 1.2 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ
- 1.3 เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่างๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ
- 1.4 เป็นกิจกรรมที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน องค์กร และหน่วยงานอื่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

2. เป้าหมาย

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปพัฒนาตนเองให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี อันจะนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551 ได้แก่ รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

3. แนวทางการจัดกิจกรรม สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรม ดังนี้

- 3.1 ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ
- 3.2 ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย ฝึกการทำงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ตลอดจนสะท้อนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียน
- 3.3 จัดกิจกรรมอย่างสมดุลทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยจัดกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- 3.4 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยการศึกษาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนอย่างเป็นระบบ เน้นการคิดวิเคราะห์และใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรม
- 3.5 ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แบบร่วมมือมากกว่าเน้นการแข่งขันบนพื้นฐานการปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย
- 3.6 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรม

4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุม 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยเสนอไว้เป็นระบบเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นภาพกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม ดังนี้

- 4.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งในด้านการเรียนและอาชีพสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน
- 4.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจ โดยเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย การไม่เห็นแก่ตัว ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผลการช่วยเหลือแบ่งปันกัน และความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

4.2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำพิญประโยชน์ และนักศึกษา วิชาทหารสถานศึกษาให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และครบตามหลักสูตรของแต่ละกิจกรรม

4.2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย และเข้าร่วมกิจกรรม ตามความถนัดและความสนใจ

4.2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจของผู้เรียนให้มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะ เพื่อช่วยสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา

5. ขอบข่ายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้หลากหลายรูปแบบและวิธีการ โดยมีขอบข่าย ดังนี้

5.1 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในลักษณะเป็นกระบวนการเชิงบูรณาการโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนสามารถบูรณาการระหว่างกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

5.2 เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ตลอดจนเห็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

5.3 เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่างๆ สนับสนุนค่านิยมที่ดีงามและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

5.4 เป็นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานและการให้บริการด้านต่างๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

6. โครงสร้างการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

โครงสร้างเวลาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดโครงสร้างเวลาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 360 ชั่วโมง เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ สำหรับกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาจัดเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

6.1 ระดับประถมศึกษา (ป.1 - 6) รวม 6 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง

6.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - 3) รวม 3 ปี จำนวน 45 ชั่วโมง

6.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - 6) รวม 3 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง

การจัดสรรเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ขึ้นกับการบริหารจัดการของสถานศึกษา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามโครงสร้างเวลาของหลักสูตร และผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาและฝึกปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 3 ลักษณะ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทุกปีจนจบการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

7. บทบาทบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

7.1 บทบาทของครูผู้รับผิดชอบกิจกรรม

7.1.1 ศึกษาหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย แนวการจัดกิจกรรม การประเมินผลพัฒนาผู้เรียน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย

7.1.2 ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

7.1.3 ร่วมกับผู้เรียนออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และเป็นไปตามหลักการ ปรัชญา และแนวการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

7.1.4 ส่งเสริม กระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในการจัดทำแผนงาน โครงการ ร่วมปฏิบัติกิจกรรม และการประเมินผล

7.1.5 ให้คำปรึกษา ดูแล ติดตาม ประสานงาน และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมให้เป็นไปตามแผน

7.1.6 ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน และซ่อมเสริมกรณี que ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์พร้อมจัดทำเอกสารหลักฐานการประเมินผล

7.1.7 รายงานผลการดำเนินกิจกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ แล้วนำผลการจัดกิจกรรมมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข

7.1.8 แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

7.2 บทบาทของผู้เรียน

7.2.1 ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ตนเอง และเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถ หรือตามข้อเสนอแนะของสถานศึกษา

7.2.2 เข้าร่วมการปฐมนิเทศจากครูผู้รับผิดชอบกิจกรรม

7.2.3 ร่วมประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามลักษณะของกิจกรรม

7.2.4 ร่วมประชุมจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินงาน และปฏิบัติกิจกรรมด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ

7.2.5 ร่วมประเมินการปฏิบัติกิจกรรมและนำผลมาพัฒนาตนเอง และนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมต่อครูผู้รับผิดชอบ

7.2.6 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดประสบการณ์ ทบทวน และสะท้อนความรู้สึกรายหลังการปฏิบัติกิจกรรม (After Action Review: AAR) รวมทั้งสร้างเครือข่ายจิตอาสาและขยายผลต่อยอดสู่ความยั่งยืน

7.3 บทบาทของผู้ปกครองและชุมชน

7.3.1 มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม และอาสาสมัครกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาและชุมชน

7.3.2 ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียน ให้โอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเองเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกแผนการเรียน การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ

7.3.3 ดูแล เอาใจใส่ผู้เรียน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของผู้เรียน

7.3.4 เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ติงามให้แก่ผู้เรียน

7.3.5 ร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อติดตามประเมินผลพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีเป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพ ตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน องค์กร และหน่วยงานอื่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นี้ประกอบไปด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ และกิจกรรมชุมนุม ชมรม และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปพัฒนาตนเองให้เกิดความสามารถ ในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และจะนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นใน การทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

8. กิจกรรมชุมนุมจิตสาธารณะ

กิจกรรมชุมนุมจิตสาธารณะของโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคมมีแนวทางในการ ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

8.1 หลักการและเหตุผล

ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มี การส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียนในด้านต่างๆ กิจกรรมชุมนุมจัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะของกิจกรรมนักเรียน โดยเป็นกิจกรรมที่มีความ มุ่งเน้นจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน สามารถจัดได้ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา และจัดได้ทั้งในและนอกเวลาเรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, หน้า 51) โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคมจึงได้จัดกิจกรรมชุมนุมจิตสาธารณะขึ้น เพื่อให้เป็นไป ตามการส่งเสริมของหลักสูตร โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกด้านสาธารณะ มีความ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ให้รู้จักเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจและร่วมมือในการทำกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นกิจกรรมตามความสมัครใจ นักเรียนจะต้องลงมือกระทำด้วยความ รับผิดชอบของตนเอง โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่สังคมจะได้รับจากการกระทำนั้น

ทางกลุ่มกิจกรรมชุมชนมจิตสาธารณะจึงได้จัดรูปแบบกิจกรรมตามหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้นปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสาธารณะพร้อมช่วยเหลือสังคม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในด้านพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้านจิตสาธารณะ

8.2 เป้าหมายของชุมชนมจิตสาธารณะ

8.2.1 ผู้เรียนมีจิตสำนึกด้านสาธารณะ

8.2.2 ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

8.2.3 ผู้รู้จักเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจและร่วมมือในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อส่วนรวม

8.2.4 นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมเพื่อสังคม รู้จักปรับตัว และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

8.3 กิจกรรมการเรียนรู้

8.3.1 กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการทำกิจกรรมเพื่อชุมชน ความสำคัญและกระบวนการของกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ

8.3.2 กิจกรรมสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และความต้องการของชุมชนนั้นๆ ที่ต้องการให้เข้าไปแก้ไข้ปัญหา

8.3.3 กิจกรรมการวางแผน แนวปฏิบัติในการทำกิจกรรมเพื่อชุมชน

8.3.4 กิจกรรมการลงมือปฏิบัติจริงตามแผนการปฏิบัติการที่ได้ร่วมมือกันวางแผนไว้

8.3.5 กิจกรรมนำเสนอผลงานการทำกิจกรรมเพื่อชุมชน

8.4 วิธีวัดและประเมินผล

8.4.1 การวัดและการประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลงาน ผู้เรียนจะต้องผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดในแต่ละกิจกรรม

8.4.2 ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ ชิ้นงาน/ คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ถึงจะได้รับผลการประเมิน “ผ่าน”

8.4.3 ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ ชิ้นงาน/ คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไม่ครบร้อยละ 70 ถือว่าไม่ผ่านการประเมิน จะได้รับผลการเรียน “ไม่ผ่าน”

9. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นการประเมินโดยผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ ชิ้นงาน/ คุณลักษณะผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2 ประการ คือ การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม และการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสิน

9.1 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรมการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรมมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

9.1.1 ตรวจสอบเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

9.1.2 ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรม และผลงาน/ ชิ้นงาน/ คุณลักษณะของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดด้วยวิธีการที่หลากหลายเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติกิจกรรม

9.1.3 ผู้เรียนที่มีเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม มีการปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ ชิ้นงาน/ คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เป็นผู้ผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม และนำผลการประเมินไปบันทึกในระเบียบแสดงผลการเรียน

9.1.4 ผู้เรียนที่มีผลการประเมินไม่ผ่านในเกณฑ์เวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรม และผลงาน/ ชิ้นงาน/ คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด ครูหรือผู้รับผิดชอบต้องดำเนินการซ่อมเสริมและประเมินจนผ่าน ทั้งนี้ควรดำเนินการให้เสร็จสิ้นในปีการศึกษานั้นๆ ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัยให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา

9.2 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสิน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อตัดสินเลื่อนชั้นและจบระดับการศึกษาเป็นการประเมินการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปี/ รายภาค เพื่อสรุปผลการผ่านในแต่ละกิจกรรม สรุปผลรวมเพื่อเลื่อนชั้นและประมวลผลรวมในปีสุดท้ายเพื่อการจบแต่ละระดับการศึกษา โดยการดำเนินการดังกล่าวมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

9.2.1 กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนทุกคนตลอดระดับการศึกษา

9.2.2 ผู้รับผิดชอบสรุปและตัดสินผลการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดนั้น ผู้เรียนจะต้องผ่านกิจกรรม 3 กิจกรรมสำคัญ ดังนี้ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน

ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร โดยเลือกเพียง 1 กิจกรรม กิจกรรมชุมนุม ชมรม และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

9.2.3 ผู้รับผิดชอบเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ความเห็นชอบ

9.2.4 ผู้รับผิดชอบเสนอผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาเพื่ออนุมัติผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านเกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษา

9.3 เกณฑ์การตัดสิน

เรียนจะต้องได้รับการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนด โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินอย่างเหมาะสม ดังนี้

9.3.1 กำหนดคุณภาพหรือเกณฑ์ในการประเมินตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ไว้ 2 ระดับ คือ ผ่าน และไม่ผ่าน

9.3.2 กำหนดประเด็นการประเมินให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ในแต่ละกิจกรรม และกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมิน ดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ ชิ้นงาน/ คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ ชิ้นงาน/ คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

9.3.3 เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี/ รายภาค ดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ไม่ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญ กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งจาก 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

9.3.4 เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อจบระดับการศึกษา ดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ผ่าน” ทุกชั้นปีในระดับการศึกษานั้น

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ไม่ผ่าน” บางชั้นปี
ในระดับการศึกษานั้น

9.3.5 แนวทางการแก้ไขนักเรียนกรณีไม่ผ่านเกณฑ์

กรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านกิจกรรมให้เป็นหน้าที่ของครูหรือผู้รับผิดชอบกิจกรรม
นั้นๆ ที่จะต้องซ่อมเสริมโดยให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมจนครบตามเวลาที่ขาดหรือปฏิบัติกิจกรรมให้
บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น แล้วจึงประเมินให้ผ่านกิจกรรมเพื่อบันทึกในระเบียบ
แสดงผลการเรียน ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัยให้รายงานผู้บริหารสถานศึกษาทราบเพื่อดำเนินการ
ช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเหมาะสมเป็นรายกรณีไป

การจัดการเรียนรู้ (Learning Management)

ความหมายของการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2543, หน้า 4) ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้หมายถึง
การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรมอันเนื่องมาจากได้รับประสบการณ์ และเป็น
การปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

ชนาธิป พรกุล (2544, หน้า 53) ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง หรือการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแสดง
พฤติกรรมในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกปฏิบัติหรือได้รับ
ประสบการณ์

ทิตินา แชมมณี (2545, หน้า 1) ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้
มีขอบเขตที่ครอบคลุมความหมาย 2 ประการ คือ การเรียนรู้ในความหมายของ “กระบวนการ
เรียนรู้ (learning process)” ซึ่งหมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน หรือการใช้วิธีการต่างๆ
ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้ในความหมายของ “ผลการเรียนรู้ (learning
outcome)” ซึ่งได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในสารต่างๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะ
กระบวนการต่างๆ รวมทั้งความรู้สึกรหรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้หรือ
การใช้วิธีการเรียนรู้ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การเรียนรู้มีลักษณะเป็นทั้งผลลัพธ์อันเป็นเป้าหมาย
ปลายทาง (ends) และวิธีการที่นำไปสู่เป้าหมาย (means) ซึ่งลักษณะทั้งสองเป็นองค์ประกอบ
ที่สัมพันธ์กันและส่งผลกระทบต่อกัน หากบุคคลมีกระบวนการแสวงหาความรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพ
และเหมาะสมกับตน บุคคลนั้นก็ย่อมมีโอกาสที่จะเกิดความรู้ความเข้าใจในสาระหรือกระบวนการ
ต่างๆ ได้อย่างกระจ่างถ่องแท้และลึกซึ้ง เกิดความรู้สึกรหรือเจตคติไปในทางที่เหมาะสม และเกิด
การเปลี่ยนแปลงทางด้านการกระทำหรือพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555, หน้า 48) ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้นจะเกิดขึ้นค่อนข้างถาวรหรือถาวร

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทักษะคิด แนวคิด จากกระบวนการเรียนรู้ที่ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหากผู้เรียนหมั่นแสวงหาความรู้ที่ดี ย่อมเกิดความรู้ ความเข้าใจได้อย่างกระจ่าง ถ่องแท้ และลึกซึ้ง เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ค่อนข้างถาวรหรือถาวร

ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นการตั้งใจกระทำให้เกิดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่ดีย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนที่สอนอย่างมีหลักการมีความรู้และมีทักษะจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความหมายและมีคุณค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้กระบวนการเรียนรู้มิได้จำกัดว่าจะต้องเกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ หรือที่เรียกกันว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องเรียนรู้ให้เข้าใจและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสัมฤทธิ์ผล

การจัดการเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นเพียงการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา โดยใช้วิธีการบอกให้จดจำและนำไปท่องจำเพื่อการสอบเท่านั้น แต่การจัดการเรียนรู้เป็นศาสตร์อย่างหนึ่ง ซึ่งมีความหมายที่ลึกซึ้งกว่านั้น กล่าวคือ วิธีการใดก็ตามที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ในทัศนะต่างๆ ดังนี้

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542, หน้า 255) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบระเบียบ ครอบคลุมการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล

อุษา คงทอง และคณะ (2553, หน้า 2 - 3) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้มีความหมายครอบคลุมทั้งด้านวิธีการ กระบวนการและตัวบุคคล กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน

ฮู และดันแคน (Hough and Duncan, 1970, p. 144) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักและเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความผาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่างๆ 4 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชาและการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจน การเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิค การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

3. ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถ วิเคราะห์ผลได้

4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluating) หมายถึง ความสามารถในการ ประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

กู๊ด (Good, 1974, p. 588) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือ การกระทำอันเป็นการอบรมสั่งสอนผู้เรียนในสถาบันการศึกษา

ฮิลล์ (Hills, 1982, p. 266) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือกระบวนการให้การศึกษแก่ผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการที่เป็นระบบ ระเบียบ มีแบบแผน ที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

อุษา คงทอง และคณะ (2553, หน้า 14) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการจัดการ การเรียนรู้ไว้ว่า เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียน ตั้งใจเรียน และเกิด การเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่ เพียงใด นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หรือผู้สอนด้วยเช่นกัน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน ดังนี้

1. มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
2. เกิดทักษะหรือมีความชำนาญใน เนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
3. เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
4. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้

สรุปได้ว่าความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือ ที่มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้าก่อนเกิดการสอน เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สอนสะท้อนให้เห็นเทคนิค การจัดการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรมของผู้สอนที่นำมาใช้จัดการกาในชั้นเรียน การเรียนของผู้เรียนจะเกิด

การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับอยู่กับการจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน การจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

อุษา คงทอง และคณะ (2553, หน้า 15) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ผู้สอนจำเป็นจะต้องศึกษาจากข้อมูลหลายประการเพื่อนำมาช่วยเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ของตน และการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตามขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ผู้เรียน บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ถ้าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ประการนี้ดำเนินไปด้วยดีจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้อย่างมาก องค์ประกอบดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้เรียน

ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก เกี่ยวกับความสามารถทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ความต้องการพื้นฐานเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึง และจะละเลยไม่ได้

2. บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

ผู้สอนเป็นส่วนที่สำคัญและเป็นส่วนหนึ่งที่จะกำหนดบรรยากาศในชั้นเรียนให้ไปในรูปแบบที่ต้องการ ความเป็นประชาธิปไตย ความเคร่งเครียด ความขี้นบานของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนด แต่ถึงกระนั้นก็ตามบรรยากาศในชั้นเรียนยังมีองค์ประกอบอื่นๆ อีกนอกเหนือไปจากตัวผู้สอนคือ ผู้เรียนเข้าชั้นเรียนโดยไม่รับประทานอาหารเช้า หรืออาหารกลางวัน ผู้เรียนเริ่มเรียนในชั่วโมงด้วยความรู้สึกหิว หรือบางครั้งผู้เรียนได้รับสิ่งกระทบกระเทือนใจติดตามมาเนื่องจากความไม่ปรองดองในครอบครัว เป็นต้น ส่วนทางด้านตัวผู้สอนนั้นอาจจะมี ความกดดันจากฝ่ายบริหารหรือจากครอบครัว เศรษฐกิจ อาหารเข้าก่อนมาสถานศึกษาของผู้สอนมีเพียงน้ำแก้วเดียวเท่านั้น สิ่งที่น่ามาก่อนเหล่านี้เกิดขึ้นก่อนที่ผู้สอนและผู้เรียนจะมาพบกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่จะบ่งได้ว่าบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้จะปรากฏออกมาในรูปแบบใด

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจะเป็นเครื่องชี้บ่งถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวต่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรจะคิดถึงผู้เรียนในฐานะเป็นบุคคลหนึ่ง ผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับความต้องการพื้นฐาน และผู้สอนจะต้องหากวิถีที่จะตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และผู้สอนควรจะฝึกให้

มีความรู้สึกไวต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน เพื่อความสำเร็จแห่งการเรียนรู้และการเจริญเติบโต เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป

ประไพ ฉลาดคิด (2548, หน้า 4 - 5) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ควรมียุทธศาสตร์ประกอบต่อไปนี้

1. ผู้สอน ผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการสอน เพราะต้องเป็นผู้รู้หลักสูตรและ นำเนื้อหาสาระมาดำเนินการสอน มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตลอดเวลาของการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจใน บทเรียน มีทักษะกระบวนการ และมีเจตคติที่ดีตามเจตนารมณ์ของบทเรียนและหลักสูตร นอกจากนั้นครูยังต้องมีความสามารถใช้สื่อประกอบการสอน และสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ที่ได้ วางไว้ทำให้การสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

2. ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอน เพราะการสอนจะเกิดขึ้นได้ จำเป็นต้องมีผู้เรียนเป็นผู้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้สอนจัดให้ ทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นไปตามจุดประสงค์ของการสอนที่ตั้งไว้

3. กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบอีกประการ หนึ่ง ที่มีความสำคัญมากต่อการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นออกแบบโดยผู้สอนและผู้เรียน ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีการวัดผลและประเมินผลตามที่ผู้สอนได้วางแผนไว้

4. บริบทในการเรียนการสอน ในการสอนที่ต้องการให้เกิดผลที่ดีทั้งต่อผู้สอนและ ผู้เรียนนั้น สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ ความเหมาะสมของสีในห้องเรียน การถ่ายเทของอากาศ ทิศทางลม เสียงรบกวนจากภายนอก ห้องเรียน เช่น เสียงรถยนต์วิ่งผ่านไปมา กลิ่นเหม็นจากตลาดสด เป็นต้น

ณัฐภา แสงคำ (2552, หน้า 22) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. ตัวป้อน ได้แก่ ครู หรือผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อ วัสดุ อุปกรณ์

2. กระบวนการ ได้แก่ การดำเนินการสอน การตรวจสอบความรู้พื้นฐาน การสร้างความพร้อมในการเรียน การใช้เทคนิคการสอนต่างๆ

3. ผลผลิต ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่เกิดแก่ผู้เรียน ตามจุดประสงค์การเรียนการสอน ที่กำหนด

สรุปองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงผู้เรียนทั้งความสามารถทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ และ ประสบการณ์ที่ผู้สอนจัดให้

2. ผู้สอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งในการจัดเรียนการสอนที่จะกำหนด ทิศทางในการสอน บรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปในรูปแบบที่ต้องการ การนำเนื้อหาสาระมา ดำเนินการสอน มีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้สื่อในการประกอบการสอน เพื่อให้ การสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

3. วิธี/ กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการที่มีความสำคัญ อย่างมากต่อการเรียนการสอน วิธีการสอนและกิจกรรมการสอนจะถูกออกแบบโดยผู้สอน

4. ผลการเรียนรู้ ผลของการเรียนรู้ที่แก่แก่ผู้เรียนหลังจากการเรียนการสอนสิ้นสุด

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่ดี

อุษา คงทอง และคณะ (2553, หน้า 18) ได้อธิบายถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ดีไว้ว่า ผู้สอนที่ดีทุกคนย่อมมีความรับผิดชอบในหน้าที่ในด้านการจัดการเรียนรู้และการอบรมผู้เรียนให้ เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีหลักในการยึด ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ โดยการซักถามหรือให้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาต่างๆ สำหรับผู้เรียนในระดับต่างๆ เพื่อจะได้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผลคิด เปรียบเทียบ และคิดพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงให้มากที่สุดด้วยการเรียนโดยการกระทำด้วย ตนเอง (Learning by doing)

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม (Group working) โดยมีการปรึกษาหารือกันในกลุ่ม แบ่งงานกันทำด้วยความร่วมมือกันและประเมินผลรวมกัน

4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์

5. มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ที่นั้นเกิดความ ยืดหยุ่น น่าสนใจ และไม่น่าเบื่อ โดยการนำเอาเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ มาดัดแปลงใช้ ในการจัดการเรียนรู้

6. มีการเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้สอนจะได้ทราบว่า จะสอนอย่างไร บ้างตามลำดับขั้นและยังช่วยให้ผู้สอนพร้อมที่จะสอนด้วยความมั่นใจ

7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และคิดหาเหตุผลความเป็นมาของ สิ่งที่เรียน และมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

8. มีการประเมินอยู่ตลอดเวลา เน้นการประเมินตามสภาพจริง ประเมินตามความรู้ความสามารถของผู้เรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้แน่ใจว่าการจัดการเรียนรู้ได้ผลตรงตามจุดประสงค์ที่วางไว้ หรือไม่ เพียงใด
9. มีสื่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสนใจและเข้าใจบทเรียน เช่น ของจริง รูปภาพ หุ่นจำลอง แผนภูมิ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิดีทัศน์ ฐานข้อมูลการเรียนรู้ เว็บไซต์ และสื่อทัศนูปกรณ์อื่นๆ
10. มีการจูงใจในระหว่างการจัดการเรียนการสอน เช่น การให้รางวัล การชมเชย การลงโทษ การติเตียน การให้คะแนน การสอบ การแข่งขัน การปรบมือให้เกียรติ ฯลฯ มาใช้เป็นสิ่งกระตุ้น และชี้แนวทางเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ ตั้งใจ ขยันหมั่นเพียรในการเรียนการทำกิจกรรมมากขึ้น
11. มีกิจกรรมให้ผู้เรียนทำหลายอย่างเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียนและช่วยให้ผู้เรียนสนุกสนานในการเรียน
12. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
13. ส่งเสริมความสัมพันธ์หรือการบูรณาการระหว่างวิชาที่เรียนกับวิชาอื่นๆ ในหลักสูตร เช่น สอนภาษาไทยก็สอนให้สัมพันธ์กับสังคมศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรี และนาฏศิลป์ เป็นต้น
14. มีการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะแก่การเรียนรู้ตามบทเรียนที่สอนทั้งในแง่ของสิ่งแวดล้อมและอารมณ์ของผู้เรียน
15. สอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child center) ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เอง ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำในการทำกิจกรรม
16. สอนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ให้มากที่สุด
17. สอนตามกฎแห่งการเรียนรู้โดยจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
18. สอนโดยส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามประชาธิปไตย โดยสามารถแสดงความคิดเห็นต่างๆ และฝึกให้ผู้เรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการวางแผนงานร่วมกับผู้สอน

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555, หน้า 55) ได้อธิบายถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ดีไว้ ดังนี้

1. การเรียนรู้กระบวนการทางสติปัญญาหรือกระบวนการทางสมอง (a cognitive process) ซึ่งบุคคลใช้ในการสร้างความเข้าใจ หรือการสร้างความหมายของสิ่งต่างๆ ให้แก่ตนเอง ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการของการจัดกระทำ (acting on) ต่อข้อมูลและประสบการณ์
2. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะตนหรือเป็นประสบการณ์ส่วนตัว (personal experience) ที่ไม่มีผู้ใดเรียนรู้หรือทำแทนกันได้
3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม (a social process) เนื่องจากบุคคลอยู่ในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อตน การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงสามารถกระตุ้นการเรียนรู้และขยายขอบเขตของความรู้ด้วย
4. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทั้งจากการคิดและการกระทำ รวมทั้งการแก้ปัญหา และการศึกษาวิจัยต่างๆ
5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ตื่นตัวสนุก (active and enjoyable) ทำให้ผู้เรียนรู้รู้สึกผูกพันเกิดความใฝ่รู้ การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่นำมาซึ่งความสนุกสนาน หรือทำทนายให้ “ใฝ่รู้สู่สิ่งยาก”
6. การเรียนรู้อาศัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (nurturing environment) สภาพแวดล้อมที่ดีสามารถเอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่ดี
7. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ (any time and any place) ทั้งในโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน
8. การเรียนรู้คือ การเปลี่ยนแปลง (change) กล่าวคือ การเรียนรู้จะส่งผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งทางด้านเจตคติ ความรู้สึก ความคิดและการกระทำ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
9. การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต (lifelong process) บุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อการพัฒนาชีวิตจิตใจของตนเอง การสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นกระบวนการที่ยั่งยืน ช่วยให้บุคคลและสังคมมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

หากผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ที่ดีเกิดขึ้น กล่าวคือ มีขั้นตอนและวิธีการในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองและสาระการเรียนรู้ก็จะช่วยให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดี คือ เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ

สรุปได้ว่า ลักษณะของการจัดเรียนรู้ที่ดีผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด ด้วยการซักถาม หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น การให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม

รู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้สอนมีการเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้า มีการเปลี่ยนวิธีการสอนเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ ในการสอนอาจจะมีแรงจูงใจช่วยเสริมเช่น ของรางวัล เพื่อคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องอาศัยสภาพแวดล้อมของห้องเรียน การสร้างบรรยากาศให้เหมาะกับการเรียน สิ่งเหล่านี้ก็จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ที่ดี

การเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม (Service Learning)

ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เป็นการเรียนรู้จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม การรับใช้สังคมมาจากภาษาอังกฤษ คือ Service Learning สำหรับการใช้คำภาษาไทยมีการใช้คำแตกต่างกันออกไป เช่น การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม การรับใช้สังคม การเรียนรู้จากบริการ การเรียนรู้โดยการบริการสังคม การเรียนรู้ที่เน้นบริการสังคม ซึ่งในงานวิจัยนี้จะใช้คำว่า “การรับใช้สังคม” ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ ดังนี้

ทิตนา แชมมณี (2552, หน้า 31) ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไว้ว่า การดำเนินการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์ในการรับใช้สังคม ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องมีการสำรวจความต้องการของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน และวางแผนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคมตามแผน และนำประสบการณ์ทั้งหลายที่ได้รับมาคิดพิจารณาไตร่ตรองจนกระทั่งเกิดความคิดรวบยอดหลักการหรือสมมติฐานต่างๆ ซึ่งสามารถนำไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ ได้

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ (2544, หน้า 68) ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไว้ว่า คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วยการประยุกต์ หรือออกแบบให้นำเนื้อหาของบทเรียนมาจัดโครงการ ที่เชื่อมโยงกับปัญหาในชีวิตจริงของชุมชน หรือในทางกลับกันเป็นการเชื่อมโยงปัญหาในชุมชนเข้ามาสู่บทเรียน และในบางโอกาสอาจเป็นการนำนักเรียนออกไปทำกิจกรรมในชุมชน โดยถือว่าการเรียนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในหลักสูตร การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม จัดขึ้นเพื่อสร้างความเป็นคนดี หรือคนที่มีลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมแต่ละแห่ง กล่าวคือต้องมีความตระหนักสำนึกถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน การร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหาสังคม การตระหนักถึงผลกระทบร่วมกัน การเคารพกติกาของสังคมและอื่นๆ ตามสถานะพลเมืองคนหนึ่ง ฟังมีฟังปฏิบัติ

นันทิยา ตันศรีเจริญ (2546, หน้า 77) ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนได้ทำความรู้จักกับชุมชน วิเคราะห์

ถึงความต้องการของชุมชนที่ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือได้ โดยนำความรู้ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ พร้อมทั้งได้เรียนรู้จากการลงมือช่วยเหลือชุมชนด้วย หัวใจสำคัญของการรับใช้สังคม การที่ผู้เรียนและชุมชนต่างได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนั้นๆ เท่ากัน ไม่ใช่เกิดประโยชน์เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

คูเปอร์ (Cooper, 1996) ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไว้ว่าเป็นวิธีการสอนที่รวมกันสอน การเป็นพลเมืองดี ความรู้วิชาการ ทักษะ และค่านิยม เข้าด้วยกัน เป็นการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา โดยการนำบทเรียนจากประสบการณ์ในการทำงานรับใช้สังคม ทั้งระดับอุดมศึกษา มัธยมศึกษา และประถมศึกษา เป็นกลวิธีสอนที่สำคัญและยังประโยชน์สำหรับโครงการนอกโรงเรียนด้วย

บริงเกอร์และแฮชเชอร์ (Brigle and Hatcher, 1996, p. 122) ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไว้ว่า พื้นฐานการเรียนรู้แบบการรับใช้สังคม หรือการบริการสังคม เป็นประสบการณ์อย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านบริการ การจัดระเบียบของสังคม ในลักษณะที่ตรงกับความต้องการของชุมชนที่ระบุไว้ และสะท้อนให้เห็นถึงในกิจกรรมในด้านบริการให้ชุมชนได้รับตอบสนองอย่างเต็มที่ ความสามารถของผู้เรียนที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของชุมชน ความเข้มแข็ง การมีระเบียบ มีวินัยจะช่วยเพิ่มความรู้สึกนึกคิดที่มีความรับผิดชอบมากขึ้นในการทำงาน

เดลฟ์ (Delve, 1990) ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไว้ว่า กระบวนการของการบูรณาการการสอนวิชาการกับการรับใช้ชุมชนเข้าด้วยกัน เป็นความร่วมมือในความพยายามของนักเรียนที่จะประยุกต์ใช้ความรู้ในห้องเรียนมาใช้เพื่อการเรียนรู้ตนเองและชุมชน ในขณะที่เดียวกันก็จะเรียนรู้และทำความเข้าใจชุมชนถึงความต้องการ ความสนใจ ประวัติและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งจะทำให้ทั้งนักเรียนและชุมชนเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมถึงการพัฒนาการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและการเสริมพลังอำนาจ

สรุปได้ว่าการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์ในการรับใช้สังคม ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องมีการสำรวจปัญหา ความต้องการของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน และวางแผนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมจิตสาธารณะให้กับนักเรียน และนำประสบการณ์ที่ได้รับมาคิดพิจารณาไตร่ตรอง จนเกิดความคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

ทิสนา แชมมณี (2552, หน้า 133) ได้สรุปลักษณะของการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไว้ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีการกำหนดขอบเขตของการศึกษาชุมชน เพื่อเรียนรู้ในเรื่องที่กำหนด
2. ผู้เรียนมีการศึกษาความต้องการของชุมชน และเลือกกิจกรรมที่จะรับใช้สังคม
3. ผู้เรียนมีการวางแผนการรับใช้สังคมในกิจกรรมที่เลือก
4. ผู้เรียนมีการจัดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการรับใช้สังคม
5. ผู้เรียนมีการวิเคราะห์เหตุการณ์และสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัติการรับใช้สังคม และมีการคิดพัฒนา และสร้างข้อสรุปเป็นความคิดรวบยอด/ หลักการ/ สมมติฐาน
6. ผู้เรียนมีการนำความคิดรวบยอด/ หลักการ/ สมมติฐานที่ได้ไปทดลองใช้ หรือนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์ใหม่ๆ
7. ผู้สอนมีการติดตามผลการนำความรู้/ ความคิด/ หลักการ/ สมมติฐานไปใช้ส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผลการนำไปใช้ และอภิปรายหาข้อสรุป ความรู้ ความคิดใหม่ๆ หรือปรับเปลี่ยนความคิดตามความเหมาะสม
8. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้ผลการประเมินการเรียนรู้ของตนเองของผู้เรียน ประกอบกับการประเมินผลของผู้สอนด้วย และการวัดและประเมินผลจะต้องเป็นไปตามจุดประสงค์ของเรื่องที่เรียนรู้

ชวาลา เวชยันต์ (2544, หน้า 194 - 197) ได้สรุปลักษณะของการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไว้ ดังนี้

1. มีการเรียนด้านวิชาการ หรือการเรียนเนื้อหาในรายวิชาโดยทั้งครูและนักเรียนเป็นผู้ร่วมตั้งวัตถุประสงค์ มีการทบทวนความรู้เก่า นำเสนอความรู้ใหม่ แบ่งกลุ่มวางแผนการทำงาน เขียนโครงการ และไต่ตรองผลการปฏิบัติการ
2. มีการทำกิจกรรมรับใช้สังคม มีการแบ่งหน้าที่ และการทำงาน มีการออกสำรวจชุมชน เลือกปัญหา และปฏิบัติการรับใช้สังคม
3. มีการพิจารณาไต่ตรอง โดยการเขียนรายงาน เขียนบันทึกอภิปราย และแสดงความคิดเห็นเป็นระยะ
4. มีการประเมินและแสดงผลงาน เพื่อหาข้อสรุป และปรับปรุงแก้ไข
5. ผู้เรียนจะมีลักษณะกระตือรือร้น เป็นผู้ปฏิบัติการ และเป็นผู้ไต่ตรอง
6. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยการเรียนการสอนมีทั้งสื่อ เสนอวิธีการเรียนรู้ และเสนอเนื้อหาสาระต่างๆ
7. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนมีทั้งสื่อ เสนอวิธีการเรียนรู้ และเสนอเนื้อหาสาระวิชา

8. การประเมินผลเป็นไปเพื่อปรับปรุงแก้ไข ทั้งการเรียนด้านวิชาการและทำกิจกรรม สรุปได้ว่า ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมต้องมีการกำหนดถึงขอบเขตของชุมชน ร่วมกันตั้งวัตถุประสงค์ การแบ่งกลุ่มแบ่งหน้าที่การทำงานของนักเรียนที่จะไปทำกิจกรรมในชุมชน และร่วมกันทำกิจกรรมในชุมชน นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ผู้สอนมีหน้าที่คอยให้คำปรึกษา และคอยดูแลนักเรียน เมื่อปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จแล้ว มีการประเมินผลงานและแสดงผลงาน

ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

สถาบันการเรียนรู้การบริการสังคมแห่งชาติ (NSLC: National Service Learning Clearinghouse, n.p. อ้างอิงใน ซวลา เวชยันต์, 2544) การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เริ่มปรากฏในงานวิจัยต่างๆ ตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1970 อธิบายถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมว่า การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เป็นกลยุทธ์ในการสอนและการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้สู่ชุมชนด้วยการสร้างประสบการณ์ ความรับผิดชอบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยผู้เรียน การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ได้แพร่หลายอย่างรวดเร็วทุกระดับทั้งในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย

เปาโลว์ แฟร์ (Paulo Freier, 1998) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไว้ว่า หัวใจสำคัญของการสร้างจิตสำนึก คือการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดด้วยตนเอง มีการนำปัญหาสังคมมาขบคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์ สนทนาในปัญหา ควบคู่ไปกับการลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคม จนเกิดความตระหนักต่อปัญหาต่างๆ ในสังคมที่เขาดำรงอยู่

ทิสนา แชมมณี (2545, หน้า 132) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไว้ว่า นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือสังคมโดยตรงแล้ว ประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับยังสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในการช่วยเหลือสังคม และสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนได้อย่างดี การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น เป็นการเรียนรู้จากความเป็นจริง ตามสภาพที่แท้จริง จึงเป็นการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและสังคมได้จริง

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ (2544, หน้า 23) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไว้ว่า นอกจากจะมุ่งเน้นที่การสร้างความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์แล้ว ยังทำให้เกิดผลดีทางด้านวิชาการ ด้านการใช้เหตุผล ความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเอง

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมเป็นวิธีการสอนที่บูรณาการความรู้สู่ชุมชน โดยผู้เรียนนำปัญหาสังคมมาขบคิด และหาวิธีแก้ไข ช่วยเหลือสังคม เป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในการช่วยเหลือสังคม และการเป็นพลเมืองที่ดี

ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

แนวคิดพื้นฐานของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมพัฒนาจากแนวคิดด้านการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดพื้นฐานการศึกษาของ Dewey และปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progressivism)

แนวคิดด้านการศึกษาของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey, 1962) เน้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by doing) ดิวอี้ ให้แนวคิดพื้นฐานของหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนว่า การเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียนในการจัดสถานการณ์การเรียนรู้ ต้องทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับประสบการณ์จริง “ระบบการศึกษาต้องเป็นกระบวนการเจริญเติบโต มีเป้าหมายในทุกขั้นตอนถึงความสามารถที่จะต้องส่งเสริมให้พัฒนาขึ้น” ในหนังสือเรื่องประชาธิปไตยและการศึกษา ดิวอี้ สรุปว่า “เนื่องจากการศึกษาไม่ใช่เป็นเรื่องของการบอกเล่า แต่เป็นระบบการสร้างอย่างมีชีวิตชีวา” การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำเองและเชื่อว่าประสบการณ์มีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เขาเห็นว่า ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นเรื่องทางกายภาพและสังคมที่เขามีส่วนร่วมอยู่ ดังนั้นประสบการณ์จึงสามารถเรียนรู้และแบ่งปันกันได้

ปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progressivism) มีแนวคิดหลักในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นพัฒนาปัจเจกบุคคล เชื่อว่าคนมีความดีความงามและความสามารถพร้อมที่จะพัฒนาตน คือ ยึดหลักสังขารแห่งตน (Self - Actualization) เชื่อว่าการศึกษา คือ ชีวิต (Education is Life) คือ คนต้องพัฒนาตนตลอดชีวิต ยึดผู้เรียนและประสบการณ์การเรียนรู้เป็นศูนย์กลาง ดังนั้น จึงมีลักษณะยืดหยุ่น

ดิวอี้ ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม คือ แทนที่จะเน้นการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นเลิศทางสติปัญญาของผู้เรียน ดิวอี้ หันมาเน้นใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตัวผู้เรียน แทน โดยเน้นว่าผู้เรียนควรเข้าใจและตระหนักในตนเอง (Self-realization) ในการที่คนเราจะไปได้ นั้น จำต้องรู้เสียก่อนว่าตนเองมีความสนใจอะไร หรือตนเองมีปัญหาอะไร ความสนใจและปัญหานี้เองที่ใช้เป็นหลักยึดในการจัดการศึกษา ซึ่งการที่เด็กจะพัฒนาได้นั้นต้องเกิดจากการพยายามแก้ปัญหา และสนองความสนใจของตนเอง ลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดวิธีการในการพัฒนาหลักสูตร และการสอนแบบเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ดิวอี้ เชื่อว่าในกระบวนการที่เด็กพยายามแก้ปัญหาหรือสนองความสนใจของตนเองนั้น เด็กจะต้องลงมือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งและในกระบวนการนี้เอง การเรียนรู้จะเกิดขึ้น หลักการนี้ทำให้เกิดวิธีการเรียนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving) หรือเรียนด้วยการปฏิบัติ (Learning by Doing) ซึ่งเขาได้ทดลองให้เด็กเรียนรู้จากการกระทำในบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เด็กได้รับอิสระในการริเริ่มความคิดและลงมือทำตาม ที่คิด ซึ่งเป็นแนวคิดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางในการจัดการเรียนการสอน และ

จากหลักการที่ว่า การพัฒนาคือการเปลี่ยนแปลง คนเราจะหยุดพัฒนาไม่ได้ ดังนั้น การเรียนรู้ของคนเราจึงมิได้หยุดอยู่แต่ในโรงเรียนเท่านั้น แต่จะดำเนินไปตลอดชีวิตของผู้เรียน ทำให้เกิดความเชื่อว่าการศึกษาคือชีวิต (Education is Life)

นอกจากความมุ่งหมายของการศึกษาที่จะพัฒนาตัวผู้เรียนตามที่กล่าวมาแล้ว ปรaxis นี้ยังนำเรื่องของสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยการเตรียมผู้เรียนให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย จริยธรรม ศาสนา และศิลปะอีกด้วย แต่การเน้นทางด้านสังคมของปรaxis นี้ไม่ค่อยหนักแน่นและชัดเจนเหมือนกับปรaxis อื่นๆ ที่จะกล่าวถึงต่อไป

การพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรaxis นี้ จะเริ่มด้วยคำถามที่ว่า “ผู้เรียนต้องการเรียนอะไร” จากนั้นครูผู้สอนจึงจัดแนวทางในการเลือกเนื้อหาวิชา และประสบการณ์ที่เหมาะสมมาให้นเน้นการปลูกฝังการฝึกฝนอบรมในเรื่องดังกล่าวโดยการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (Experience) เนื้อหาวิชาเหล่านี้จะเกี่ยวกับตัวผู้เรียน และเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในสังคมด้วย

ในการสอนครูจะไม่เน้นการถ่ายทอดวิชาความรู้แต่เพียงประการเดียว แต่จะคอยเป็นผู้ดูแลและให้ความช่วยเหลือเด็กในการสำรวจปัญหา ความต้องการ และความสนใจของตนเอง คอยแนะนำช่วยเหลือเด็กในการแก้ปัญหา แนะนำแหล่งต่างๆ ที่เด็กจะไปค้นหาความรู้ที่ต้องการจะเน้นให้เด็กมีโอกาสปฏิบัติ ส่วนการประเมินผลจะนำพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ เข้ามาประมวลด้วย โดยไม่เน้นการวัดความเป็นเลิศทางสมองและวิชาการเหมือนปรaxis เช่นที่แล้วมา

การศึกษาฝ่ายพัฒนาการนิยมจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มาจัดการเนื้อหาวิชาแบบเก่า วิธีการในการจัดหลักสูตรเช่นนี้ เรียกว่า “ยึดประสบการณ์เป็นศูนย์กลาง” หรือ “ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง” ผิดกับพวกสารนิยม และสัจวิทยานิยม ที่จัดหลักสูตรโดยถือ “วิชาเป็นศูนย์กลาง”

กระบวนการเรียนการสอนยึดหลักความสนใจของผู้เรียนที่จะแก้ปัญหาสังคมต่างๆ เป็นประการสำคัญ ด้วยเหตุนี้การเรียนการสอน จึงส่งเสริมการฝึกหัดทำโครงการต่างๆ เพื่อฝึกแก้ปัญหาโดยอาศัยการอภิปรายซักถาม และการถกปัญหาร่วมกันซึ่งเป็นลักษณะของการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะพิจารณาตัดสินใจ โดยอาศัยประสบการณ์และผลที่เกิดจากการทำงานเป็นกลุ่ม ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะควบคุมการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (ทิตนา เขมมณี, 2545)

เดวิด โคลบ (David Kolb, 1984) ได้อธิบายเพิ่มเติมจาก ดิวอี้ ว่า ความรู้ที่จะถูกสร้างขึ้นนี้ต้องผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงของประสบการณ์ 4 ขั้นตอน คือขั้นที่ 1 ลักษณะประสบการณ์เชิงรูปธรรม (CE) เป็นการเข้าไปเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่างๆ แต่ละวัน

มักยึดความรู้สึกของตนเองเป็นหลักมากกว่าการใช้แนวคิดอย่างมีระบบในการจัดการปัญหาต่างๆ
 ขั้นที่ 2 ลักษณะการไตร่ตรอง (RO) เป็นการทำความเข้าใจประสบการณ์ต่างๆ ที่ค้นพบด้วย
 การสังเกตและไตร่ตรองจากหลายๆ แง่มุม เป็นการเรียนรู้จากการเฝ้าดูและการฟัง (learning by
 watching and listening) ขั้นที่ 3 ลักษณะ สรุปเป็นหลักการนามธรรม (AC) เป็นการเกี่ยวข้องกับ
 การใช้เหตุผลและความคิดมากกว่าการใช้ความรู้สึกในการ เข้าใจปัญหา และสถานการณ์ที่ได้พบ
 สามารถสร้างความคิดรวบยอดใหม่ๆ ซึ่งบูรณาการสิ่งที่สังเกตได้เข้าไปในทฤษฎี ยึดการวางแผน
 อย่างมีระบบ และพัฒนาทฤษฎีและความคิดมาช่วยแก้ปัญหา เป็นการเรียนรู้ปัญหาด้วยการคิด
 (learning by thinking) ขั้นที่ 4 ลักษณะการทดลองปฏิบัติจริง (AE) เป็นการนำเอาความคิดทฤษฎี
 ที่สรุปได้ไปใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหา เป็นการแก้ปัญหาในเชิงปฏิบัติและคำนึงถึงเฉพาะสิ่งที่ทำ
 ไปแล้วได้ผลจริง จึงเป็นการเรียนรู้จากการกระทำ (learning by doing)

นอกจากนี้ ชาวลา เวชยันต์ (2544, หน้า 35) ได้สรุปแนวคิดในส่วนของพื้นฐานด้าน
 ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) ดังนี้

1. แนวความคิดหลัก เน้นการพัฒนาปัจเจกบุคคลเชื่อว่าคนมีความดี ความงาม และ
 ความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง คือ ยึดหลักสัจการแห่งตน (Self Actualization) มีความเชื่อว่
 การศึกษาคือชีวิต (Education of Life) คือ คนต้องพัฒนาตนตลอดชีวิต
2. กิจกรรมการเรียนการสอน มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยและวิธี
 คิดแบบวิทยาศาสตร์ โดยเน้นกระบวนการเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving) และ
 ลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยการกระทำเป็นแนวคิดที่สำคัญของ
 ปรัชญาพัฒนาการนิยมนั้น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคม จึงแสดง
 ให้เห็นว่า ปรัชญาพัฒนาการนิยม และแนวคิดด้านการศึกษาของดิวิตี เป็นรากฐานและแนวคิด
 สำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม รวมถึงบทบาทของครูและผู้เรียน

2. ทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคม (Vysotsky's Sociocultural Theory) ของ Vysotsky

มโนทัศน์ของทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมของ ไวก็อตสกี เชื่อว่า พัฒนาการและ
 การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยให้คำสำคัญกับ
 บทบาทของสังคมต่อการพัฒนาทางปัญญาของผู้เรียน ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและมุมมองทาง
 วัฒนธรรมของผู้เรียน เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาทางปัญญา (Dixon-Krauss, 1996)

ไวก็อตสกี อธิบายว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development)
 การจัดการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงระดับพัฒนาการ 2 ระดับ คือ ระดับพัฒนาการที่เป็นจริง (Actual
 Development Level) ระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้ (Potential

Development Level) ระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่เป็นจริง และระดับพัฒนาการที่สามารถจะ
เป็นไปได้ เรียกว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) ซึ่ง ไวทกอตสกี
เปรียบเทียบการเรียนรู้กับพัฒนาการไว้ (Wing and Putney, 2002, p. 95) ดังนี้

Past Learning:	—————>	Actual Development Level
Present Learning:	—————>	Zone of Proximal Development
Future Learning:	—————>	Potential Development Level

พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) เป็นการทำหน้าที่หรือ
ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่อยู่ในกระบวนการที่จะทำให้บุคคลมีความพร้อม สามารถทำหน้าที่หรือ
ทำงานได้อย่างสมบูรณ์ในอนาคต เป็นกระบวนการที่ยังอยู่ในระหว่างการเริ่มต้น (Embryonic
State) ซึ่งไวทกอตสกีเปรียบเทียบว่าเป็น “ดอกตูม” (Buds) หรือดอกไม้ (Flowers) ของพัฒนาการ
มากกว่าที่จะเป็น “ผล” (Fruits) ของพัฒนาการ (Vysotsky, 1978, p. 86)

ไวทกอตสกี (1978, pp. 86 - 89) ได้ให้นิยามพื้นที่รอยต่อพัฒนาการนี้ว่า “ระยะห่าง
ระหว่างระดับพัฒนาการที่แท้จริง ซึ่งกำหนดโดยลักษณะการแก้ปัญหาของแต่ละบุคคลกับระดับ
ของศักยภาพแห่งพัฒนาการที่กำหนด โดยผ่านการแก้ปัญหภายใต้คำแนะนำของผู้ใหญ่ หรือ
ในการร่วมมือช่วยเหลือกับเพื่อนที่มีความสามารถเหนือกว่า” และได้กล่าวสนับสนุนอีกว่า
“พื้นที่รอยต่อในการพัฒนาในวันนี้ จะเป็นระดับพัฒนาการในวันพรุ่งนี้ อะไรก็ตามที่เด็กสามารถ
ทำได้ โดยอยู่ภายใต้ความช่วยเหลือในวันนี้ วันพรุ่งนี้เขาจะสามารถทำได้ด้วยตัวของเขาเอง
เพียงได้รับการเรียนรู้ที่ดีก็จะนำมาซึ่งพัฒนาการที่เจริญขึ้น”

ไวทกอตสกี อธิบายว่า พัฒนาการและการเรียนรู้มีลักษณะที่เอื้อประโยชน์
ซึ่งกันและกัน การเรียนนำไปสู่พัฒนาการ สนับสนุนพัฒนาการ หรือผลักดันให้พัฒนาการเป็นไปใน
ระดับที่สูงขึ้น เป็นการขยายระดับพัฒนาการออกไปอย่างไม่มีขีดจำกัด โดยเกิดจากการเรียนรู้
มโนทัศน์ 2 ประเภท คือ มโนทัศน์โดยธรรมชาติ (Spontaneous or Everyday Concepts) และ
มโนทัศน์ที่เป็นระบบ (Scientific or Schooled Concepts) (Wing and Putney, 2002,
pp. 91 - 94) มโนทัศน์โดยธรรมชาติ (Spontaneous or Everyday Concepts) เกิดจากการสังเกต
หรือจากการรับรู้รู้สึกทางประสาทสัมผัส อันเป็นประสบการณ์ที่เราสร้างมาด้วยตนเองจาก
ชีวิตประจำวันทั่วไป และได้ถูกนำมาใช้ในลักษณะที่เราแทบไม่รู้ตัว

มโนทัศน์ที่เป็นระบบ (Scientific or Schooled Concepts) เป็นมโนทัศน์ที่ได้ถูก
พัฒนาขึ้นมาในลักษณะที่เป็นระบบมากขึ้น มีลักษณะกว้างๆ มีความเป็นนามธรรมมาก

และได้นำมาใช้อย่างมีระเบียบแบบแผนและมีจุดมุ่งหมาย ดังนั้น มโนทัศน์ที่เป็นระบบจึงเปรียบได้กับมโนทัศน์ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้สอนกับผู้เรียน

มโนทัศน์ทั้ง 2 ประเภทนี้ทำงานประสานกัน มโนทัศน์ในชีวิตประจำวันมีความจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ซึ่งมโนทัศน์ที่เป็นระบบมโนทัศน์ที่เป็นระบบจะทำหน้าที่หลอมรวมมโนทัศน์ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำมาประกอบการคิดซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มากขึ้น รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาและขยายมโนทัศน์โดยธรรมชาติให้กลายเป็นมโนทัศน์ที่เป็นระบบ

นักวิชาการศึกษาที่สนับสนุนและขยายความตามแนวคิดของไวทอลล์ก็ เพิ่มเติมได้แก่

Crowl, Kaminsky and Podell (1997, p. 72) ได้เสนอการประยุกต์ทฤษฎีวัฒนธรรมทางสังคมเพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ระบุระดับความสามารถที่ผู้เรียนแต่ละคนจะสามารถทำงานได้โดยอิสระและระดับที่สามารถทำได้ ถ้าได้รับการชี้แนะ ซึ่งการระบุระดับความสามารถนี้จะช่วยให้ผู้สอนวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงกับระดับศักยภาพของผู้เรียนที่จะพัฒนาต่อไปได้
2. จัดให้ผู้เรียนได้รับการช่วยเหลือเสริมศักยภาพเป็นรายบุคคลเป็นช่วงๆ เมื่อเสนองานให้แก่ผู้เรียน ผู้สอนควรให้คำแนะนำและแสดงทักษะใหม่ให้ผู้เรียนได้เรียนเป็นกลุ่มเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพูดแสดงความคิดเห็น อธิบายข้อโต้แย้งต่อความคิดเห็นของตน สร้างและตอบคำถาม และได้ทำงานร่วมกัน
3. กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้การพูดกับตนเอง (Inner Speech) การพูดกับตนเองหรือการพูดออกมาดังๆ จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงมุมมองที่สำคัญ ตัดสินปัญหาที่เป็นไปได้และตระหนักถึงการให้เหตุผลที่ผิดพลาดและไม่คงเส้นคงวาของตนเอง
4. จัดให้ห้องเรียนเป็นชุมชนของผู้เรียน (Community of Learns) โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้สนับสนุนช่วยเหลือการเรียนของกันและกันในกลุ่มที่จับเป็นคู่ๆ หรือเป็นกลุ่มเล็กๆ

3. แนวคิดการสร้างจิตสำนึก (Consciousness) ของ Paulo Faire

เปาโล แฟร์ (Paulo Faire, 1998) ได้แสดงความคิดเห็นว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมจิตสำนึก และการกระทำของมนุษย์จะสัมพันธ์กับจิตสำนึกของเขาเสมอ เพราะมนุษย์รู้ตัวว่าเขาสามารถเปลี่ยนสภาพแวดล้อมของตนได้ มนุษย์เป็นผู้กระทำสามารถปรับตนให้เข้ากับโลก สามารถปรับโลกให้เข้ากับวิถีชีวิตของตน มีสำนึกเรื่องเวลาทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต จึงมีประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการสืบทอดตลอดมา ถึงกระนั้นมนุษย์ก็ถูกกำหนดโดยประวัติศาสตร์

เช่นกัน แต่มนุษย์สามารถไตร่ตรองพิจารณา ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและดัดแปลงให้ดีขึ้น วิธีการที่จะนำไปสู่การมีจิตสำนึกของการวิพากษ์วิจารณ์ คือการกระตุ้นด้วยเทคนิคการสนทนาเกี่ยวกับปัญหาสังคมที่การตั้งคำถาม และอภิปรายโต้แย้งความคิดซึ่งกันและกัน วิพากษ์วิจารณ์ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งได้ความหมายที่สมบูรณ์และที่สุดจะทำให้เกิดความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นเหตุและสิ่งที่เป็นผล ซึ่งเปาโล แฟร์ เรียกว่า กระบวนการจิตสำนึก กระบวนการจิตสำนึกนี้ต้องอาศัยวิจารณ์ญาณอย่างลึกซึ้ง พิจารณาแนวความคิดและเหตุผลของที่มาของสิ่งต่างๆ จะใช้เพียงสติปัญญาอย่างเดียวไม่ได้ ต้องเป็นการผสมผสานระหว่างการลงมือกระทำและความคิดใคร่ครวญ (Paulo Freire, 1998) วิธีการสอนแบบสร้างจิตสำนึก ของเปาโล แฟร์ มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ

3.1 การเข้ารหัส (Codification) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนเสนอสถานการณ์ ที่เป็นจริงแก่ผู้เรียน มีความสัมพันธ์กับชีวิตและสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง โดยใช้วิธีเสนอสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง โดยใช้วิธีเสนอความขัดแย้งด้วยวาจา รูปสเกตซ์ รูปภาพและอื่นๆ

3.2 การถอดรหัส (Decoding) ได้แก่ การถอดความหมายจากสถานการณ์ที่เสนอในขั้นแรก ด้วยการสนทนาระหว่างครูกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกันโดยมีวัตถุประสงค์ให้เห็นความหมายในแง่มุมต่างๆ

3.3 การวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Consciousness) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องมีการคิดวิพากษ์วิจารณ์ เป็นการสนทนาแบบภาษาง่าย ๆ สำหรับทุกคนที่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความตระหนักและมองเห็นปัญหาในสังคมที่เขาดำรงชีวิต ผู้เรียนต้องใช้ความคิดใคร่ครวญวิพากษ์วิจารณ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในสิ่งที่เป็นปัญหาได้อย่างลึกซึ้งต้องมีการเตรียมขั้นพื้นฐาน 2 ประการ คือ การสำรวจคำที่ชาวบ้านใช้กันทั่วไป และการนำคำต่างๆ ที่พบมาสร้างเป็นสื่อต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน

การนำหลักกระบวนการสร้างจิตสำนึกของเปาโล แฟร์ มาใช้ในการเรียนด้วยการรับใช้สังคม โดยใช้การสนทนาวิพากษ์วิจารณ์มาอยู่ในกระบวนการไตร่ตรองอย่างเป็นระบบ จะช่วยผู้เรียนมีพัฒนาในด้านการใช้ความคิด การเปลี่ยนจิตสำนึกให้มีความตระหนักในการรับใช้สังคม เนื่องจากใช้ประสบการณ์จริง เป็นการกระทำควบคู่ไปกับการไตร่ตรอง (ศักดิ์ดา ปรารค์ประทานพร, 2539, หน้า 304)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม มีแนวคิดพื้นฐานการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการจัดสถานการณ์การเรียนรู้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นักเรียนจะต้องได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง และมีความเชื่อว่าพัฒนาการและการเรียนรู้เป็น

กระบวนการทางสังคมที่นักเรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ความสำคัญกับบทบาททางสังคมในการพัฒนาทางปัญญาของนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมุมมองทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ วิธีการที่จะนำไปสู่การมีจิตสำนึก คือ การกระตุ้นด้วยการสนทนาเกี่ยวกับปัญหาสังคมที่มีการตั้งคำถาม อภิปรายโต้แย้งความคิด จนกระทั่งได้ความหมายที่สมบูรณ์ และจะทำให้ นักเรียนเกิดความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นเหตุ และสิ่งที่เป็นผล

หลักการของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล และชาติ เจริญลาภนพรัตน์ (2555, หน้า 4) ได้อธิบายหลักการสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ดังนี้

1. การเชื่อมต่อหลักสูตร (Curricular Connection) การเรียนรู้ต้องสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. กระบวนการที่มีประสิทธิภาพ (Effective Process) การเรียนรู้อาศัยกระบวนการที่ได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสม สามารถนำไปสู่การสังเคราะห์ความรู้ใหม่ด้วยกลุ่มผู้เรียนเอง
3. เสียงของนักเรียน (Student Voice) ผู้เรียนมีส่วนสำคัญในการกำหนดโครงการ การลงพื้นที่การดำเนินโครงการ และการประเมินผล โดยผ่านขั้นตอนการเตรียมพร้อมที่เหมาะสม
4. การสะท้อนกลับ (Reflection) การสรุปและถอดบทเรียนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด แสดงความเห็น แบ่งปันสิ่งที่ค้นพบและเขียนประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติ รวมถึงการร่วมกันสรุปองค์ความรู้ใหม่ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม
5. ความร่วมมือกับชุมชน (Community Partnership) ความร่วมมือกับชุมชนรอบมหาวิทยาลัยจะส่งเสริมให้โครงการตรงกับความต้องการของชุมชน การลงพื้นที่เพื่อสำรวจปัญหา และเชื่อมโยงกับชุมชนเป็นขั้นตอนสำคัญ ที่จะทำให้โครงการมีผลสัมฤทธิ์ในระยะยาวและเกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย

ไวเกอร์ท (Weigert, 1998) ได้อธิบายหลักการสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นผู้จัดการรับใช้สังคมอย่างมีความหมาย หมายถึง กิจกรรมรับใช้สังคมที่ทำนั้นต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคม กิจกรรมนั้นมีคุณค่าต่อผู้เรียนและชุมชน กิจกรรมจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของชุมชน จึงไม่สามารถกำหนดเวลาที่แน่นอนได้
2. การรับใช้สังคมต้องเป็นความต้องการที่จำเป็นของชุมชนที่แท้จริง ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ผู้เรียนสร้างขึ้นมาเอง

3. การรับใช้สังคมต้องเป็นความต้องการจากสมาชิกของชุมชน ชุมชนเป็นผู้แสดงความต้องการให้เกิดกิจกรรมรับใช้สังคมในรูปแบบที่ชุมชนต้องการ โดยคำนึงถึงความสามารถทักษะ เจตคติ และการเตรียมการของผู้เรียน

4. กิจกรรมรับใช้สังคมมาจากจุดประสงค์ของรายวิชาที่เรียนของผู้เรียน ผู้สอนจะต้องตั้งจุดประสงค์ของรายวิชา และบูรณาการกิจกรรมการรับใช้สังคมให้สอดคล้องกับจุดหมายของสิ่งที่เรียนในการตั้งจุดมุ่งหมายของรายวิชาจึงต้องสำรวจสภาพชุมชนก่อน เพื่อนำมาออกแบบหลักสูตรรายวิชาให้เหมาะสมกับชุมชน

5. กิจกรรมการรับใช้สังคมบูรณาการอยู่ในงานตามจุดประสงค์ของรายวิชาต้องให้โอกาสผู้เรียนได้สะท้อนความคิดจากกิจกรรมการรับใช้สังคม ว่าได้ผลตามจุดประสงค์ของรายวิชาหรือไม่อย่างไร เช่น ให้เขียนรายงาน การอภิปราย การนำเสนอผลงาน การรับใช้สังคม จึงเป็นส่วนหนึ่งของงานในรายวิชา

6. การวัดผลในการรับใช้สังคม ต้องวัดประเมินผลอย่างเหมาะสมกับจุดประสงค์ของรายวิชา คือ ต้องวัดผลการเรียนรู้ ไม่ใช่วัดการรับใช้สังคม วัดผลการแสดงออกถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการทำกิจกรรมรับใช้สังคม ผู้สอนกับชุมชนจะเป็นผู้ร่วมมือกันวัดและประเมินผลผู้เรียน

ทศนา แชมมณี (2552, หน้า 133) ได้อธิบายหลักการสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ดังนี้

1. ผู้เรียนมีการกำหนดขอบเขตของการศึกษาชุมชน เพื่อเรียนรู้ในเรื่องที่กำหนด
2. ผู้เรียนมีการศึกษาความต้องการของชุมชน และเลือกกิจกรรมที่จะรับใช้สังคม
3. ผู้เรียนมีการวางแผนการรับใช้สังคมในกิจกรรมที่เลือก
4. ผู้เรียนมีการจัดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการรับใช้สังคม
5. ผู้เรียนมีการวิเคราะห์เหตุการณ์และสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติการรับใช้สังคม และมีการคิดพัฒนา และสร้างข้อสรุปเป็นความคิดรวบยอด/ หลักการ/ สมมติฐาน
6. ผู้เรียนมีการนำความคิดรวบยอด/ หลักการ/ สมมติฐานที่ได้ไปทดลองใช้ หรือนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์ใหม่ๆ
7. ผู้สอนมีการติดตามผลการนำความรู้/ ความคิด/ หลักการ/ สมมติฐานไปใช้ส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผลการนำไปใช้ และอภิปรายหาข้อสรุป ความรู้ ความคิดใหม่ๆ หรือปรับเปลี่ยนความคิดตามความเหมาะสม

8. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้ผลการประเมินการเรียนรู้ของตนเองของผู้เรียน ประกอบกับการประเมินผลของผู้สอนด้วย และการวัดและประเมินผลจะต้องเป็นไปตามจุดประสงค์ของเรื่องที่เรียนรู้ มิใช่วัดผลการรับใช้สังคม

สรุปได้ว่าหลักการสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมมีนักเรียนเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดโครงการ การลงพื้นที่ปฏิบัติงาน เกิดการบูรณาการความรู้ และความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติจริง การลงพื้นที่สำรวจปัญหา และการเข้าถึงชุมชนยังเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ที่ทำให้เห็นถึงปัญหาที่แท้จริง และเห็นถึงความต้องการของชุมชน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ต้องตรงตามวัตถุประสงค์ของเรื่องที่เรียน โดยใช้ผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนประกอบกับการประเมินผลของผู้สอน

รูปแบบของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

1. รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

Close up Foundation และ Constitutional Rights Foundation Chicago ในพลเมืองลอสแอนเจลิส (CRFC, 1997) ได้พัฒนาโครงการสอนสังคมศึกษากับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม (Active Citizenship Today: ACT) โดยมีขั้นตอนนำเสนอ ดังต่อไปนี้

1.1 การเตรียมการ

1.1.1 การระดมชุมชนของผู้เรียน

1.1.2 การสำรวจชุมชนสภาพและปัญหา

1.1.3 การเลือกปัญหาที่สนใจและสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา

1.1.3.1 การสำรวจปัญหาที่เลือกในรายละเอียด

1.1.3.2 การเตรียมทักษะที่จำเป็นที่ต้องใช้ในการดำเนินการ

1.1.4 การศึกษานโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่สนใจ

1.1.4.1 ศึกษาต้นนโยบายหรือกฎหมาย

1.1.4.2 ผลกระทบจากนโยบาย หรือกฎหมายนั้น

1.1.4.3 นำเสนอนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

1.1.5 การปฏิบัติกิจกรรม

1.1.5.1 วางแผนปฏิบัติการ

1.1.5.2 ลงมือกระทำกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้

1.1.6 การไตร่ตรอง ประเมินและกิจกรรมแสดงผลงาน

1.1.6.1 กำหนดกิจกรรมและเวลาในการไตร่ตรอง

1.1.6.2 ทำการพิจารณาไตร่ตรองในแต่ละขั้นตอน ด้วยการเขียนบันทึก รายงานปากเปล่า สนทนา อภิปราย การเขียนรายงานสรุป

1.1.6.3 ประเมินผลในแต่ละขั้นตอน

1.1.6.4 สรุปและนำเสนอกิจกรรมการรับใช้สังคมและบทเรียนที่เรียนรู้ และประชาสัมพันธ์นำผลงานออกแสดง

1.2 รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านจริยธรรม

เดล์ฟมินท์ซ์ และสจิวต (Delve, Mintz and Stewart, 1990) นำเสนอรูปแบบ การเรียนรู้โดยการรับใช้สังคมเพื่อพัฒนาจริยธรรม มีขั้นตอน 5 ขั้น ดังนี้

1.2.1 การสำรวจประสบการณ์ (Exploration) หมายถึง การที่ผู้เรียนมีโอกาส ครั้งแรกที่ประสบกับเหตุการณ์หรือโอกาสต่างๆ ด้วยความรู้สึกลึบตันเกี่ยวกับปัญหาที่ผู้อื่นประสบ และผู้เรียนพยายามมองหาโอกาสที่จะให้ความช่วยเหลือ หรือเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีอารมณ์ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือปัญหาของชุมชน

1.2.2 การแจ่มแจ้ง (Clarification) หมายถึง การที่ผู้เรียนเริ่มศึกษาโอกาสต่างๆ และตัดสินใจว่าจะสามารถทำอะไรได้บ้าง ในกิจกรรมที่รับใช้สังคม หลังจากที่เขามีประสบการณ์ พร้อมกับเพื่อนๆ ผู้เรียนจะสามารถแจ่มแจ้งและแยกแยะสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับตนเองได้

1.2.3 การตระหนัก (Realization) หมายถึง ในขั้นนี้ ผู้เรียนจะเริ่มตระหนักว่า ประสบการณ์การรับใช้สังคมมีความหมายอย่างไรสำหรับตนเอง และสามารถมุ่งความสนใจไปยัง บุคคลหรือปัญหาที่ประสบอย่างชัดเจน และมีความมั่นใจมากขึ้นในความเชื่อของตน

1.2.4 การกระตุ้น (Activation) หมายถึง การที่ผู้เรียนจะพัฒนาจากการมีความรู้ ความเข้าใจเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการอภิปรายในปัญหาที่ซับซ้อนขึ้นในสังคม เพราะมีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับประชาชนที่เข้าไปร่วมงานด้วย และเรียนรู้จากกิจกรรมการรับใช้สังคม มากขึ้น

1.2.5 การซึมซับหรือการทำให้เป็นของตนเอง (Internalization) หมายถึง ผู้เรียนที่สามารถบูรณาการประสบการณ์การรับใช้สังคมของตนเข้าไปในชีวิต และทำให้วิถีชีวิต และการตัดสินใจในชีวิต มุ่งไปที่คุณค่าที่ได้รับมาจากประสบการณ์นั้นๆ

1.3 รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมโดยใช้วิธีการสอนแบบโครงการ

วิธีการสอนแบบโครงการ หมายถึง การศึกษาหาความรู้ โดยการทำโครงการ เพื่อทำการศึกษาให้เกิดความเข้าใจในปัญหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยที่ผู้เรียนจะพัฒนาการตั้งคำถาม แสดงความสามารถ ค้นหาทางแก้ปัญหา เสนอกระบวนการแก้ปัญหา และทดลองแก้ปัญหา

และนำเสนอข้อค้นพบ โครงการบางโครงการใช้เวลาประมาณโครงการละ 3 - 4 สัปดาห์ แต่บางโครงการก็ใช้เพียงสัปดาห์เดียว โดยขั้นตอนหลักๆ ของวิธีการสอน (Boot, 1987) ดังนี้

1.3.1 ขั้นกระตุ้นความสนใจ เป็นการอภิปรายเบื้องต้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการที่จะทำ รายละเอียดเป็นอย่างไร

1.3.2 ขั้นการเตรียมโครงการ เป็นการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับโครงการว่าจะใช้เวลาเท่าไร รายละเอียดของการทำงานมีอะไรบ้าง

1.3.3 ขั้นฝึกทักษะที่จำเป็น ในบางโครงการต้องการทักษะจำเป็น ต้องมีการฝึกทักษะเหล่านั้นก่อนเช่น การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1.3.4 ขั้นเตรียมอุปกรณ์ เป็นการเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำกิจกรรม

1.3.5 ขั้นกิจกรรมกลุ่ม เป็นการลงมือกระทำกิจกรรมที่วางแผนไว้

1.3.6 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการลงมือทำกิจกรรมตามโครงการที่วางแผนไว้

1.3.7 ขั้นสรุปผลการดำเนินงาน เป็นการจัดการข้อมูลต่างๆ และสรุปผลของการดำเนินการ และเตรียมการที่จะนำเสนอเป็นรายงานขั้นสุดท้าย

1.3.8 ขั้นเสนอผลโครงการ เป็นการนำเสนอผลงานของโครงการที่ทำสำเร็จแล้ว

1.4 รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมในสวนสาธารณะ (Park Service Learning Model)

มีกระบวนการดำเนินการงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้ (Coverdell, 2002 อ้างอิงใน วัฒนา ไต่ต่อผล, 2557, หน้า 46)

ขั้นที่ 1 เตรียมการ (Preparation) เป็นขั้นตอนการวางแผนกิจกรรมรับใช้สังคม และการให้ความรู้แก่นักเรียนในการมีส่วนร่วมและเรียนรู้จากการทำกิจกรรมรับใช้สังคม ในขั้นแรกนักเรียนควรมีความรู้เกี่ยวกับการสำรวจและระบุความต้องการของชุมชน การเลือกและวางแผนกิจกรรมการรับใช้สังคมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ระบุชื่อองค์กรและขอความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ ในชุมชน และกำหนดขอบเขตพื้นที่และการฝึกทำกิจกรรมรับใช้สังคม

ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการ (Action) เป็นปฏิบัติการตามแผนการที่วางไว้ ซึ่งจะต้องเป็นการปฏิบัติการอย่างมีความหมาย มีการบูรณาการทางวิชาการ มีการพัฒนาอย่างเหมาะสม ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และมีการดูแลการปฏิบัติอย่างทั่วถึง

ขั้นที่ 3 ผลสะท้อนกลับ (Reflection) เป็นการให้โอกาสนักเรียนในการวิเคราะห์เกี่ยวกับประสบการณ์การรับใช้สังคมและการประยุกต์การเรียนรู้ของนักเรียนในเชิงวิชาการ บริบทส่วนตัวและบริบททางสังคม กิจกรรมที่สะท้อนออกมายังเป็นการเปิดโอกาสในการเชื่อมโยงการทำงานเชิงวิชาการกับการทำกิจกรรมรับใช้สังคมอีกด้วย กิจกรรมที่แสดงถึงผลสะท้อนกลับนี้มีหลายประเภท ได้แก่ การอภิปราย การเขียนบรรยาย การอ่าน การแสดงความคิดเห็นออกมาในเชิงศิลป์ โครงการนักเรียน และการนำเสนอรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 4 เฉลิมฉลอง (Celebration) เป็นการรำลึกถึงสิ่งทีนักเรียนได้ช่วยเหลือชุมชน ถือเป็นกรปิดกิจกรรมการรับใช้สังคม การเฉลิมฉลองอาจประกอบด้วย การประชุมโรงเรียน การใช้สื่อพิเศษ การร่วมฉลองกับผู้ที่มีส่วนร่วมในการรับใช้สังคม การมอบใบประกาศนียบัตร การจัดงานเลี้ยง การฉลองในสถานที่ที่จัดการรับใช้สังคม เช่น การจัดงานเลี้ยงในสวนสาธารณะที่นักเรียนช่วยทำความสะอาด

สรุปได้ว่า รูปแบบของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สังเคราะห์ได้ดังตาราง 1 ดังนี้

ปัจจัยที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมมีผลสำเร็จ

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล และชาติ เจริญลาภนพรัตน์ (2555) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมมีผลสำเร็จ ดังนี้

1. นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในโครงการที่ตนสนใจ และเป็นผู้กำหนดการดำเนินโครงการ การจัดการภายในกลุ่มและการวัดผลสรุปด้วยตนเอง
2. ผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ มิใช่เป็นผู้นำกิจกรรม หรือการนำความคิด แต่หน้าที่หลักคือการนำกระบวนการในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติ แลกเปลี่ยนความคิดและการสรุปถอดบทเรียน
3. การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล เพื่อให้ผลลัพธ์ของกระบวนการนำไปสู่ความรู้ที่นักเรียนสมควรรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาอย่างครบถ้วน แตกต่างจากการสอนแบบบรรยายที่มีเนื้อหาตรงไปตรงมา แต่ขาดความน่าสนใจเนื่องจากมิได้เชื่อมโยงกับนักเรียนโดยตรง และมุ่งเน้นที่การทำท่องจำและทำข้อสอบจนเกินพอดี
4. ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและผู้สอนเป็นแนวระนาบ ไม่มีการแบ่งชนชั้นหรือการแสดงอำนาจเหนือนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกถึงความเท่าเทียม การรู้สึกดีหน้าที่ และการยอมรับในความแตกต่าง

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมสำเร็จจะต้องมีนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยดูแลให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางในการเรียน และมีวิธีรูปแบบการสอนที่ไม่เน้นการบรรยายจนเกินไป ผู้สอนและนักเรียนต่างก็มีความเป็นกันเองไม่แบ่งชนชั้น ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่เท่าเทียมกันแต่ก็ยอมรับในความแตกต่างระหว่างผู้สอนกับนักเรียนได้

ข้อดีของการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2548, หน้า 62) ได้สรุปข้อดีของการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไว้ ดังนี้

1. เป็นการฝึกหัดนักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้สภาพความเป็นจริงของสังคมด้วยประสบการณ์ตรง เนื่องจากชุมชนแต่ละแห่งมีสภาพการณ์แตกต่างกันมาก บางแห่งก็มีความละเอียดซับซ้อนไม่ตรงกับตำราที่เรียน
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากชั้นเรียน ประยุกต์กับสถานการณ์จริงทำให้เกิดการต่อยอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง รวมทั้งอาจจะต้องค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่ออธิบายสถานการณ์ที่พบ

3. ความรู้ที่ได้รับเป็นความรู้จากประสบการณ์ตรง ผ่านการแก้ปัญหา การกระทำทุกขั้นตอนย่อมมีความหมาย มีความชัดเจน ที่ตกผลึกอยู่ในความทรงจำได้มากกว่าการเรียนจากตำราในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว

4. เป็นการฝึกประสบการณ์ของการเป็นพลเมือง ได้เรียนรู้บทบาทของการเป็นสมาชิกของชุมชนอย่างผู้มีความรู้ ความคิด มีความรู้สึกรับผิดชอบ ตระหนักในบทบาทความรับผิดชอบร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง

สรุปได้ว่าข้อดีของการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม คือนักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้สภาพความเป็นจริงของสังคมด้วยประสบการณ์ตรง และยังเปิดโอกาสให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากชั้นเรียน มาประยุกต์กับสถานการณ์จริง ทำให้นักเรียนได้ความรู้ที่เป็นความรู้จากประสบการณ์ตรง ผ่านการแก้ปัญหา และเป็นการฝึกประสบการณ์ของการเป็นพลเมือง ทำให้นักเรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ และมีความตระหนักในหน้าที่ของตน

จิตสาธารณะ (Public Mind)

ความหมายของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะเป็นคำศัพท์ที่เริ่มมีการใช้มากขึ้นในวงการศึกษาซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Public Mind หรือ Public Consciousness และมีผู้เรียกคำนี้แตกต่างกันไปเช่น จิตสำนึก จิตอาสา จิตสาธารณะ จิตสำนึกสาธารณะ จิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตสำนึกทางสังคม ความสำนึกทางสังคม ซึ่งในงานวิจัยนี้จะใช้คำว่า “จิตสาธารณะ” มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551, หน้า 236) ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544, หน้า 17) ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายามหาโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความจริง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, หน้า 17) ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระ และเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม ละอายต่อสิ่งผิด เน้นความเรียบง่าย ประหยัดและมีความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

Philip Allott (2002 อ้างอิงใน อรุณี อ่อนสวัสดิ์ และคณะ, 2553, หน้า 5) ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า ถ้าคิดว่าสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งของสังคมเสียแล้ว ความคิดทางสังคมก็เป็นระบบของพลังทางสังคมและเป็นโครงสร้างพื้นฐานของสังคมและปรากฏเป็นประวัติศาสตร์ของสังคม จิตสาธารณะของสังคมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโดยสมบูรณ์

Oslan Blekher (2007) ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นจากจิตสำนึกของแต่ละบุคคล ก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการกระทำ โดยใช้ประสบการณ์ และความพยายามผลักดันให้เกิดผลที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

คราฟ (Kraft, 1992, p. 146) ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า ความสามารถของบุคคล ในการรับรู้ถึงความไม่ยุติธรรม ให้ความสำคัญกับความต้องการที่หลากหลายของบุคคลอื่น และมีการกระทำเพื่อสังคม

สรุปได้ว่า ความหมายของจิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระ มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยใช้ประสบการณ์และความพยายามผลักดันให้เกิดผลที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

ความสำคัญของจิตสาธารณะ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 4) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะไว้ว่า จิตสาธารณะเป็นความรับผิดชอบซึ่งเกิดจากภายใน คือความรู้สึกรู้จักคิด จิตใต้สำนึกตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งอยู่ในจิตใจ และส่งผลมาสู่การกระทำภายนอก จึงได้กำหนดจิตสาธารณะเป็นหนึ่งใน 8 คุณลักษณะที่สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 7) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะไว้ว่า ถ้าสามารถปลูกฝัง ส่งเสริม หรือพัฒนาให้เด็กมีจิตสำนึกสาธารณะ ด้วยวิธีการต่างๆ จะทำให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้สมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า ใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักแบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดการเอาใจเอเปรียบคนอื่น ปัญหาการทำลายสาธารณะสมบัติต่างๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์พวกพ้องก็จะลดน้อยลง และจะนำมาสู่สังคมที่พัฒนาขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ จึงได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอีกข้อหนึ่งคือมีจิตสาธารณะ โดยที่สถานศึกษาต้องมีชั่วโมงให้เด็กทำกิจกรรมสาธารณะ รวม 165 ชั่วโมง โดยใน ป.1 - ป.6 จะทำกิจกรรม 60 ชั่วโมง มัธยมศึกษาตอนต้น 45 ชั่วโมง และมัธยมศึกษาตอนปลาย 60 ชั่วโมง

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร (2543, หน้า 22 - 29) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะไว้ว่า การที่จิตสาธารณะมีความสำคัญ เนื่องจากว่าคนมาอยู่รวมกันเป็นสังคมย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบการพึ่งพากัน หากคนในสังคมขาดจิตสาธารณะ จะมีผลกระทบหลาย ๆ ส่วน ได้แก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน ประเทศ และระดับโลก

1. ผลกระทบต่อบุคคล ทำให้เกิดปัญหาคือสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและคนอื่น
2. ผลกระทบระดับครอบครัว ในครอบครัวมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันน้อยลง แกร่งแย่ง ทะเลาะเบาะแว้ง

3. ผลกระทบระดับองค์กร ทำให้เกิดการแบ่งพรรค แบ่งพวก เห็นแก่ตัว ชิงดีชิงเด่น เบียดเบียนสมบัติขององค์กรเพื่อมาเป็นสมบัติของตนเอง องค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง

4. ผลกระทบระดับชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ เพราะต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการพัฒนา ยิ่งปล่อยนานยิ่งทรุดโทรม เกิดอาชญากรรมในชุมชน ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะแต่ละคนมองเห็นเรื่องของตนเองเป็นใหญ่

5. ผลกระทบระดับชาติ เกิดวิกฤตการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้งและแก้ปัญหาไม่ได้ เกิดการเบียดเบียนทำลายทรัพยากรและสมบัติของส่วนรวม ประเทศชาติล้าหลัง ขาดพลังของคนในสังคม เมื่อนำมาตรการใดออกมาใช้ก็ไม่ได้ผลเนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือ เกิดการแบ่งพรรค แบ่งพวก แกร่งแย่งแข่งขัน ทุจริตคอรัปชั่น

6. ผลกระทบระดับโลก ทำให้เกิดการเอาัดเอาเปรียบระหว่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหา เช่น การสะสมอาวุธ การก่อกวนแก่งแย่ง แกร่งแย่งหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศ เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างชาติพันธุ์ของตนเอง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, หน้า, 1-11) ได้อธิบายถึงความสำคัญของจิตสาธารณะว่า ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนาและสภาพเศรษฐกิจที่ต้องแข่งขัน ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูงขึ้น เกิดการเอาัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ โดยมีความโน้มเอียงไปนิยมวัตถุมากกว่าจิตใจมากขึ้นทุกขณะ ปัญหาจากการขาดจิตสาธารณะ ปัญหาสังคมในปัจจุบันมีมากมายที่เกิดจากการขาดจิตสาธารณะของคน เช่น กรณีที่เป็นข่าวครึกโครมว่ามีคนไปถอดนอตเสาไฟฟ้า

ซึ่งเป็นกรก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินจำนวนมากของรัฐ และสร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านทั่วไปที่ได้รับผลกระทบจากการไม่มีไฟฟ้าใช้ การกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการขาดความรับผิดชอบต่อสังคมหรือจิตสาธารณะนั่นเอง นอกจากนี้ปัญหาจากการขาดจิตสาธารณะที่อยู่ใกล้ตัวเราตลอดเวลา ยังมีอีกมากที่ทุกคนต้องตระหนัก เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการปล่อยน้ำเสียออกจากโรงงาน ปัญหาการจอดรถยนต์โดยไม่ดับเครื่องยนต์ ปัญหาทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลาย ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาการใช้ทางเท้าสาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม เช่น ร้านค้าต่างๆ ในเมืองใหญ่ ซึ่งทำให้ผู้สัญจรไปมาไม่มีทางเดิน และอาจเกิดอุบัติเหตุได้เมื่อต้องลงไปเดินในถนน ปัญหาการทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง ปัญหาการขีดรณรงค์จราจรในสี่รถ ปัญหาการดื่มสุรา เป็นต้น

ปัญหาดังกล่าวนับว่าเป็นผลพวงจากการขาดจิตสาธารณะทั้งสิ้น ดังนั้น จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดกับทุกคนในสังคมทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับตัวบุคคลที่ต้องหันมาให้ความสำคัญและตระหนักในสิ่งนี้อย่างเร่งด่วน การสร้างคนให้มีจิตสาธารณะมีความสำคัญต่อบุคคล องค์กร ชุมชน และประเทศชาติอย่างมาก ถ้าเราสามารถปลูกฝัง ส่งเสริม หรือพัฒนาให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้สมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า ใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักการแบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดการเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด การทำลายสาธารณสมบัติต่างๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์พวกพ้องก็ลดน้อยลง และจะนำมาสู่ชุมชนและสังคมที่เข้มแข็งและพัฒนาทันอารยประเทศ รวมทั้งไม่เกิดความขัดแย้งกันระหว่างประเทศ อาจนำมาซึ่งการล่มสลายของชาติต่างๆ ในโลกนี้ได้

สรุปได้ว่า ความสำคัญของจิตสาธารณะเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมที่เกิดจากความรู้สึกนึกคิดภายใน การมีจิตสาธารณะมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะคนมาอยู่รวมกันเป็นสังคมย่อมต้องพึ่งพาอาศัยกัน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้สมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า ใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักแบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดการเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาการทำลายสาธารณสมบัติต่างๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์พวกพ้องก็จะลดน้อยลง และจะนำมาสู่สังคมที่พัฒนาขึ้น

ทฤษฎีและแนวคิดของการพัฒนาจิตสาธารณะของต่างประเทศ และประเทศไทย

ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าถึงทฤษฎีและแนวคิดการพัฒนาจิตสาธารณะของประเทศตะวันตก ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะได้เป็นอย่างดี รายละเอียด มีดังนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral Development Theory)

ลอเรนซ์ โคลเบิร์ก (ม.ป.ป อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 36) ได้ศึกษาวิจัยพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ในหลายประเทศที่มีวัฒนธรรมต่างกัน จริยธรรมในที่นี้เป็นเรื่องของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้อง โดยเกิดจากกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และอาศัยวุฒิภาวะทางปัญญา การวิจัยของโคลเบิร์ก พบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กอายุ 10 ปี ยังพัฒนาไม่ถึงขั้นสูงสุด แต่ยังคงพัฒนาต่อไปเมื่ออายุมากขึ้น การศึกษาวิจัยนี้ทำให้เราทราบว่าการที่บุคคลใช้เหตุผลหนึ่งๆ ในการตัดสินใจเลือกกระทำต่อเหตุการณ์อย่างหนึ่งนั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญในจิตใจของบุคคลผู้นั้น ซึ่งการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งซึ่งตามลำดับวุฒิภาวะทางจิตใจ และสติปัญญาของบุคคลนั้น ดังนั้นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีนี้จะช่วยให้เราเข้าใจระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งอาจเป็นเหตุผลส่วนหนึ่งของสาเหตุพฤติกรรมกระทำผิด ตลอดจนการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่างๆ ความเข้าใจนี้จะช่วยในการวางแผนบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู รวมทั้งพัฒนาทักษะต่างๆ ให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อช่วยลดการมีคุณสมบัติที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชนได้ ทฤษฎีนี้ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมเป็น 3 ระดับ โดยแต่ละระดับจะแบ่งย่อยเป็น 3 ระดับ รวม 6 ขั้น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre-Conventional Morality Level) ในระดับนี้เด็กจะรับรู้กฎเกณฑ์ของพฤติกรรมที่ “ดี” และ “ไม่ดี” จากผู้มีอำนาจเหนือตนเอง เช่น พ่อแม่ ครูหรือเด็กที่โตกว่า และมักคำนึงถึงผลที่ตามมาว่าเป็นรางวัลหรือการถูกลงโทษในการตีความพฤติกรรมของตนเอง อย่างเช่นพฤติกรรมดี คือพฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รับรางวัล ส่วนพฤติกรรมที่ไม่ดี คือพฤติกรรมที่แสดงแล้วถูกลงโทษ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะพบในเด็กที่อายุ 2 - 10 ปี โดยพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับที่ 1 นี้จะแบ่งเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การเชื่อฟัง และการถูกลงโทษ (Obedience and Punishment Orientation) ในขั้นนี้เด็กใช้ผลที่ตามมาของการแสดงพฤติกรรมเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า พฤติกรรมของตนเอง “ถูก” หรือ “ผิด” ถ้าเด็กถูกทำโทษจะเรียนรู้ว่าสิ่งที่ตนเองทำนั้นผิด ถ้าเด็กได้รับรางวัลหรือคำชมเขาเรียนรู้ว่าสิ่งที่ตนเองทำนั้นถูก และจะทำซ้ำอีกเพื่อให้ได้รับรางวัล ดังนั้นเด็กจะยอมทำตามคำสั่งของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าตนเองโดยไม่มีเงื่อนไข เพื่อไม่ให้ตนเองถูกลงโทษ ถือว่าเป็นการแสดงพฤติกรรมเพื่อหลบหลีกการถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (The Instrumental Relativist Orientation) ในขั้นนี้ใช้หลักการแสวงหารางวัล และการแลกเปลี่ยน บุคคลเลือกทำตามความ

พอใจของตนเอง โดยให้ความสำคัญต่อการได้รับรางวัลตอบแทน รางวัลอาจจะเป็นวัตถุหรือเป็นการตอบแทนทางกาย วาจา และใจ โดยในขั้นนี้ยังไม่คำนึงถึงความถูกต้องของสังคม แต่ที่ว่าเด็กจะสนใจทำตามข้อบังคับ เพื่อประโยชน์ หรือความพอใจของตนเอง หรือเพราะอยากได้ของตอบแทน ทั้งนี้บุคคลที่อยู่ในขั้นนี้ยังไม่มีความคิดเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น หรือความยุติธรรม ดังนั้นพฤติกรรมของเด็กในขั้นนี้จึงทำเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง แต่มักเป็นไปในลักษณะของการแลกเปลี่ยนกับคนอื่น

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ทางสังคม (Conventional Morality Level) ระดับจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามเกณฑ์ของสังคมที่ตนอยู่ทำตามความคาดหวังของพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง บุคคลจะไม่คำนึงถึงผลตามมาที่จะเกิดแก่ตนเอง แต่คำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น ยึดถือความซื่อสัตย์ และความจงรักภักดีเป็นสำคัญ จริยธรรมในระดับนี้มักพบในช่วงวัยรุ่นอายุประมาณ 10 – 16 ปี โดยพัฒนาการทางจริยธรรมนี้จะแบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 3 ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี” (The Interpersonal Concordance or “Good Boy-Nice Girl” Orientation) ในขั้นนี้บุคคลจะใช้หลักทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ โดยจะแสดงพฤติกรรมเพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ทำให้ผู้อื่นพอใจ และยกย่องชมเชย บุคคลจะไม่ค่อยมีความเป็นตัวของตัวเอง มักคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อน พบในวัยรุ่นอายุ 10 – 15 ปี พัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นนี้เป็นพฤติกรรมของ “คนดี” ตามมาตรฐานหรือความคาดหวังของพ่อแม่ หรือเพื่อนวัยเดียวกัน ดังนั้นพฤติกรรมดีในที่นี้จึงหมายถึง พฤติกรรมที่จะทำให้ผู้อื่นชอบและยอมรับ รวมทั้งการไม่ประพฤตินิดเพราะกลัวว่าจะทำให้พ่อแม่เสียใจ

ขั้นที่ 4 กฎและระเบียบ (Law and Order Orientation) ในขั้นนี้บุคคลจะใช้หลักทำตามหน้าที่ของสังคม พัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นนี้พบในวัยรุ่นช่วงอายุประมาณ 13 – 16 ปี บุคคลจะเรียนรู้ถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม คำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในสังคม และปฏิบัติตามหน้าที่ของสังคมอย่างเคร่งครัดเพื่อธำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ของสังคม เหตุผลในเชิงจริยธรรมในขั้นนี้ ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบจะต้องมีกฎหมายและข้อบังคับ คนดี หรือคนที่มีพฤติกรรมถูกต้อง คือ คนที่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมาย

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post-Conventional Morality Level) พัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้เป็นหลักจริยธรรมของผู้ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป หากบุคคลพัฒนาจริยธรรมมาถึงขั้นนี้ก็จะมีการใช้วิจารณญาณตีความหมายของสถานการณ์ต่างๆ ตามหลักการ และมาตรฐานทางจริยธรรมก่อนที่จะแสดง

พฤติกรรม ซึ่งการตัดสินใจว่า “ถูก” “ผิด” หรือ “ควร” “ไม่ควร” มาจากวิจารณ์ญาณของตนเอง อยู่บนหลักของความยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคม ปราศจากอิทธิพลของผู้ที่มีอำนาจ หรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก ซึ่งพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้ก็จะแบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 5 สัญญาสังคม หรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา (The Social-Contract Legalistic Orientation) บุคคลมีเหตุผลในการเลือกกระทำ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เคารพการตัดสินใจของตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้ โดยมีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามค่านิยมของตนและมาตรฐานของสังคม

ชั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล (The Universal-Ethical Principle Orientation) ชั้นนี้ ถือว่าเป็นหลักการมาตรฐานจริยธรรมสากล เป็นหลักการเพื่อมนุษยธรรม ในชั้นนี้สิ่งที่ ‘ถูก’ และ ‘ผิด’ เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับนิยามที่แต่ละคนยึดถือ บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามหลักการคุณธรรมสากล โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน มีคุณธรรมประจำใจ ละอาย เกรงกลัวต่อบาป มีความยึดหยุ่นและยึดหลักจริยธรรมของตนอย่างมีสติ

พัฒนาการทางจริยธรรมจะมีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านความคิดเป็นเหตุเป็นผล (ตรรกะ) บุคคลจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นไปตามลำดับไม่มีการข้ามขั้น เช่น บุคคลที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้น 3 การแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม จะไม่สามารถพัฒนาแบบก้าวกระโดดไปยังขั้น 5 ซึ่งเป็นเรื่องการตระหนักถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก แต่อาจพัฒนาก้าวหน้าขึ้นไปเรื่อยๆ ผ่านขั้นที่ 4 และไปถึงขั้นที่ 5 เป็นลำดับ การที่เราศึกษาแนวคิดเหตุผลเชิงจริยธรรมนี้จะทำให้เราตระหนักถึงข้อจำกัดทางด้านความคิดในแต่ละขั้น พัฒนาการปัจจุบันของบุคคล ซึ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น และยังเกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลด้วยเช่นกัน

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคม (Social Cognitive Theory)

แบนดูรา (Bandura, 1977) ได้พัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมขึ้นมา ซึ่งเขามองว่ากระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเขาเชื่อว่า การเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเกิดจากการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งสามารถถ่ายทอดความคิดและการแสดงออกได้พร้อมๆ กัน และตัวแบบจะทำหน้าที่ 3 ลักษณะ คือ

1. ส่งเสริมการเกิดพฤติกรรม
2. ยับยั้งการเกิดพฤติกรรม
3. ช่วยให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่

แบนดูรา ได้แบ่งแม่แบบไว้เป็น 2 ชนิด คือแม่แบบจากตัวจริง กับแม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ซึ่งอาจเป็นคำพูด เอกสาร หรือใช้ทัศนวัสดุ เช่น วิद्यู โทรทัศน์ สไลด์ หรือวิดีโอเทป เป็นต้น และได้สรุปถึงอิทธิพลของแม่แบบที่มีผู้สังเกต ดังนี้

4. การสร้างพฤติกรรมใหม่ เมื่อผู้สังเกตได้เห็นการกระทำของแม่แบบซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้สังเกตไม่เคยพบเห็นมาก่อน ผู้สังเกตจะรวบรวมข้อมูลซึ่งการกระทำใหม่นี้ในรูปของสัญลักษณ์และถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมใหม่

5. การสร้างกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่ จะเกิดขึ้นในสภาพที่ผู้สังเกตเห็นการกระทำของแม่แบบลักษณะต่างๆ และถ้าการตอบสนองส่งผลทางบวก ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบลักษณะของแม่แบบในรูปแบบต่างๆ แล้วนำมาสร้างเป็นกฎเกณฑ์ใหม่ หรือหลักการใหม่

6. การสอนความคิดและพฤติกรรมสร้างสรรค์ การมีแม่แบบจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์เพราะเมื่อมนุษย์มีแม่แบบกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งมนุษย์อาจใช้ประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ประกอบกับการกระทำของแม่แบบมาพัฒนาเป็นความคิดหรือพฤติกรรมใหม่ขึ้นมา

7. การยับยั้งการกระทำและลดความหวั่นเกรง ที่จะกระทำการที่ได้เห็นแม่แบบถูกลงโทษ ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำตามแม่แบบนั้น และในทำนองเดียวกันถ้าได้เห็นแม่แบบทำพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและไม่ห้ามปรามแล้ว ไม่มีผลกรรมใดๆ ตามมา ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามแม่แบบ

8. การส่งเสริมการกระทำ การมีแม่แบบจะมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการกระทำทั้งที่เป็นทางบวกและทางลบ ถ้าผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบแสดงพฤติกรรมหนึ่ง และได้รับรางวัลผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะกระทำตามมากขึ้น ในทำนองเดียวกันถ้าผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบที่แสดงความก้าวร้าว และได้รับการยกย่องว่าเป็นสิ่งดี ผู้สังเกตมีแนวโน้มกระทำตามมากขึ้น ดังนั้น การเสนอแม่แบบในสังคมจำเป็นต้องมีความระมัดระวังอย่างยิ่ง เพราะอาจจะมีผลต่อการเพิ่มพฤติกรรมทางลบได้

9. ทางด้านอารมณ์ การมีแม่แบบนอกจากจะส่งผลต่อการกระทำแล้วยังมีผลต่ออารมณ์ของผู้สังเกตให้รุนแรงเพิ่มขึ้นและกระตุ้นให้เกิดอารมณ์คล้ายตามไปด้วย

10. การใช้อำนาจให้เกิดการกระทำตามแม่แบบ การกระทำที่ให้เห็นคุณค่าและมีความชื่นชอบอยู่เสมอ การกระทำของแม่แบบนั้นก็ทำให้ผู้สังเกตทำได้โดยรวดเร็ว และกระทำได้ง่าย นอกจากนี้ เมื่อคนสามารถกระทำตามแม่แบบได้เร็วก็จะทำให้เกิดการแผ่ขยายจากสังคมหนึ่งได้รวดเร็วด้วย

3. ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant conditioning Theory)

สกินเนอร์ (Skinner, 1972) ได้ทำการทดลอง ซึ่งสามารถสรุปเป็นกฎการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้

1.1 การกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรง แนวโน้มที่ความถี่ของการกระทำนั้นจะลดลงและหายไปในที่สุด (จากการทดลองโดยนำหนูที่หิวจัดใส่กล่อง ภายในมีคานบังคับให้อาหารตกลงไปในกล่องได้ ตอนแรกหนูจะวิ่งชนโน้นชนนี้ เมื่อชนคานจะมีอาหารตกมาให้กิน ทำหลายๆ ครั้ง พบว่า หนูจะกดคานให้อาหารตกลงไปได้เร็วขึ้น)

1.2 การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้การตอบสนองคงทนกว่าการเสริมแรงที่ตายตัว (จากการทดลองโดยเปรียบเทียบหนูที่หิวจัด 2 ตัว ตัวหนึ่งกดคานจะได้อาหารทุกครั้ง อีกตัวหนึ่งเมื่อกดคาน บางทีก็ได้รับอาหาร บางทีก็ไม่ได้อาหาร แล้วหยุดให้อาหารตัวแรกจะเลิกกดคานทันที ตัวที่ 2 จะยังกดต่อไปอีกนานกว่าตัวแรก)

1.3 การลงโทษทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลึมเร็ว (จากการทดลองโดยนำหนูที่หิวจัดใส่กรงแล้วช็อกด้วยไฟฟ้า หนูจะวิ่งพลาแล้วออกมาได้ เมื่อจับหนูใส่เข้าไปใหม่ มันจะวิ่งพลาอีก จำไม่ได้ว่าทางไหนคือทางออก)

1.4 การให้แรงเสริมหรือให้รางวัลเมื่ออินทรีย์กระทำพฤติกรรมที่ต้องการ สามารถช่วยปรับหรือปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้ (จากการทดลองสอนให้หนูเล่นบาสเกตบอลเริ่มจากการให้อาหารเมื่อหนูจับบาสเกตบอล จากนั้นเมื่อมันโยนจิ้งให้อาหาร ต่อมาเมื่อโยนสูงขึ้นจิ้งให้อาหาร ในที่สุดต้องโยนเข้าห่วงจิ้งให้อาหาร การทดลองนี้เป็นการกำหนดให้หนูแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการก่อนจึงให้แรงเสริม วิธีนี้สามารถดัดนิสัยหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้)

2. หลักการจัดการศึกษา/ การสอน

2.1 ในการสอน การให้การเสริมแรงหลังการตอบสนองที่เหมาะสมของเด็กจะช่วยเพิ่มอัตราการตอบสนองที่เหมาะสมนั้น

2.2 การเว้นระยะการเสริมแรงอย่างไม่เป็นระบบ หรือเปลี่ยนรูปแบบการเสริมแรง จะช่วยให้การตอบสนองของผู้เรียนคงทนถาวร เช่น ถ้าครูชมว่า “ดี” ทุกครั้งที่นักเรียนตอบถูกอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนจะเห็นความสำคัญของแรงเสริมน้อยลง ครูควรเปลี่ยนเป็นแรงเสริมแบบอื่นบ้าง เช่น ยิ้ม พยักหน้า หรือบางครั้งไม่ให้แรงเสริม

2.3 การลงโทษที่รุนแรงเกินไป มีผลเสียมาก ผู้เรียนอาจไม่ได้เรียนรู้หรือจำสิ่งที่เรียนได้เลย ควรใช้วิธีการงดการเสริมแรงเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น เมื่อนักเรียนใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ แม้ได้บอกและตักเตือนแล้วก็ยังใช้อีก ครูควรงดการตอบสนองต่อพฤติกรรมนั้น เมื่อไม่มีใครตอบสนอง ผู้เรียนจะหยุดพฤติกรรมนั้นไปในที่สุด

2.4 หากต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือปลูกฝังนิสัยให้แก่ผู้เรียนการแยกแยะขั้นตอนของปฏิริยาตอบสนองออกเป็นลำดับขั้น โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน เช่น หากต้องการปลูกฝังนิสัยในการรักษาความสะอาดห้องปฏิบัติการ และเครื่องมือ สิ่งสำคัญประการแรกคือ ต้องนำพฤติกรรมที่ต้องการมาจำแนกเป็นพฤติกรรมย่อยให้ชัดเจน เช่น การเก็บ การกวาด การเช็ดถู การล้าง การจัดเรียง เป็นต้น ต่อไปจึงพิจารณาแรงเสริมที่จะให้แก่ผู้เรียน เช่น คะแนน คำชมเชย การให้เกียรติ การให้โอกาสแสดงตัว เป็นต้น เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ก็ให้การเสริมแรงที่เหมาะสมในทันที ดังนั้น ในการนำทฤษฎีนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะนั้นอาจทำได้ ดังนี้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 37)

2.5 การเสริมแรงทางบวก (positive reinforcement) เมื่อมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมจิตสาธารณะ ซึ่งอาจใช้ตัวเสริมแรงได้เป็น 4 ประเภท คือ

2.5.1 ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ (material reinforcer) เป็นตัวเสริมแรงที่ประกอบไปด้วยอาหาร ของที่เล่นได้ และสิ่งของต่างๆ เช่น ขนม ของเล่น เสื้อผ้า น้ำหอม รถยนต์ เป็นต้น

2.5.2 ตัวเสริมแรงทางสังคม (Social reinforcer) ตัวเสริมแรงทางสังคมเป็นตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องลงทุนซื้อหา มีอยู่กับตัวเราละค่อนข้างจะมีประสิทธิภาพสูงในการปรับพฤติกรรม แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ คำพูด ได้แก่ คำชมเชย เช่น ดีมาก น่าสนใจมาก ผมชอบมากเลย ใช้เลยฉลาดจริงๆ เป็นความคิดที่ดี เป็นต้น และการแสดงออกทางท่า เช่น ยิ้ม มองอย่างสนใจ การแตะตัว จับมือ เป็นต้น

2.5.3 ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม (activity reinforcer) เป็นการใช้กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ชอบไปเสริมแรงกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ไม่ชอบ

2.5.4 ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร (token reinforcer) โดยการนำเบี้ยอรรถกร ไปแลกเปลี่ยนตัวเสริมแรงอื่นๆ ได้ เช่น ดาว คูปอง โบนัส เงิน คะแนน เป็นต้น

2.6 การเสริมแรงทางลบ (negative reinforcement) เป็นการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมคงที่หรือเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการเสริมแรงทางลบผู้สอนควรปฏิบัติ คือ ทำทันทีหรือเร็วที่สุดเมื่อพฤติกรรมที่ไม่ต้องการเกิดขึ้น ควรให้ความรุนแรงพอเหมาะไม่มากหรือน้อยเกินไป ควรให้ผู้ถูก

ลงโทษรู้ว่าพฤติกรรมใดที่ถูกโทษและเพราะเหตุใด ควรใช้เหตุผลไม่ใช่อารมณ์ ควรใช้การลงโทษควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก ผู้ลงโทษต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในทุกๆ ด้าน และการลงโทษควรเป็นวิธีสุดท้าย ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรใช้การลงโทษ

3. กระบวนการพัฒนาจิตพิสัยของบลูม

บลูม (Bloom, 1956) ได้นำเสนอกระบวนการพัฒนาจิตพิสัย (Affective Domain) ของคนไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (perceiving or receiving) เป็นการสร้างความสนใจให้บุคคลได้รับรู้และใส่ใจในสิ่งเร้าที่นำมากระตุ้น เพื่อให้บุคคลมีความรู้สึกที่จะยอมรับสิ่งเร้าและเลือกที่จะสนใจสิ่งเร้าเหล่านั้นๆ เช่น การให้เห็นตัวแบบการจัดกิจกรรมบริการสังคมดีๆ การบริจาคเสื้อผ้าช่วยเหลือผู้อื่นในฤดูหนาว เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นการตอบสนอง (Responding) เมื่อบุคคลสนใจแบบอย่างที่ดีในขั้นที่ 1 แล้วจะเกิดทัศนคติต่อสิ่งเร้าแล้วจะตอบสนองซึ่งได้แก่ การยอมรับสิ่งเร้าแล้วเกิดความรู้สึกอยากตอบสนอง หรือเกิดความพอใจจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ดังนั้นในการสอนจึงต้องให้บุคคลได้มีโอกาสตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเกิดความรู้สึกพึงพอใจซึ่งจะช่วยพัฒนาความสนใจที่มีอยู่ให้มากขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) เมื่อบุคคลได้ตอบสนองและได้รับความพึงพอใจ บุคคลนั้นจะมีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นเกิดความชื่นชอบ และผูกพันต่อสิ่งนั้น

ขั้นที่ 4 ขั้นการจัดระบบ (Organizing) เมื่อบุคคลเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น แล้วเขาจะนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในระบบชีวิตของตนเองและเชื่อถือในการปฏิบัติต่อไป

ขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นการปฏิบัติจนเป็นกิจนิสัยอย่างสม่ำเสมอ จนพัฒนาเป็นลักษณะนิสัยของตนเอง

ดังนั้น ในการพัฒนาคนให้มีจิตสาธารณะจึงต้องเริ่มจากการจัดสิ่งเร้าเพื่อสร้างความสนใจให้แก่คน โดยวิธีการต่างๆ เพื่อให้คนได้สนใจ พอใจ แล้วจึงจัดกิจกรรมให้คนได้ตอบสนอง เพื่อให้เขาเกิดทัศนคติที่ดี ชื่นชอบ พอใจต่อสิ่งนั้น บุคคลก็จะนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ และปฏิบัติจนเป็นนิสัยในชีวิตประจำวันในที่สุด

4. กระบวนการสร้างจิตสำนึกของเปาโล แฟร์

เปาโล แฟร์ (Paulo Freire, 1989) เห็นว่ามนุษย์ต่างจากสัตว์ตรงที่มนุษย์มีความนึกคิด มีจิตสำนึก (Consciousness) และการกระทำของมนุษย์จะสัมพันธ์กับจิตสำนึกของเขาเสมอ ซึ่งจิตสำนึกของเปาโล แฟร์ มีความหมายลึกซึ้งในเชิงปรัชญา หมายถึง ความรู้ในสิ่งที่

สัจธรรม สิ่งที่เป็นสภาวะที่แท้จริงของชีวิตมนุษย์ และสิ่งที่เป็นโลกของมนุษย์ เปาโล แฟร์ ชี้ให้เห็นว่า ความนึกคิดและการที่มนุษย์จะมีความรู้ในเรื่องใดและลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ธรรมชาติที่แท้จริงของสภาพแวดล้อมที่บุคคลแต่ละคนต้องดำรงชีวิตอยู่ จะส่งผลให้บุคคลแต่ละคนมีความนึกคิดและมีความรู้ที่แตกต่างกันไป

เปาโล แฟร์ มุ่งสอนให้คนมีมโนธรรมสำนึก โดยใช้วิธีการพูดคุยหรือสนทนา (Dialogue) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันโดยตั้งปัญหาสังคมเข้ามาขบคิดระหว่างผู้เรียนและผู้สอน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง ผู้เรียนจะต้องรู้จักคิดเห็นออกมาอย่างไม่ยึดเย็ดความคิดให้แก่กัน ซึ่งจะทำให้เกิดการศึกษารวดเร็ว ไม่เป็นการกดขี่มนุษย์ทางความคิด ต้องการให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกถึงขั้นวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Consciousness) นั่นคือ พัฒนาจากจิตสำนึกขั้นต้นๆ ได้แก่ จิตสำนึกอย่างครึ่งๆ กลางๆ (Semi-Intransitive) จิตสำนึกอย่างธรรมดา (Native-Transitive) เป็นจิตสำนึกอย่างวิพากษ์วิจารณ์ (Critical) นั่นคือ ให้ประชาชนเป็นผู้คิดผู้กระทำเอง ขบคิดปัญหาสังคมอย่างลึกซึ้ง รู้จักคิด รู้จักถามเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าเรามองสภาพการณ์ที่เป็นอยู่อย่างไร มีความเชื่อมั่นในตัวเอง และรับฟังผู้อื่น

ขั้นตอนการสอนของเปาโล แฟร์ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 Codification เป็นการเสนอสถานการณ์ที่เป็นจริงให้แก่ผู้เรียน โดยควรจะได้มาจากการสำรวจในท้องถิ่นและสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน เช่น การทำงานในไร่ นา หรือความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดากับบุตร โดยสถานการณ์ที่เลือกมาเสนอแก่ผู้เรียนนั้น จะต้องเป็นสถานการณ์ที่มีลักษณะขัดแย้ง ซึ่งวิธีเสนอสถานการณ์อาจทำได้ด้วยวาจา รูปภาพ รูปถ่าย เทปอัดเสียง ภาพฉาย หรือวัสดุสำหรับอ่าน แต่การอธิบายสถานการณ์ต้องหลีกเลี่ยงการจูงใจให้เอนเอียงหรือคล้อยตาม อันจะเป็นวิธีของผู้กดขี่

ขั้นตอนที่ 2 Decoding เป็นการถอดความหมายจากสถานการณ์ออกมา โดยวิธีการสนทนาพาทิ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เพื่อให้เห็นความหมายในแง่ต่างๆทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม

ขั้นตอนที่ 3 การสอนให้รู้หนังสือ เป็นการสอนอ่านคำต่างๆ โดยแสดงภาพและคำอ่าน (คำหลัก) หลังจากนั้นจะแยกคำหลักออกเป็นพยางค์ แจกลูกสระและพยัญชนะ แล้วผสมส่วนตัวเป็นคำอื่นๆ โดยการสอนคำหลักตามแนวของเปาโล แฟร์ นี้ จะต้องเป็นการสอนที่ขยายความจากความหมายของคำหลักไปสู่เรื่องเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียนด้วย

โดยสรุป ก็คือ หัวใจสำคัญของการสร้างจิตสำนึกของเปาโล แฟร์ คือ การให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดด้วยตนเอง มีการนำปัญหาสังคมมาขบคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ สนทนาในปัญหาจนเกิดความตระหนักและเห็นปัญหาในสังคมที่เขาดำรงชีวิตอยู่ อันเป็นการปลดปล่อยให้มนุษย์มีเสรีภาพอย่างแท้จริง ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะค่อยๆ ทำให้วัฒนธรรมเจียมๆ ของบุคคลเปลี่ยนแปลงไป

5. แนวคิดการพัฒนาจิตสาธารณะของประเทศไทย

แนวคิดการพัฒนาจิตสาธารณะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหाराชา (ชัชวาลย์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 23) แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 นี้ นับว่าเป็นแนวคิดสำคัญที่สุดในการสอนคนให้มีจิตสาธารณะ ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งคำนึงถึงความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กัน ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตโดยมี เงื่อนไข ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานกล่าวคือ
 - 3.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ
 - 3.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต แนวทางปฏิบัติ/ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

สรุปได้ว่า ทฤษฎีและแนวความคิดการพัฒนাজิตสาธารณะของต่างประเทศและไทย การที่จะพัฒนাজิตสาธารณะนั้น สามารถนำเอาทฤษฎี แนวคิด มาช่วยพัฒนাজิตสาธารณะของ นักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการมีจิตสาธารณะได้ โดยการพัฒนাজิตสาธารณะต้องดำเนินการ อย่างเป็นขั้นตอน เริ่มจากการจัดสิ่งเร้าเพื่อสร้างความสนใจ ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม และคิดด้วย ตนเอง เมื่อนักเรียนเกิดความสนใจ พอใจ แล้วจึงจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ตอบสนอง เพื่อให้ นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดี ชื่นชอบ พอใจต่อสิ่งนั้น นักเรียนก็จะนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน และปฏิบัติจนเป็นนิสัยในชีวิตประจำวันในที่สุด อาจใช้แนวคิดที่หลากหลาย ทั้งแนวคิดจากปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง รัชกาลที่ 9 ที่สอนให้คนมีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยตัวคนนั้นต้องมีทั้งความรู้ และคุณธรรมประกอบกัน หรืออาจใช้หลักคำ สอนทางศาสนา มาช่วย ซึ่งทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี มีความเสียสละ แบ่งปัน ทำประโยชน์เพื่อ ส่วนรวม มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์มากกว่ารักตนเอง และรักความสันติ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดจิตสาธารณะ

คูเปอร์ สมิท (Coopersmith, 1981) สรุปไว้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดจิตสาธารณะ มี 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบภายในตนเอง หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลแต่ละคน ที่ทำให้ความสำนึกของบุคคลแตกต่างกันได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพ ภาวะทางอารมณ์ ค่านิยมส่วนบุคคล ความปรารถนา และเพศ
2. ปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบภายนอก หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่บุคคล มีปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดจิตสำนึกในแต่ละคนที่แตกต่างกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ใน ครอบครัว โรงเรียนและการศึกษา สถานภาพทางสังคม และกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร (2543, หน้า 13) ได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อ การเกิดจิตสาธารณะอยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคม เป็นภาวะที่ลึกซึ้งที่มีผลต่อสำนึกด้านต่างๆ ของมนุษย์ เป็นภาวะที่ได้อบรมกล่อมเกลา และสะสม อยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดละน้อย ทำให้เกิดสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย ภาวะแวดล้อมทาง สังคมนี้นี้เริ่มตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ครู สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับองค์กร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านสื่อสารมวลชน และ ส่วนที่กำกับสำนึกของบุคคลคือ การได้สัมผัสจากการใช้ชีวิตที่มีพลังต่อการเกิดสำนึก อาทิ การไป โรงเรียน ไปทำงาน ดูละคร ฟังผู้คนสนทนากัน เป็นต้น

2. ปัจจัยภายใน สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน หมายถึง การครุ่นคิด ไตร่ตรองของแต่ละบุคคลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่งโดยเกิดจากการรับรู้จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด ก็จะมีการฝึกฝน และสร้างสำนึกเหล่านั้น

ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกล้วนมีผลลัพธ์ซึ่งกันและกันในการสร้างจิตสำนึก และต้องกระทำไปพร้อมๆ กันทั้งสองทาง โดยการกระทำต้องเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมซึ่งการมีสำนึกของบุคคลมีความสัมพันธ์กับการแสดงพฤติกรรมของบุคคล แต่การแสดงพฤติกรรมของคนๆ หนึ่งที่แสดงออกมานั้นได้รับอิทธิพลทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก จะทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นอาจไม่ตรงกับความต้องการในจิตใจที่แท้จริงก็ได้

สมพร เทพสิทธา (2540, หน้า 12) สรุปไว้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดจิตสาธารณะนั้น เป็นสิ่งที่เกิดตามวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล สภาพแวดล้อมต่างๆ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคคล สำหรับปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดจิตสาธารณะหรือจิตสำนึกสาธารณะ เมื่อบริบททางสังคมวิวัฒนาการจะเห็นได้ว่ามีส่วนที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะ ซึ่งนั่นคือองค์การที่สำคัญที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม ได้แก่

1. ครอบครัว ในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม กระบวนการขัดเกลาเบื้องต้น คือ ครอบครัวผ่านกระบวนการ ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) การเลียนแบบพ่อแม่ (Imitation) การสังเกตการณ์ (Observation) จะทำตัวอย่างไรให้อยู่ในวัฒนธรรมนี้ได้ ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพอย่างลึกซึ้งและมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และความประพฤติของเด็กเป็นอย่างมาก

2. กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มที่อายุระดับใกล้เคียงกัน โดยอาจจะรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อธรรมดาจนถึงชมรม สมาคมที่ตนสนใจ เช่น เพื่อนร่วมชั้น ชมรมฟุตบอล คณะกรรมการสภานักเรียน ชมรมจิตอาสา เป็นต้น เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะเข้าร่วมสังคมกับเพื่อนๆ เช่น กับเพื่อนบ้าน เพื่อนที่โรงเรียน กลุ่มเพื่อนที่มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กเช่นกัน เด็กอาจเลียนแบบอย่างเพื่อน ดังนั้น ถ้าเด็กได้คบกับเพื่อนที่ดีก็จะได้รับแบบอย่างที่ดี ในทางตรงกันข้ามถ้าหากคบเพื่อนที่ไม่ดีย่อมมีพฤติกรรมที่ไม่ดีไปด้วย กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัว หรือผู้ใหญ่ เช่น เพศศึกษา ความเสมอภาค ความเป็นตัวของตัวเอง ความเป็นผู้นำ ซึ่งเด็กอาจนำเอาพฤติกรรมต่างๆ ของเพื่อนมาเป็นแนวทางปฏิบัติของตนเอง

3. สถานศึกษา โรงเรียนเปรียบเสมือนเป็นบ้านที่สองของเด็ก ในการที่จะได้รับความรู้ ความคิดต่างๆ และวิชาการต่างๆ อย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะสังคมในปัจจุบัน โรงเรียนเป็น สถานที่สำคัญในเรื่องการให้การขัดเกลาแก่เด็ก ตลอดจนทำให้เด็กมีโอกาสพบปะสมาคมเพื่อนในวัยเดียวกัน ซึ่งปัญหาที่เกิดจากการขัดเกลาของโรงเรียนอาจจะไม่ตรงกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็กเลย สับสนไม่ทราบว่าใครถูกกว่ากัน เช่น แม่ว่าอย่าง ครูว่าอีกอย่าง ครูว่าผิด แม่บอกว่าถูก ครูว่าไม่ดี พ่อแม่ว่าดี เป็นต้น อีกปัญหาหนึ่งที่พบได้บ่อยก็คือ สอนในลักษณะที่เป็นทฤษฎีหรืออุดมคติ จนเกินไป อาจจะไม่ตรงกับสิ่งที่ปฏิบัติในชีวิตจริง เช่น ทำดีได้ดี แต่เด็กเห็นคนชั่วทำไม่ดี ได้ดี เด็ก อาจเสื่อมศรัทธาได้ เมื่อพิจารณาถึงหน้าที่ของโรงเรียนโดยทั่วไปแล้ว โรงเรียนจะทำหน้าที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) สอนให้มีความรู้และทักษะในการดำรงชีพ 2) อบรมสั่งสอนเพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีความจงรักภักดีต่อชาติ มีมารยาทอันดีงาม

4. สำนักงานหรือองค์กรที่บุคคลสังกัดอยู่ เป็นกลุ่มอาชีพต่างๆ ในสังคม ซึ่งแต่ละกลุ่มอาชีพจะมีคุณค่าหรือระเบียบกฎเกณฑ์ไปตามอาชีพของตน เป็นหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคม เช่น ครูต้องสอนศิษย์ด้วยความเมตตา นักสังคมสงเคราะห์ไม่เปิดเผยความลับของผู้มารับการสงเคราะห์ แพทย์รักษาคนไข้ด้วยจรรยาบรรณไม่เห็นแก่เงิน เป็นต้น แต่ละอาชีพจึงมีบุคลิกภาพแตกต่างกันไป เช่น ตำรวจ ก็แตกต่างจากแพทย์ ครูก็แตกต่างจากนักธุรกิจ เป็นต้น

5. สถาบันศาสนา เป็นตัวแทนที่ขัดเกลาหรือแนะแนวทางให้คน เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อเป็นเป้าหมายในการกระทำ โดยเฉพาะศาสนาพุทธมีบทบาทสำคัญต่อการอบรมสั่งสอนให้คนเราไม่ตั้งอยู่ในความประมาทเพราะหลายสิ่งในโลกไม่มีความแน่นอน จึงต้องยึดมั่นในสิ่งที่ดีงาม มีศีลธรรม จริยธรรม และความประพฤติในทางที่ถูกที่ควร

6. สื่อมวลชน สื่อมวลชนมีหลายประเภท เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ สื่ออินเตอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ และนวนิยาย เป็นต้น ซึ่งมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมแก่มนุษย์ในด้านต่างๆ ตั้งแต่ความคิด ความเชื่อ แบบของความประพฤติ เพราะสื่อมวลชนมีทั้งการให้ความรู้และความเพลิดเพลิน โดยเฉพาะอิทธิพลของสื่อมวลชนที่สำคัญคือการให้ข่าวสาร ข่าวสารนี้มักเป็นลายลักษณ์อักษรและผู้เกี่ยวข้องกับข่าวสารนั้นไม่ว่าจะเป็นนักเขียน บรรณาธิการ และผู้จัดทำ มีส่วนช่วยครอบครัว โรงเรียน ในการขัดเกลา เช่น หนังสือพิมพ์เสนอข่าวเด็กเรียนดี พ่อแม่อาจจะบอกให้ลูกอ่านเพื่อเป็นการเอาอย่าง หรือครูสั่งให้นักเรียนตัดข่าว เก็บข่าวมาเล่ารายงานหน้าชั้นเรียนหรือติดที่บอร์ดที่หน้าห้อง เป็นต้น อิทธิพลของสื่อมวลชนจะมีมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่

กับแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับภูมิหลังของครอบครัวว่าได้สอนลูกมาให้รู้จักเหตุและผลหรือเลือกข่าวสารต่างๆ ได้แค่ไหนหรือขึ้นอยู่กับเจตคติของแต่ละบุคคลต่อสิ่งที่ตนได้รับ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของจิตสาธารณะ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง คุณภาพของผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่กำหนดขึ้นโดยพิจารณาจากสภาพของสังคม และการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งทำให้มีความจำเป็นต่อนั้นและปลูกฝังลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทุกคนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา และคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงสงบสุขในสังคม ซึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

คุณลักษณะในข้อที่ 8 คือจิตสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัด 2 ประการ คือ

ประการ 1 การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังผลตอบแทน พฤติกรรมบ่งชี้ เช่น ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทนและแบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น

ประการ 2 การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม พฤติกรรมที่บ่งชี้ เช่น ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม และเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

ผู้วิจัยได้เลือกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในข้อที่ 8 มีจิตสาธารณะเพื่อใช้กำหนดตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

ตาราง 2 แสดงตัวชี้วัด และตัวบ่งชี้ จิตสาธารณะ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	1. ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ 2. อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน 3. แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	1. ดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ 2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม 3. เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

ชาย โพธิ์สีตา และคณะ (2540, หน้า 14) ได้สรุปองค์ประกอบของจิตสาธารณะสมบัติ

4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสาธารณะสมบัติ
2. ด้านภาพสะท้อนจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ
3. ด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ
4. ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ

ซึ่งชาย โพธิ์สีตา และคณะ ได้แบ่งจิตสำนึกสาธารณะสมบัติในเชิงพฤติกรรมออกเป็น การใช้สมบัติสาธารณะอย่างรับผิดชอบ และการรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ ซึ่งมีนัย 2 ประการ ได้แก่

นัยที่ 1 รับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้ และการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสาธารณะสมบัตินั้นๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

นัยที่ 2 การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณะสมบัติของผู้อื่น เพราะสาธารณะสมบัติ คือ ของที่คนทั่วไปมีสิทธิในการเข้าถึงและการเข้าไปใช้ประโยชน์ ดังนั้นการใช้สาธารณะสมบัติอย่างรับผิดชอบต่อในแง่นี้จึงหมายถึง การใช้ของส่วนรวม โดยการคำนึงถึงว่าคนอื่นก็มีสิทธิในการใช้ เช่นเดียวกันจะต้องไม่ยึดสาธารณะสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัว และไม่ปิดกั้นโอกาสในการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2546, หน้า 3) ได้สรุปองค์ประกอบของจิตสาธารณะไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยแสดงออก ดังนี้ 1) การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่ 2) ลักษณะการใช้ของส่วนรวม รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

องค์ประกอบที่ 2 คือ การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยแสดงออก ดังนี้ 1) การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม 2) การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

องค์ประกอบที่ 3 คือการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยแสดงออก ดังนี้ 1) การไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง 2) การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมนั้น

กรรยา พรรณนา (2553, หน้า 8) ได้สรุปองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกขององค์ประกอบจิตสาธารณะ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ด้านการใช้ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของผู้เรียนในการใช้ของส่วนรวม การรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินสาธารณสมบัติในโรงเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เกิดความชำรุดเสียหาย โดยแสดงออก ดังนี้

- 1.1 ดูแลรักษาสิ่งของ เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาให้คงอยู่สภาพดี
- 1.2 ลักษณะของการใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

2. ด้านการถือเป็นหน้าที่ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมุ่งปฏิบัติ เพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยแสดงออก ดังนี้

- 2.1 ทำตามหน้าที่และเคารพกฎระเบียบที่กำหนด
- 2.2 รับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม คอยสอดส่องดูแลสาธารณสมบัติ

ของส่วนรวม

2.3 ด้านการเคารพสิทธิ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น โดยแสดงออกดังนี้

2.4 ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง

2.5 แบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

3. ด้านการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการทำความดีให้ประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวมด้วยความจริงใจและเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน การเข้าไปช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังปัญญา กำลังทรัพย์ ตามความสามารถของตนเอง ซึ่งผลของการกระทำจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน โดยแสดงออกดังนี้

3.1 การกระทำบางสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวมด้วยความเต็มใจ

3.2 การเข้าช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังปัญญา กำลังทรัพย์ ตามความสามารถของ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของจิตสาธารณะแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการใช้ หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่แสดงออกในการใช้ของส่วนรวมที่หลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความชำรุดเสียหาย

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการถือเป็นที่ หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่มีส่วนในการดูแลรักษาของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ การรู้จักการให้การแบ่งปัน การช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยกำลังกาย กำลังใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าเคารพสิทธิ์ หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่แสดงออกในการใช้ของส่วนรวม โดยการไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง ตลอดจนแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมนั้น

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึงการทำความดี การทำประโยชน์ต่อผู้อื่น และสังคมส่วนรวมด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

การวัดและประเมินจิตสาธารณะ

การวัดจิตสาธารณะเป็นการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective) ซึ่งมีความสำคัญมาก และมีการวัดที่ยากพอสมควรในการที่จะวัดพฤติกรรมออกมาชัดเจน ดังนั้นผู้วัดจึงควรรู้วิธีการวัดที่หลากหลาย และเหมาะสมกับพฤติกรรมจิตสาธารณะที่เกิดขึ้น โดยมีการวัดหลายๆ ครั้ง วัดอย่างต่อเนื่อง และวัดให้ครอบคลุมลักษณะด้านจิตสาธารณะ

1. ลักษณะการวัดจิตสาธาณณะ

เนื่องจากการวัดจิตสาธาณณะเป็นการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ดังนั้น ลักษณะของการวัดพฤติกรรม จึงมีลักษณะ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

- 1.1 ยากต่อการให้นิยามที่ชัดเจน ผู้รู้หลายคนให้นิยามไม่ตรงกัน
- 1.2 คุณลักษณะบางอย่าง บางส่วน ผันแปรไปตามเวลา สถานที่ อารมณ์ จึงวัดธรรมชาติแท้จริงได้ยาก
- 1.3 ผู้ตอบบางคนตอบไม่ตรงกับความเป็นจริง เพราะถ้าตอบตามความเป็นจริงจะทำให้ตนเสียประโยชน์ ได้คะแนนน้อย ภาพพจน์ในสายตาคนอื่นอยู่ในระดับต่ำ ไม่สอดคล้องกับความมุ่งหวังทางสังคมพฤติกรรม
- 1.4 ด้านจิตพิสัยไม่สามารถวัดได้โดยตรง จะต้องใช้วิธีการวัดทางอ้อม โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมทางกาย และทางวาจาที่คาดว่าจะเป็นการแสดงออกที่สะท้อนถึงพฤติกรรมทางจิตที่ต้องการวัด
- 1.5 ลักษณะด้านจิตพิสัยเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้สึกของบุคคลจึงไม่สามารถจำแนกออกเป็นความรู้สึกที่ถูกต้อง หรือไม่ถูกต้องได้อย่างเด็ดขาด
- 1.6 พฤติกรรมด้านจิตพิสัยเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และยังขึ้นอยู่กับสถานการณ์ หรือองค์ประกอบอื่นๆ อีกมาก
- 1.7 พฤติกรรมด้านจิตพิสัยเป็นพฤติกรรมที่ต้องสะสมมาเป็นเวลานาน โดยการอบรมสั่งสอน ดังนั้น การวัดพฤติกรรมด้านนี้จะต้องกระทำทั้งในห้องเรียนปกติและนอกห้องเรียน
- 1.8 คะแนนที่วัดจากการประเมินพฤติกรรมด้านจิตพิสัยมีความคลาดเคลื่อนค่อนข้างสูงซึ่งไม่ว่าจะวัดมาจากเครื่องมือชนิดใด คะแนนที่วัดจากการประเมินพฤติกรรมด้านจิตพิสัยจะมีความคลาดเคลื่อนค่อนข้างสูง ดังนั้น การนำผลการวัดไปวิเคราะห์และแปลงผลจึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

2. หลักการวัดจิตสาธาณณะ

วราพร พงศ์อาจารย์ (2542, หน้า 100) ได้สรุปการวัดจิตสาธาณณะใช้หลักการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ดังนี้

- 2.1 วัดให้ครอบคลุมลักษณะที่ต้องการวัด เช่น หากผู้วิจัยหรือผู้ที่ต้องการวัดจิตสาธาณณะตามองค์ประกอบของจิตสาธาณณะ 3 องค์ประกอบที่ ชาย โภธิสิตา และคณะ (2540, หน้า 14; ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2546, หน้า 2) คือ องค์ประกอบที่ 1 คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

องค์ประกอบที่ 2 คือ การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิทยาลัยที่ตนสามารถทำได้ และองค์ประกอบที่ 3 คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ก็ต้องวัดให้ครอบคลุมองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ และครอบคลุมตัวชี้วัดทั้งหมด

2.2 เนื่องจากคุณลักษณะด้านจิตพิสัยเป็นคุณลักษณะส่วนตัว ซึ่งไม่แน่ใจว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นผลมาจากอารมณ์หรือความรู้สึกนั้นๆ หรือไม่ ดังนั้น การวัดผลจึงจำเป็นที่จะต้องใช้เครื่องมือหลายๆ อย่าง

2.3 วัดหลายๆ ครั้ง เนื่องจากคุณลักษณะด้านจิตพิสัยอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ ดังนั้น ควรมีการวัดหลายๆ ครั้ง ในวันและเวลาแตกต่างกันไป จึงทำให้ผลการวัดเชื่อถือได้มากขึ้น

2.4 วัดอย่างต่อเนื่อง ควรวัดอย่างต่อเนื่องและใช้เทคนิคหลายๆ วิธี จึงจะเชื่อได้ว่าผลการวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยมีความน่าเชื่อถือ และถูกต้อง

2.5 ความร่วมมือของผู้ถูกวัดเป็นเรื่องที่สำคัญ การวัดด้านจิตพิสัย เป็นการวัดพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคล ซึ่งบางคนอาจไม่ต้องการเปิดเผยความจริง เพราะเกรงจะเกิดผลเสียแก่ตน ดังนั้น ผู้วัดจึงควรหาเทคนิควิธีที่จะทำให้ผู้ตอบ ตอบด้วยความสบายใจ และรู้สึกว่าการปลอดภัย

2.6 ใช้ผลการวัดให้ถูกต้อง เนื่องจากการวัดด้านจิตพิสัยไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ดังนั้นคะแนนจากการวัดจึงไม่สามารถนำไปใช้ตัดสินได้ว่า ได้หรือตก แต่เป็นการวัดเพื่อนำไปพัฒนาบุคคลและหาทางช่วยเหลือต่อไป

3. วิธีการวัดจิตสาธารณะ

ณัฐสุภรณ์ หลาวทอง (2550) ได้สรุปวิธีการวัดจิตสาธารณะ ซึ่งสามารถนำวิธีการวัดทางจิตพิสัยมาใช้ได้ และเสนอแนะวิธีการวัดไว้ ดังนี้

3.1 การรายงานตนเอง (self-report) เป็นการให้ผู้รับการทดสอบแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส ซึ่งอาจใช้ข้อความหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยผู้ตอบมีโอกาสตอบได้ตามความคิด ความรู้สึกของตนเอง (การตอบแบบปลายเปิด) หรือเลือกคำตอบที่มีการจัดเตรียมให้แล้ว (การตอบแบบปลายปิด)

3.2 การสังเกตพฤติกรรม (observation) เป็นการใช้ประสาทสัมผัส โดยเฉพาะตา และหูในการบันทึกจดจำพฤติกรรมอย่างมีจุดหมาย แล้วจดลงในแบบบันทึกที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) หรือ แบบมาตราประมาณค่า (rating scale)

3.3 การสังเกตร่องรอยของพฤติกรรม (obtrusive) เป็นการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับจากหลักฐานอื่นที่ใช้อ้างอิงถึงความถี่ของพฤติกรรม เช่น ร่องรอยการไปเยี่ยมหนังสือจากห้องสมุด ร่องรอยจากกิจกรรมการแสดงจิตสาธารณะ เป็นต้น

3.4 การสัมภาษณ์ (interview) เป็นวิธีวัดที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์พูดคุยระหว่างผู้สัมภาษณ์และรับการสัมภาษณ์ ซึ่งอาจสัมภาษณ์เป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ อาจเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือไม่มีโครงสร้าง ซึ่งจะมีความยืดหยุ่นในการสัมภาษณ์สูง

3.5 เทคนิคการจินตนาการ (projective techniques) เป็นการใช้สถานการณ์หรือสิ่งเร้าไปกระตุ้นให้ผู้ทดสอบแสดงพฤติกรรม หรือมีความคิดจินตนาการของตนออกมา เช่น การให้แสดงความรู้สึกจากภาพการแสดงจิตสาธารณะที่กำหนดให้ การแต่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะให้สมบูรณ์ เป็นต้น

4. เครื่องมือวัดจิตสาธารณะ

ณัฐวรรณ หลาวทอง (2550) ได้สรุปเครื่องมือวัดจิตสาธารณะมีหลากหลายชนิด ในที่นี้นำเสนอ 6 ชนิด คือ เครื่องมือวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบตรวจสอบรายการ แบบวัดให้นักเรียนสร้างจินตนาการ และแบบวัดโดยใช้สถานการณ์ ดังนี้

4.1 เครื่องมือวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มาตราส่วนประมาณค่าเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้วัดโดยใช้สถานการณ์ ดังนี้

4.1.1 มาตราส่วนประมาณค่าแบบตัวเลข (numerical rating scale) เป็นมาตราส่วนที่สร้างขึ้นโดยใช้รหัสตัวเลขสำหรับประมาณค่าคุณลักษณะต่างๆ เลขรหัสนี้ใช้แทนคำบรรยาย เช่น

1	หมายถึง	ไม่เกิด
2	หมายถึง	เกิดนานๆครั้ง
3	หมายถึง	เกิดบางครั้ง
4	หมายถึง	เกิดบ่อยครั้ง
5	หมายถึง	เกิดทุกครั้ง

4.1.2 มาตราส่วนประมาณค่าแบบบรรยาย (Descriptive rating scale) วิธีการนี้จะเขียนคำบรรยายบอกคุณลักษณะของเรื่องนั้นว่าอยู่ในระดับใด ดังตัวอย่าง ดังนี้

ข้อที่	รายการ	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
	องค์ประกอบที่ 1 คือการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มดูแลรักษาของส่วนรวม					
1	ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่					
2	ใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด					
3	ใช้ของส่วนรวมทะนุถนอม					

4.1.3 มาตราส่วนประมาณค่าแบบกราฟ (Graphic rating scale) เป็นการกำหนดคุณลักษณะของพฤติกรรมไว้ที่เส้นนั้นๆ ผู้ประเมินจะเขียนเครื่องหมายไว้บนเส้นที่ตรงกับลักษณะที่จะประเมิน

4.2 แบบสังเกต (observation)

การสังเกต หมายถึง การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคล โดยใช้ประสาทสัมผัสของผู้สังเกตเฝ้าดูพฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลนั้นแสดงออกมาในลักษณะที่เป็นจริงตามธรรมชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการดู และไม่มี การควบคุมสถานการณ์ที่ทำการศึกษาลึกในการสังเกต มีดังนี้

4.2.1 ต้องตั้งจุดมุ่งหมายในการสังเกตที่แน่นอนว่าจะสังเกตพฤติกรรมใด เช่น พฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละ เป็นต้น

4.2.2 ต้องสังเกตด้วยความระมัดระวังและใช้วิจารณญาณในการวินิจฉัยเคราะห์ ทั้งพฤติกรรมดีและไม่ดี และต้องมีความยุติธรรมกับเด็กมากที่สุด

4.2.3 ระยะเวลาในการสังเกตต้องติดต่อกัน และต้องทำการสังเกตหลายๆ ครั้ง หลายๆ สถานการณ์ เพื่อให้จะได้พฤติกรรมที่แท้จริง

4.2.4 วิธีการสังเกตและวิธีการบันทึกข้อมูลต้องเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน เช่น การใช้มาตราส่วนประมาณค่า ระเบียบพฤติกรรม เป็นต้น

4.2.5 ขณะสังเกตจะต้องไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว เพื่อให้จะได้พฤติกรรมที่แท้จริง

4.2.6 บันทึกเฉพาะพฤติกรรมที่สังเกตเห็นเท่านั้น ไม่ใส่ความรู้สึกส่วนตัวของผู้สังเกตเข้าไป

4.2.7 การสังเกตจะให้ผลที่แน่นอนน่าเชื่อถือ ควรใช้ผู้สังเกตหลายๆ คน

เครื่องมือในการสังเกต

การสังเกตที่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการเฝ้าดูอย่างใกล้ชิด และจดบันทึกไว้อย่างมีระบบลงในเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกต ดังตัวอย่างและสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะต่อไปนี้

ตัวอย่าง แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

ชื่อ.....
 วัน/ เดือน/ ปี ที่สังเกต.....
 เวลา.....
 สถานที่.....
 กิจกรรมที่ปฏิบัติ.....
 ผู้สังเกต.....

ข้อ ที่	รายการ	ระดับพฤติกรรม				
		เกิด ทุก ครั้ง	เกิด บ่อยครั้ง	เกิด บางครั้ง	เกิด นาน ๆ ครั้ง	ไม่ เกิด
1	ดูแลรักษาของส่วนรวม					
2	อาสาทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม					
3	ไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของ ตนเอง					

ลงชื่อ.....

(ผู้สังเกต)

4.3 แบบสัมภาษณ์ (interview)

การสัมภาษณ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถาม หรือการโต้ตอบทางวาจา เป็นหลัก โดยเรียกผู้สอบถาม หรือเก็บข้อมูลจากผู้สัมภาษณ์ และเรียกฝ่ายตอบหรือฝ่ายให้

ข้อมูลว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์นี้ใช้ได้ดีสำหรับเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึก ความสนใจ ความคิดเห็น หรือทัศนคติเรื่องต่างๆ รูปแบบของการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

4.3.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน (structured interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดตัวคำถามและคำตอบไว้เรียบร้อยแล้ว โดยตัวคำตอบจะเป็นแบบให้เลือกตอบ เช่น ใช่-ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง ดี-ไม่ดี เป็นต้น

4.3.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างแน่นอน (Unstructured interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีกำหนดคำตอบไว้แน่นอนตายตัว โดยผู้ตอบ (ผู้ถูกสัมภาษณ์) จะตอบคำถามโดยอิสระ การสัมภาษณ์วิธีนี้ผู้สัมภาษณ์มีหน้าที่รับฟังและคอยเข้าสู่ประเด็นที่ต้องการ ดังนั้น ผู้สัมภาษณ์จะต้องเป็นผู้มีความชำนาญเป็นพิเศษการบันทึกคำตอบในการสัมภาษณ์มี 3 วิธี ดังนี้ ใช้เครื่องบันทึกเสียง จดบันทึกขณะทำการสัมภาษณ์ บันทึกหลังสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ซึ่งควรบันทึกทันทีเพื่อกันลืม

4.4 แบบตรวจสอบรายการ (check list)

แบบตรวจสอบรายการ เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลชนิดหนึ่งประกอบไปด้วยข้อรายการ หรือเรื่องราวต่างๆ ที่จะให้ผู้ตอบตอบในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในสองอย่างตามที่กำหนดให้ เช่น มี-ไม่มี ใช่-ไม่ใช่ ชอบ-ไม่ชอบ เป็นต้น แบบตรวจสอบรายการเป็นการมุ่งตรวจสอบว่ามีการกระทำหรือมีพฤติกรรมต่างๆ เกิดขึ้นตามที่กำหนดในรายการหรือไม่ โดยไม่ได้พิจารณาถึงคุณภาพ หรือจำนวนครั้งของการกระทำที่เกิดขึ้น

4.5 แบบวัดจินตนาการ

การวัดแบบนี้โดยให้นักเรียนดูภาพแล้วบรรยาย หรือเขียนแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ที่ยกมา เช่น ถ้านักเรียนมีเงิน 20 ล้านบาท จะนำไปพัฒนาประเทศอย่างไรบ้าง ถ้านักเรียนเป็นนายกรัฐมนตรี นักเรียนจะพัฒนาประเทศอย่างไร

4.6 แบบวัดโดยใช้สถานการณ์

แบบวัดโดยใช้สถานการณ์ นิยมกำหนดสถานการณ์ที่หลากหลาย แล้วให้นักเรียนเลือกตอบ

5. ขั้นตอนการสร้างแบบวัดจิตสาธารณะ

ณัฐสุภรณ์ หลาวทอง (2550) ได้สรุปขั้นตอนการสร้างแบบวัดจิตสาธารณะ มีแนวทางเดียวกับการสร้างแบบวัดจิตพิสัย ซึ่งควรมีการดำเนินการ ดังนี้

5.1 จะต้องพิจารณาหัวข้อปัญหาด้านจิตสาธารณะ และจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ทราบว่า ต้องการข้อมูลลักษณะใด และมีอะไรบ้าง

5.2 พิจารณารูปแบบเครื่องมือวัดว่าจะใช้แบบใด จึงจะเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และเก็บข้อมูลได้สมบูรณ์ที่สุด

5.3 ร่างแบบวัดจิตสาธารณะ โดยเขียนข้อความให้สอดคล้องกับหัวข้อปัญหา จุดมุ่งหมายของการวัด และรูปแบบเครื่องมือวัดที่กำหนดไว้

5.4 ตรวจสอบแบบวัดจิตสาธารณะฉบับร่างเพื่อปรับปรุงแก้ไข ซึ่งอาจตรวจสอบเอง หรือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ (IOC) แล้วนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์

5.5 นำแบบวัดจิตสาธารณะไปทดลองใช้ (try out) โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา

5.6 นำแบบวัดจิตสาธารณะมาวิเคราะห์ความครอบคลุมคุณภาพค่าความเที่ยง (reliability) แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบวัดฉบับสมบูรณ์

6. เกณฑ์การประเมินจิตสาธารณะ

ในการสร้างเครื่องมือสอบวัดทางจริยธรรมนั้น เมื่อมีสถานการณ์หรือข้อความให้ ผู้ตอบพร้อมคำตอบแล้ว ผู้ทดสอบต้องนำผลการตอบมาพิจารณาว่าการตอบนั้นควรตรวจให้ คะแนนเท่าใด อาศัยเหตุผลใดจึงให้คะแนนเท่านั้น การให้คะแนนหรือพิจารณาเหตุผลในการตอบ แต่ละคำถาม จึงเป็นเรื่องสำคัญมาก จึงต้องมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543, หน้า 176)

6.1 เกณฑ์การแบ่งบุคคล 4 จำพวกตามพุทธศาสนา จากพระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าได้ แบ่งบุคคลเป็น 4 พวก คือ

พวกที่ 1 ไม่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ตน และไม่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ผู้อื่น

พวกที่ 2 ไม่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์เพื่อประโยชน์ตน แต่ปฏิบัติตนเพื่อประโยชน์

ผู้อื่น

พวกที่ 3 ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ตน แต่ไม่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ผู้อื่น

พวกที่ 4 ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ตน และปฏิบัติเพื่อประโยชน์ผู้อื่น

จากเกณฑ์สรุปได้ว่า คนพวกที่ 4 ดีมากที่สุด รองลงมาคือพวกที่ 3, 2 และ 1

ตามลำดับ

6.2 เกณฑ์การแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของพือาเจท์ จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ พือาเจท์ สามารถแบ่งจริยธรรมเป็น 2 ระดับ คือ 1) ระยะเด็กยึดหลักจริยธรรมจากผู้อื่น 2) ระยะเด็กยึดหลักจริยธรรมของตนเอง

จากการแบ่งจริยธรรมเป็น 2 ระดับดังกล่าว นำมาแบ่งเป็นคะแนนได้ 2 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนนต่ำ เมื่อผู้ตอบให้เหตุผลการตอบยึดปริมาณการกระทำเป็นสำคัญ ไม่ได้ ให้เหตุผลทางเจตนาของผู้กระทำ

ระดับคะแนนสูง เมื่อผู้ตอบให้เหตุผลคำนึงถึงความยุติธรรม และพิจารณาผลการกระทำว่ามีเจตนาด้วยหรือไม่

6.3 เกณฑ์จากการแบ่งการพัฒนาทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

จากทฤษฎีการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก มีการแบ่งชั้นการแสดงเหตุผลทางจริยธรรมเป็น 6 ชั้น โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนั้น ถ้าสร้างเครื่องมือวัดจริยธรรมจะต้องคำนึงถึงการให้คะแนน 2 แบบ คือ แบ่งคะแนนต่างกัน 3 ระดับ กับคะแนนแตกต่างกันอย่างมาก 6 ชั้น โดยใน 6 ชั้นนั้น คะแนนน้อยเริ่มจากชั้นที่ 1 และเมื่อถึงชั้นที่ 6 คะแนนจะมากที่สุดโดยพิจารณาเหตุผลการตัดสินใจใช้จริยธรรมได้ ดังนี้

6.3.1 ดีหรือเลว เป็นผลมาจากการกลัวลงโทษหรือการให้รางวัล

6.3.2 ดีหรือเลว เพราะเขาช่วยเรา เราช่วยเขา ไม่มีความจงรักภักดีหรือชื่อเสียง

6.3.3 ดีหรือเลว ขึ้นอยู่กับกลุ่มปฏิบัติ ทำให้กลุ่มชอบพอ

6.3.4 ดีหรือเลว ขึ้นอยู่กับการทำตามหน้าที่ กฎหมาย และหลักศาสนา

6.3.5 ดีหรือเลว มองการกระทำตามสัญญาประชาคม เห็นประโยชน์สังคมเป็น

ส่วนใหญ่

6.3.6 ดีหรือเลว ขึ้นอยู่กับมโนธรรมของตน ทำตามอุดมการณ์สากล

6.4 เกณฑ์การแบ่งจริยธรรมตามแนวของบรอนเฟนเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner) แบ่งลักษณะจริยธรรม 5 ลักษณะ ดังนี้

6.4.1 เป็นการกระทำเพื่อความพอใจของตน โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น

6.4.2 เป็นการกระทำตามคำสั่งของผู้อื่น เช่น พ่อแม่ หรือผู้ใหญ่

6.4.3 เป็นการกระทำตามแนวทางของเพื่อนสนิท

6.4.4 เป็นการกระทำตามเป้าหมายของกลุ่มหรือสังคม

6.4.5 เป็นการกระทำตามจุดมุ่งหมายของเหตุผลหรือหลักการ

6.5 เกณฑ์ระดับจริยธรรมตามแนวคณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทย

6.5.1 ทำความดีเพื่อประโยชน์บางประการของตนเอง

6.5.2 ทำความดีเพื่อผู้อื่นในวงแคบ

6.5.3 ทำความดีเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

6.5.4 ทำความดีเพื่อความดีและเพื่ออุดมการณ์อันเป็นสากล

6.6 เกณฑ์ตามกระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัยบุคคลของ บลูม (Bloom) เกณฑ์ตามกระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัยบุคคลของ บลูม (Bloom, 1956) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (perceiving or receiving) เป็นการสร้างความสนใจให้บุคคลได้รับรู้และใส่ใจในสิ่งเร้าที่นำมากระตุ้น เพื่อให้บุคคลมีความรู้สึกที่จะยอมรับสิ่งเร้าและเลือกที่จะสนใจสิ่งเร้าอื่นๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นการตอบสนอง (responding) เมื่อบุคคลสนใจแบบอย่างที่ดีในขั้นที่ 1 แล้วจะเกิดทัศนคติต่อสิ่งเร้าแล้วจะตอบสนองซึ่งได้แก่ การยอมรับสิ่งเร้าแล้วเกิดความรู้สึกอยากตอบสนอง หรือเกิดความพอใจจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า

ขั้นที่ 3 ขั้นการเห็นคุณค่า (valuing) เมื่อบุคคลได้ตอบสนองและได้รับความพึงพอใจ บุคคลนั้นจะมีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นเกิดความชื่นชอบและผูกพันต่อสิ่งนั้น

ขั้นที่ 4 ขั้นการจัดระบบ (organizing) เมื่อบุคคลเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น แล้วเขาจะนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในระบบชีวิตของตนเองและเชื่อถือในการปฏิบัติต่อไป

ขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (characterization) เป็นการปฏิบัติ จนเป็นกิจนิสัยอย่างสม่ำเสมอ จนพัฒนาเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้น

การกระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัยของบลูม ดังกล่าว นำมากำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินจิตสาธารณะ เป็น 5 ระดับ ดังนี้

ให้ 1 คะแนน เมื่อผู้กระทำมีจิตสาธารณะขั้นการรับรู้ (perceiving)

ให้ 2 คะแนน เมื่อผู้กระทำมีจิตสาธารณะขั้นการตอบสนอง (responding)

ให้ 3 คะแนน เมื่อผู้กระทำมีจิตสาธารณะขั้นการเห็นคุณค่า (valuing)

ให้ 4 คะแนน เมื่อผู้กระทำมีจิตสาธารณะขั้นการจัดระบบ (organizing)

ให้ 5 คะแนน เมื่อผู้กระทำมีจิตสาธารณะขั้นปฏิบัติจนเป็นลักษณะนิสัย (characterization)

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินจิตสาธารณะ เกณฑ์ที่นำเสนอมาในที่นี้ เป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติการประเมินจิตสาธารณะ เป็นการกำหนดระดับของความคิด จะเรียงจากความดี

น้อยไปสู่ความดีสูงสุด หรือเรียงจากความดีสูงสุดไปหาความดีน้อยก็ได้ โดยผู้ประเมินต้องพิจารณาว่าผู้ตอบมีจิตสภาวะในระดับใด จัดกลุ่มของการตอบแล้วแปลความพิจารณาว่าจะให้คะแนนอยู่ในระดับจิตสภาวะหรือการกระทำกลุ่มใด

การวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดจิตสภาวะ

1. ความเที่ยง (Reliability) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าความเชื่อมั่นเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งของเครื่องมือที่ดี การที่เครื่องมือใดมีความเที่ยงมาก หมายความว่าเครื่องมือนั้นมีระดับความคงที่ในการวัดมาก ถ้านำเครื่องมือนั้นไปวัดซ้ำจะได้ค่าความแตกต่างของการวัดซ้ำน้อย แสดงว่าเครื่องมือที่มีความเที่ยงสูง

การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง มีวิธีคำนวณหลายวิธี แต่ละวิธีก็เหมาะกับเครื่องมือแต่ละชนิด การจะเลือกวิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของเครื่องมือและคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการวัด การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงนั้น ล้วนและอังคณา สายยศ (2539, หน้า 210) ได้เสนอแนะวิธีการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง ดังนี้

1.1 วิธีสอบซ้ำ (Test-retest Method) เป็นการหาค่าความเที่ยงโดยการนำเอาเครื่องมือนั้นไปสอบวัดกับนักเรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง 2 ครั้งในเวลาที่แตกต่างกัน โดยเว้นระยะเวลาในการสอบทั้ง 2 ครั้ง ให้หากันพอสมควรโดยมีจุดมุ่งหมายที่ตรวจสอบดูว่าคะแนนหรือผลการวัดทั้ง 2 ครั้งนั้นสอดคล้องหรือสัมพันธ์กันเพียงใดแล้วนำคะแนนที่ได้จากการสอบทั้ง 2 ครั้ง มาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยวิธี Pearson Product Moment ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้นี้ก็ คือ ค่าความเที่ยงของเครื่องมือวัดฉบับนั้นนั่นเอง

1.2 วิธีใช้แบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel Test Method) วิธีนี้โดยหลักแล้วเป็นวิธีเดียวกับการสอบซ้ำ แต่พยายามป้องกันการจำข้อสอบได้จึงได้ใช้แบบทดสอบ 2 ฉบับ ที่คู่ขนานกันไปทดสอบแก่นักเรียนกลุ่มหนึ่งโดยมีข้อสอบคู่ขนานทั้ง 2 ฉบับนี้ต้องเป็นอิสระต่อกัน คือไม่ใช่ทำถูกฉบับหนึ่งแล้วต้องไปทำถูกอีกฉบับหนึ่งด้วยตามทฤษฎีแล้ว แบบทดสอบ 2 ฉบับ จะคู่ขนานกันก็ต่อเมื่อมีจำนวนข้อเท่ากัน ถามเนื้อหาเดียวกัน มีความยากง่ายเท่ากัน นั่นคือคะแนนเฉลี่ยความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับ ต้องเท่ากันเมื่อนำแบบทดสอบคู่ขนานทั้ง 2 ฉบับไปสอบนักเรียนแล้วนำเอาคะแนนที่ได้จากการสอบทั้ง 2 ครั้งมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Moment เช่นเดียวกับการหาค่าความเที่ยงโดยวิธีสอบซ้ำ

1.3 วิธีหาค่าความคงที่ภายใน (Internal consistency Method) การหาค่าดัชนีของความเที่ยง 2 วิธีที่กล่าวมานั้น ซึ่งอาจเกิดความไม่สะดวก ดังนั้นการวัดความคงที่ภายในจะเป็นการหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ โดยการทดสอบเพียงครั้งเดียว ซึ่งคำนวณหาค่าดัชนีความเที่ยงได้หลายวิธีดังนี้

วิธีแบ่งครึ่ง (Split-half method) เป็นการวัดความสอดคล้องภายในของเครื่องมือ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่แสดงว่าเครื่องมือมีความเที่ยงอีกลักษณะหนึ่ง โดยปกติเครื่องมือวิจัยมักประกอบด้วยรายการข้อคำถามจำนวนหนึ่งที่ถามเพื่อจะวัดลักษณะเดียวกัน การที่รายการข้อคำถามแต่ละข้อ ถามในประเด็นที่จะนำไปถึงลักษณะที่ต้องการจะวัดทั้งหมด แสดงว่าเครื่องมือ นั้นมีความสอดคล้องภายในสูง การหาความเที่ยงแบบนี้ทำได้โดยการนำคะแนนที่ได้จากกลุ่ม ตัวอย่างแต่ละคนมาแยกเป็น 2 ส่วน วิธีต่างๆ ไปใช้กันอยู่เพียงแต่แบ่งสอบถามออกเป็น 2 ส่วน โดยถือว่าข้อสอบถามสองส่วนนั้นวัดสิ่งเดียวกัน แบ่งออกเป็นข้อคู่และข้อคี่คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน จะได้ค่าความเที่ยงแบบวัดครึ่งฉบับ ต่อจากนั้นนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เต็มฉบับ โดยใช้สูตรสเปียร์แมน บราวน์ (Spearman – Brown) ค่าที่ได้จะเป็นค่าความ เที่ยงของเครื่องมือที่ต้องการ

วิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) การหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจจะ ไม่ได้วัดในสิ่งเดียวกันสามารถทำได้โดยวิธีของ (Kuder-Richardson) ซึ่งมี 2 สูตร คือ KR – 20 และ KR – 21 เป็นการวัดค่าความสอดคล้องภายในอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งแบบวัดที่จะนำมาหาค่าความ เที่ยงด้วยวิธีนี้ต้องมีการให้คะแนนเป็น 0 กับ 1 หรือเป็นการวัดที่มีการแจกแจงได้เพียง 2 ลักษณะ

วิธีของครอนบารช์ (Cronbach) การหาความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) สูตรนี้ดัดแปลงมาจาก KR – 20 ดังนั้น จึงเป็นการหาความเที่ยงในลักษณะ ของความสอดคล้องภายในเช่นเดียวกัน การดัดแปลงมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้มีใช้ไม่จำกัดเฉพาะ แบบวัดที่มีคะแนนเป็น 0 กับ 1 เท่านั้น ซึ่งมีผู้นิยมใช้สัมประสิทธิ์อัลฟากันอย่างกว้างขวางในการหา ความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย

วิธีของฮอย (Hoyt's ANOVA Procedure) การหาค่าความเที่ยงโดยวิธีนี้เหมาะ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประเภทตรวจให้คะแนนต่างๆ กันในแต่ละข้อ เช่นเดียวกับ แบบสัมประสิทธิ์แอลฟา แต่วิธีการคำนวณใช้หลักสถิติของการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ความเที่ยงที่ผู้ให้คะแนนมากกว่า 1 คน เป็นการหาค่าความเที่ยงที่แบบทดสอบ ฉบับเดียวทำการทดสอบเพียงครั้งเดียวและมีผู้ตรวจให้คะแนนมากกว่า 1 คน เช่น แบบทดสอบ เรียงความ เป็นต้น

ความเที่ยงของคะแนนผลต่างของแบบทดสอบคะแนนผลต่าง (Difference Score: $D = X - Y$) มี 3 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 คะแนนผลต่างระหว่างนักเรียน 2 คน ที่สอบแบบทดสอบฉบับ เดียวกัน

ลักษณะที่ 2 คะแนนผลต่างระหว่างคะแนนของแบบทดสอบ 2 ฉบับที่สอบกับนักเรียนคนเดียว

ลักษณะที่ 3 คะแนนผลต่างของนักเรียน 2 ครั้ง ในแบบทดสอบฉบับเดียวกันของนักเรียนคนเดียว (Pretest-Posttest)

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดจิตสาธนะการหาความเที่ยง (Reliability) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความเชื่อมั่น การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง มีวิธีคำนวณหลายวิธี แต่ละวิธีก็เหมาะกับเครื่องมือแต่ละชนิด การจะเลือกวิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของเครื่องมือและคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการวัด ได้แก่ วิธีสอบซ้ำ วิธีใช้แบบทดสอบคู่ขนาน และวิธีหาค่าความคงที่ภายใน ซึ่งได้แก่ วิธีแบ่งครึ่ง วิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน วิธีของครอนบาร์ช (Cronbach) วิธีของฮอย ความเที่ยงที่ผู้ให้คะแนนมากกว่า 1 คน เป็นการหาค่าความเที่ยงที่แบบทดสอบฉบับเดียวทำการทดสอบเพียงครั้งเดียวและมีผู้ตรวจให้คะแนนมากกว่า 1 คน เช่น แบบทดสอบเรียงความเป็นต้น และความเที่ยงของคะแนนผลต่างของแบบทดสอบคะแนนผลต่าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ชวลา เวชยันต์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการรับใช้สังคม ทักษะการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า กรณีศึกษาที่เรียนด้วยแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักในการรับใช้สังคมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาลูกสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กรณีศึกษาที่เรียนด้วยแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งรายวิชาสังคมศึกษา และรายวิชาภาษาอังกฤษ สูงกว่ากรณีศึกษาที่เรียนด้วยแบบการเรียนการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และกรณีศึกษาที่ทำการสังเกตพฤติกรรมมีพัฒนาการรับใช้สังคมสูงขึ้นตามลำดับ

กรรยา พรรณา (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตสาธนะของผู้เรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมและการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษาศาสตร์ตัวอย่างที่เน้นการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมและการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษาศาสตร์ตัวอย่างที่เน้นการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2) นักเรียนที่ได้รับ

การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมและการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่เน้นการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ มีจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วัฒนา ไตต่อผล (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการดูแลรักษา ด้านการบริการ และด้านการพัฒนา 2) หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบ คือ 2.1) หลักการของหลักสูตร 2.2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2.3) โครงสร้างหลักสูตร 2.4) คำอธิบายรายวิชา 2.5) สาระการเรียนรู้ 2.6) คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้ 2.7) จุดประสงค์การเรียนรู้ 2.8) กระบวนการเรียนรู้ 2.9) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 2.10) การวัดและประเมินผล โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการนำหลักสูตรไปทดลองนำร่อง พบว่ามีความเหมาะสม 3) ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า 3.1) นักเรียนมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะหลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.2) นักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะหลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมปอง ช่วยพรม (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามหลักการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการใช้ ด้านถือเป็นหน้าที่ ด้านการเคารพสิทธิ และด้านการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 2) นักเรียนมีคุณลักษณะจิตสาธารณะทุกด้านและโดยรวมหลังการเรียนโดยใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะหลังการเรียนโดยใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเยี่ยม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ สรุปได้ว่า จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ สรุปได้ 2 ด้าน คือ 1) การใช้หลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ ทำให้นักเรียนมี

จิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน คือ การดูแลรักษา การบริการ และการพัฒนา 2) นักเรียนที่รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม การทำกิจกรรมเพื่อสังคม การอาสาช่วยสังคม ส่งผลให้นักเรียนมีจิตสำนึกสาธารณะที่ยั่งยืน มีความตระหนักในการรับใช้สังคม การแก้ไขปัญหาและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

ชาวัคคิ (Zawacki, 1997) ทำการศึกษา องค์ประกอบด้านบุคคล และครอบครัว ที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม พบว่า องค์ประกอบด้านบุคคลและครอบครัว มีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม และนักเรียนที่เรียนรู้จากรายวิชาที่มีการทำกิจกรรมการรับใช้สังคม มีความแตกต่างจากนักเรียนที่เรียนจากรายวิชาที่ไม่มีกิจกรรมการรับใช้สังคม โดยที่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมการรับใช้สังคม มีความสนใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ว่าพวกเขาเรียนรู้ที่จะมีความเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่น (Care for others)

วิลเลียมส์ (Williams, 1997) ทำการวิจัยเกี่ยวกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อประเมินประสบการณ์ของนักเรียนในการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เพื่อระบุผลของการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเพื่อทำความเข้าใจต่อผลกระทบที่การเรียนรู้มีต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยการศึกษาจากนักเรียนจำนวน 150 คน ที่เข้าร่วมในโครงการ ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เข้าโครงการทดลองการเรียนรู้ด้วยการรับใช้ชุมชน มีผลทางด้านบวกในเรื่องทัศนคติการยอมรับผู้อื่น ความสามารถที่จะลงมือกระทำเมื่อมีความรู้สึกเห็นใจผู้อื่น มีความรู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าและความสามารถของตนในสถานการณ์สังคม และมีพฤติกรรมการเข้าเรียนและพฤติกรรมที่ดีในโรงเรียน

มัวริซิโอ (Mauricio, 1997) ทำการศึกษานักเรียนตั้งแต่เกรด 9 ถึงเกรด 12 ในโรงเรียนเอกชนหญิง โดยทำการวิจัยเชิงคุณลักษณะ ผลการวิจัย ปรากฏว่า นักเรียนมีความเห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม มีผลต่อการเรียนรู้ และความเข้าใจต่อความรับผิดชอบต่อสังคม นอกนั้นยังทำให้นักเรียนรู้ว่า ตนมีทักษะอะไร ได้มีโอกาสพิจารณาค่านิยม และมีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในชุมชน

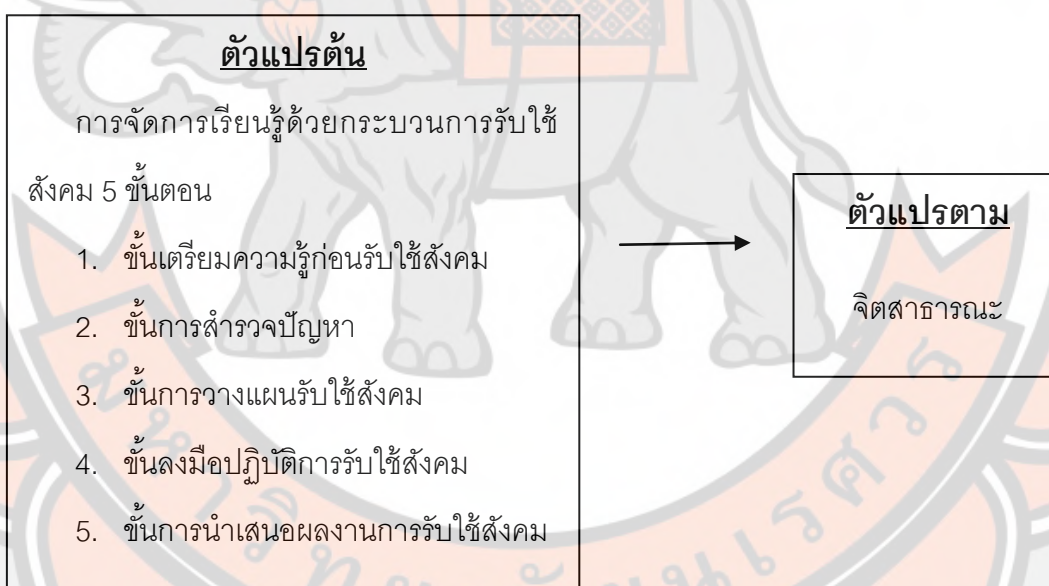
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ สรุปได้ว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมจากรายวิชาที่มีการทำกิจกรรมการรับใช้สังคม มีความแตกต่างจากนักเรียนที่เรียนจากรายวิชาที่ไม่มีกิจกรรมการรับใช้สังคมโดยที่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมการรับใช้สังคมมีความเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่น มีผลทางด้านบวกในเรื่องทัศนคติการยอมรับผู้อื่น ความสามารถที่จะลงมือกระทำเมื่อมีความรู้สึกเห็นใจผู้อื่น มีความรู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าและความสามารถของตนในสถานการณ์

สังคมและความเข้าใจต่อความรับผิดชอบต่อสังคม นอกนั้น ยังทำให้นักเรียนรู้ว่า ตนมีทักษะอะไร
ได้มีโอกาสพิจารณาค่านิยม และมีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในชุมชน

จากการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม
มีขั้นตอนในการดำเนินการที่นำมาซึ่งผลลัพธ์ในทางบวก คือ การมีจิตสาธารณะต่อส่วนรวมมากขึ้น
นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม การทำกิจกรรมเพื่อสังคม การอาสาช่วยสังคม
ส่งผลให้นักเรียนมีจิตสาธารณะที่ยั่งยืน มีความตระหนักในการรับใช้สังคม การแก้ไขปัญหาและ
มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ไว้ดังนี้

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือในการทดลอง

เครื่องมือในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ
- 2.2 แบบเขียนรายงานตนเองด้านจิตสาธารณะ

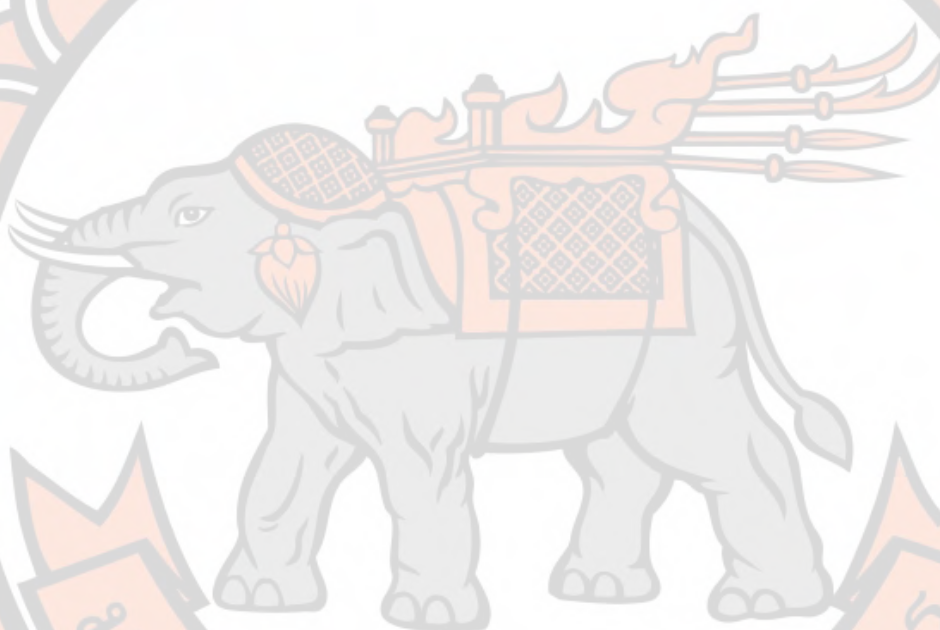
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การสร้างและหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 14 ชั่วโมง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

3.1.1 ศึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มของกิจกรรมชุมนุม หลักการและเหตุผล เป้าหมายของชุมนุม กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการวัดและประเมินผล

3.1.2 ศึกษาหนังสือ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม และจิตสาธารณะ

3.1.3 ออกแบบโครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมที่ เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ ดังตาราง 3 ดังนี้

มหาวิทยาลัยนเรศวร

3.1.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน รวมเวลาทั้งหมด 14 ชั่วโมง (ไม่นับรวมการเขียนรายงานตนเอง และการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ) ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เตรียมความรู้ก่อนรับใช้สังคม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความมีน้ำใจ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การดูแลสาธารณประโยชน์ภายใน

โรงเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ

ส่วนรวม

ซึ่งกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1) หัวเรื่อง

2) จุดประสงค์การเรียนรู้

3) เนื้อหาการเรียนรู้

4) กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.1) ชั้นเตรียมความรู้ก่อนรับใช้สังคม โดยการให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นในการปฏิบัติตน การฝึกทักษะที่จำเป็นเวลาเข้าไปรับใช้สังคม

4.2) ชั้นสำรวจปัญหา เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปสำรวจปัญหา และความต้องการของชุมชน

4.3) ชั้นการวางแผนรับใช้สังคม โดยนักเรียนนำปัญหาและความต้องการของชุมชนมาสรุปว่ามีอะไรบ้าง จากนั้นให้นักเรียนจับกลุ่มตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ร่วมกันวางแผนงาน กำหนดหน้าที่ แจกแจงรายละเอียดของกิจกรรมในงาน และการกำหนดเวลาปฏิบัติงาน

4.4) ชั้นลงมือปฏิบัติกรรับใช้สังคม นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมีครูเป็นผู้ดูแล และให้คำแนะนำระหว่างการทำกิจกรรมรับใช้สังคม

4.5) ชั้นการนำเสนอผลงานการรับใช้สังคม ผู้เรียนพิจารณา ไตร่ตรอง วิเคราะห์ถึงประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้จากการรับใช้สังคม และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการลงมือปฏิบัติงาน สรุปผลการดำเนินงาน นำผลงานออกมาแสดง และประชาสัมพันธ์

5) สื่อ/ แหล่งเรียนรู้

6) การวัดและประเมินผล

3.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ และคำแนะนำในส่วนที่บกพร่องเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมที่ได้ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1) ดร.วิเชียร อารังโสติสกุล อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

2) ดร.อังคณา อ่อนธานี อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

3) นางทศพร มูลหงษ์ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนจ่านกร้อง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3.1.7 ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม โดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งกำหนดค่าออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 102) เกณฑ์กำหนดการประเมิน มีดังนี้

5 หมายถึง รายการของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง รายการของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง รายการของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง รายการของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง รายการของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3.1.8 นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาแปลผลหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 103)

ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
4.51 – 5.00	หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมน้อย
1.0 – 1.50	หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมน้อยที่สุด

3.1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

โดยกำหนดเกณฑ์ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าน้อยกว่า 1.00 ซึ่งพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.37)

3.2 การสร้างและหาคุณภาพแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ มีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.2.2 ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้การมีจิตสาธารณะ และสังเคราะห์องค์ประกอบของจิตสาธารณะ เพื่อนำมาจัดลงในพฤติกรรมที่แสดงออกด้านจิตสาธารณะ ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้จิตสาธารณะตามแนวทางของทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3.3 ศึกษาการสร้างเครื่องมือวัดด้านจิตสาธารณะ จากหนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ มากำหนดขอบเขตของพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะให้สอดคล้องกับองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความมีน้ำใจ

ด้านการดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียน และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

3.2.4 กำหนดลักษณะของแบบสังเกตพฤติกรรม เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะโดยการใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งกำหนดค่าออกเป็น 5 ระดับ ตามกระบวนการพัฒนาจิตพิสัย (Affective Domain) คือระดับขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization) ระดับขั้นการจัดระบบ (Organizing) ระดับขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) ระดับขั้นการตอบสนอง (Responding) ระดับขั้นการรับรู้ (perceiving or receiving)

3.2.5 กำหนดโครงสร้างของแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์ขึ้นเพื่อใช้ในการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะผู้เรียนหลังจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ตามตารางการออกแบบประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ รวม 16 ข้อ ดังนี้

ตาราง 4 แสดงโครงสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ	รายการการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ	จำนวนข้อ
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแสดงน้ำใจช่วยเหลือครูเมื่อมีโอกาส 2. การช่วยเพื่อนคิดงานในกลุ่มของตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 3. การรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ปากกา ดินสอ สี กระดาษ ให้เพื่อนได้ใช้ร่วมกัน 4. การช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน ได้แก่ เก็บขยะ นำขยะไปทิ้งลงถังขยะ กวาดห้อง ถูห้อง 5. การช่วยกันประหยัดพลังงาน ได้แก่ ปิดพัดลม ปิดไฟ เมื่อไม่ใช้งาน 6. การช่วยกันจัดระเบียบห้องเรียน ได้แก่ จัดโต๊ะเรียน เก้าอี้ และจัดเรียงรองเท้าก่อนเข้าห้องเรียน 	6

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบของ จิตสาธารณะ	รายการการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ	จำนวน ข้อ
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษา สาธารณประโยชน์ ภายในโรงเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนให้เกิดความเสียหาย หรือชำรุด 2. การดูแลรักษาความสะอาดสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนไม่ให้เกิดสกปรก 3. การไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ ได้แก่ ไม่เคลื่อนย้ายโต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้ 4. การไม่หยิบจับสิ่งของที่มีอยู่ในสาธารณประโยชน์มาเป็นของตน ได้แก่ หนังสือในห้องสมุด อุปกรณ์กีฬา 5. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนอย่างเคร่งครัด 6. การแจ้งครูหรือภารโรงเมื่อพบว่าสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนถูกทำลายหรือชำรุดเสียหาย 	6
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วม กิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อ ส่วนรวม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ได้แก่ การเข้าร่วมชุมนุมจิตสาธารณะ ชุมนุมจิตอาสา และชุมนุม ผู้บำเพ็ญประโยชน์ 2. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมด้วยความเต็มใจ และมีความสุขที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน 3. การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ อาสารับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนด้วยความกระตือรือร้น และไม่หวังผลตอบแทน 4. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ผูกพันให้เป็นผู้มี จิตสาธารณะช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ โดยไม่มีใครชักชวน 	4

ตัวอย่าง แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

พฤติกรรมจิตสาธารณะที่แสดงออก	ระดับขั้นพฤติกรรมของจิตสาธารณะ				
	ขั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (5 คะแนน)	ขั้นการจัดระบบ (4 คะแนน)	ขั้นการเห็นคุณค่า (3 คะแนน)	ขั้นการตอบสนอง (2 คะแนน)	ขั้นการรับรู้ (1 คะแนน)
1. การแสดงน้ำใจช่วยเหลือครูเมื่อมีโอกาส					
2. การช่วยเพื่อนคิดงานในกลุ่มของตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
3. การรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ปากกา ดินสอ สี กระดาษ ให้เพื่อนได้ใช้ร่วมกัน					
4. การช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน ได้แก่ เก็บขยะ นำขยะไปทิ้งถังขยะ กวาดห้อง ถูห้อง					
5. การช่วยกันประหยัดพลังงาน ได้แก่ ปิดพัดลม ปิดไฟ เมื่อไม่ใช้					
6. การช่วยกันจัดระเบียบห้องเรียน ได้แก่ จัดโต๊ะเรียน เก้าอี้ และจัดเรียงรองเท้า ก่อนเข้าห้องเรียน					
7. การไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนให้เกิดความเสียหายหรือชำรุด					
8. การดูแลรักษาความสะอาดสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนไม่ให้สกปรก					
9. การไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ ได้แก่ ไม่เคลื่อนย้ายโต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้					
10. การไม่หยิบจับสิ่งของที่มีอยู่ในสาธารณประโยชน์มาเป็นของตน ได้แก่ หนังสือในห้องสมุด อุปกรณ์กีฬา					
11. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนอย่างเคร่งครัด					
12. การแจ้งครูหรือภารโรงเมื่อพบว่าสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนถูกทำลายหรือชำรุดเสียหาย					
13. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ได้แก่ การเข้าร่วมชุมนุมจิตสาธารณะ ชุมนุมจิตอาสา และชุมนุมผู้บำเพ็ญประโยชน์					

พฤติกรรมจิตสาธารณะที่แสดงออก	ระดับขั้นพฤติกรรมของจิตสาธารณะ				
	ขั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (5 คะแนน)	ขั้นการจัดระบบ (4 คะแนน)	ขั้นการเห็นคุณค่า (3 คะแนน)	ขั้นการตอบสนอง (2 คะแนน)	ขั้นการรับรู้ (1 คะแนน)
15. การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ อาสารับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนด้วยความกระตือรือร้น และไม่หวังผลตอบแทน					
16. การเห็นคุณค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ฝึกตนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ โดยไม่มีใครชักชวน					

3.2.6 การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียน โดยการใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งกำหนดค่าออกเป็น 5 ระดับตามกระบวนการพัฒนาจิตพิสัย (Affective Domain) ของบลูม (Bloom, 1956 อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 41) ดังนี้

5 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะในระดับขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization)

4 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะในระดับขั้นการจัดระบบ (Organizing)

3 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะในระดับขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing)

2 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะในระดับขั้นการตอบสนอง (Responding)

1 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะในระดับขั้นการรับรู้ (perceiving or receiving)

ตาราง 5 แสดงตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนนการมีพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

ระดับชั้น	คำอธิบาย	คะแนน
ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย	นักเรียนนำค่านิยมที่ยึดถือนั้นมาใช้ เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมที่เป็น นิสัยประจำตัวของตน ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม เช่น เมื่อเห็นครู ถืออุปกณ์การเรียน นักเรียนเข้าไปช่วยครูถือของเสมอ จนเป็นลักษณะนิสัยที่ดี	5
ขั้นการจัด ระบบ	นักเรียนแสดงพฤติกรรมและจัดระบบของค่านิยมที่ดีไว้ และก็เลือก ปฏิบัติในสิ่งที่ดีนั้นๆ เช่น เมื่อนักเรียนเห็นครูถืออุปกณ์การเรียน นักเรียนก็แสดงพฤติกรรมที่ดีโดยการเข้าไปช่วยเหลือครูเป็นบางครั้ง โดยที่ครูไม่ต้องสั่งหรือบอกให้ทำ	4
ขั้นการเห็น คุณค่า	นักเรียนแสดงพฤติกรรมโดยการเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ยอมรับในสังคม ในคุณค่านั้นๆ จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น เช่น เมื่อครูบอกให้ช่วยถือของ นักเรียนก็ไปช่วยเหลือตามที่ครูบอก และเห็นว่าการช่วยเหลือครูเป็นสิ่งที่ดี และได้ชักชวนเพื่อนให้มา ช่วยกัน	3
ขั้นการตอบ สนอง	นักเรียนแสดงพฤติกรรมออกมาด้วยความเต็มใจ ยินยอม และพอใจ ต่อสิ่งที่ครูบอกให้ทำ เช่น เมื่อมีครูบอกให้มาช่วยถืออุปกณ์การเรียน นักเรียนก็รีบเข้ามาช่วยตามที่ครูบอกด้วยความเต็มใจ	2
ขั้นการรับรู้	นักเรียนแสดงพฤติกรรมความรู้สึกรับรู้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นๆ หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วจะแสดงออกมาตามความรู้สึกที่ เกิดขึ้น เช่น เมื่อครูบอกให้มาช่วยถืออุปกณ์การเรียน นักเรียนก็แสดง พฤติกรรมรับรู้ในสิ่งที่ครูบอก	1

3.2.7 การแปลผลการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียนโดยนำมา
วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามระดับพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain)
ของบลูม โดยกำหนดเกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554,
หน้า 103)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง นักเรียนมีจิตสาธารณะขั้นพัฒนาเป็น
ลักษณะนิสัย

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง นักเรียนมีจิตสาธารณะขั้นการจัดระบบ

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง นักเรียนมีจิตสาธารณะชั้นการเห็นคุณค่า

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง นักเรียนมีจิตสาธารณะชั้นการตอบสนอง

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง นักเรียนมีจิตสาธารณะชั้นการรับรู้

3.2.8 นำแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ และแก้ไขปรับปรุง

3.2.9 นำแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC: Index of item Objective Congruence) ซึ่งมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่า รายการนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่า รายการนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่า รายการนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.2.10 นำผลคะแนนมาหาค่าความสอดคล้องและนำค่าความสอดคล้องที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ โดยมีเกณฑ์พิจารณา โดยค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 เป็นรายการที่สอดคล้องค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 0.50 เป็นรายการที่ไม่สอดคล้อง ซึ่งพบว่าแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00 และมีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.11 นำแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ไปทดลองใช้ (Try out) กับ นักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม จำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของแบบประเมินโดยใช้วิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 117) แบบประเมินที่ใช้ได้ต้องมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ซึ่งผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ มีค่าเท่ากับ 0.86

3.2.12 นำแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ มาปรับปรุงและจัดพิมพ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.3 การสร้างและหาคุณภาพแบบเขียนรายงานตนเอง มีขั้นตอน ดังนี้

แบบเขียนรายงานตนเอง เป็นการเขียนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ ความรู้สึก ความคิดเห็น ปัญหา ข้อเสนอ ความรู้ความเข้าใจ และการสะท้อนความคิด เพื่อเก็บข้อมูลด้านการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งดำเนินการสร้าง ดังนี้

3.3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะจาก เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.3.2 ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้การมีจิตสาธารณะ และสังเคราะห์องค์ประกอบของจิตสาธารณะ เพื่อนำมาจัดลงในพฤติกรรมที่แสดงออกด้านจิตสาธารณะ ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้จิตสาธารณะตามแนวทางของทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3.3 ศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือวัดด้านจิตสาธารณะ จากหนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3.4 กำหนดลักษณะของแบบเขียนรายงานตนเอง โดยแบบเขียนรายงานตนเองผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนในลักษณะการเขียนแบบบรรยายตามอิสระ ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3.5 กำหนดโครงสร้างของแบบเขียนรายงานตนเอง เป็น 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ จำนวน 6 ข้อ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน จำนวน 6 ข้อ และองค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 16 ข้อ

3.3.6 ออกแบบโครงสร้างแบบเขียนรายงานตนเองด้านจิตสาธารณะ ดังตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 แสดงโครงสร้างแบบเขียนรายงานตนเอง

องค์ประกอบของ จิตสาธารณะ	รายการการเขียนรายงานตนเอง	จำนวน ข้อ
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ	1. สิ่งที่นักเรียนแสดงความมีน้ำใจต่อผู้ปกครอง มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร 2. สิ่งที่นักเรียนแสดงความมีน้ำใจต่อครู มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร 3. สิ่งที่นักเรียนแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร 4. สิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อทำความสะอาดห้องเรียน มีอะไรบ้าง 5. สิ่งที่นักเรียนช่วยประหยัดพลังงานในห้องเรียน และในโรงเรียน มีอะไรบ้าง 6. สิ่งที่นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน มีอะไรบ้าง	6

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบของ จิตสาธารณะ	รายการการเขียนรายงานตนเอง	จำนวน ข้อ
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษา สาธารณประโยชน์ ภายในโรงเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สิ่งที่นักเรียนแสดงถึงการไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร 2. สิ่งที่นักเรียนได้ดูแลรักษาความสะอาดสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนมีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร 3. นักเรียนไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน หากพบเห็นสิ่งของถูกเคลื่อนย้าย นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร 4. นักเรียนไม่หยิบจับสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร 5. นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนมีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร 6. หากนักเรียนพบว่าสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนถูกทำลายหรือชำรุด นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร 	6
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วม กิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อ ส่วนรวม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร 2. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร 3. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนใกล้เคียงโรงเรียน มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร 4. นักเรียนคิดว่า การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ส่งผลให้นักเรียนเป็นคนอย่างไร 	4

ตัวอย่าง แบบเขียนรายงานตนเอง (Self-report)

ชื่อนักเรียน.....

เลขที่.....วัน/เดือน/ปี.....

กิจกรรมที่ปฏิบัติ.....

สถานที่.....

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ

วันที่	รายการปฏิบัติ	หมายเหตุ
	1. สิ่งที่นักเรียนแสดงความมีน้ำใจต่อผู้ปกครอง มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร	
	2. สิ่งที่นักเรียนแสดงความมีน้ำใจต่อครู มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร	
	3. สิ่งที่นักเรียนแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร	
	4. สิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อทำความสะอาดห้องเรียน มีอะไรบ้าง	
	5. สิ่งที่นักเรียนช่วยประหยัดพลังงานในห้องเรียน และในโรงเรียนมีอะไรบ้าง	
	6. สิ่งที่นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน มีอะไรบ้าง	

3.3.7 นำแบบเขียนรายงานตนเองที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของแบบเขียนรายงานตนเอง และคำแนะนำในส่วนที่บกพร่อง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบเขียนรายงานตนเองตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.8 นำแบบเขียนรายงานตนเอง เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC: Index of item Objective Congruence) ของรายการปฏิบัติกับนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่า รายการนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่า รายการนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่า รายการนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.3.9 นำผลคะแนนมาหาค่าความสอดคล้องและนำค่าความสอดคล้องที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ โดยมีเกณฑ์พิจารณา โดยค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 เป็นรายการที่สอดคล้องค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 0.50 เป็นรายการที่ไม่สอดคล้อง ซึ่งพบว่าแบบเขียนรายงานตนเองด้านจิตสาธารณะมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และมีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.3.10 นำแบบเขียนรายงานตนเอง มาปรับปรุงและจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการทดลอง

1. รูปแบบงานวิจัย

การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบกลุ่มเดียว สังเกตหลังการใช้แบบแผนการทดลองแบบ (One group posttest-only design) (พิชิต ฤทธิจักรูญ, 2544, หน้า 160 - 161)

การจัดการกระทำ	สังเกตครั้งที่ 1	สังเกตครั้งที่ 2
X	O ₁	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

X แทน การสอนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม

O₁ แทน การสังเกตหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมครั้งที่ 1

O₂ แทน การสังเกตหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมครั้งที่ 2

2. การดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ดังนี้

2.1 ชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะให้นักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะทราบ

2.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 30 คน โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 4 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 - 3 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง

2.3 นักเรียนเขียนรายงานตนเองตามอิสระ เมื่อสิ้นสุดการสอนตามกำหนด โดยใช้แบบเขียนรายงานตนเอง ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ จำนวน 6 ข้อ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน จำนวน 6 ข้อ และองค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 16 ข้อ

2.4 การสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ เมื่อสิ้นสุดการสอนตามกำหนด โดยครูประจำชุมนุมจิตสาธารณะ และผู้วิจัยร่วมกันสังเกตทั้ง 2 ครั้ง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ จำนวน 6 ข้อ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน จำนวน 6 ข้อ และองค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 16 ข้อ

การดำเนินการทดลองการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ดังตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 แสดงการกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม
ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ

สัปดาห์ที่	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรมการทดลอง	เวลา (วัน/ ชั่วโมง)
1	6 มกราคม 2560	- จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเตรียมความพร้อม ก่อนรับใช้สังคม)	2 ชั่วโมง
2 - 3	12 - 20 มกราคม 2560	- จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องความมีน้ำใจ)	4 ชั่วโมง
4	26 - 27 มกราคม 2560	- จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการดูแลรักษา สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน)	4 ชั่วโมง
5	2 - 3 กุมภาพันธ์ 2560	- จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการเข้าร่วมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม)	4 ชั่วโมง
3 - 5	6 มกราคม - 3 กุมภาพันธ์ 2560	- นักเรียนเขียนรายงานตนเอง	3 ชั่วโมง
6 - 7	6 - 17 กุมภาพันธ์ 2560	- สังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียน ครั้งที่ 1 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ โดยใช้เวลาในการ สังเกต ช่วงเวลา 8.00 - 16.00 น.	10 วัน
8 - 9	20 กุมภาพันธ์ - 3 มีนาคม 2560	- สังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียน ครั้งที่ 2 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ โดยใช้เวลาในการ สังเกต ช่วงเวลา 8.00 - 16.00 น.	10 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. สูตรในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruency: IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะและแบบเขียนรายงานตนเอง โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 96)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนน
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (สัมประสิทธิ์แอลฟา) ของแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะและแบบเขียนรายงานตนเอง โดยใช้วิธีของ Cronbach ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 117)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
 K แทน จำนวนข้อของแบบสังเกต
 $\sum Si^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
 S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. การวิเคราะห์ผลการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

2.1 นำผลการสังเกตพฤติกรรมด้านสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง มาให้คะแนน มี 5 คะแนน โดยมีกาให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน นักเรียนนำค่านิยมที่ยึดถือนั้นมาใช้ เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัวของตน ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม เช่น เมื่อเห็นครูถืออุปกรณ์การเรียน นักเรียนเข้าไปช่วยครูถือของเสมอ จนเป็นลักษณะนิสัยที่ดี

4 คะแนน นักเรียนแสดงพฤติกรรมและจัดระบบของค่านิยมที่ดีไว้ และก็เลือกปฏิบัติในสิ่งที่ดีนั้นๆ เช่น เมื่อนักเรียนเห็นครูถืออุปกรณ์การเรียน นักเรียนก็แสดงพฤติกรรมที่ดีเป็นบางครั้งโดยการเข้าไปช่วยเหลือครู โดยที่ครูไม่ต้องสั่งหรือบอกให้ทำ

3 คะแนน นักเรียนแสดงพฤติกรรมโดยการเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ยอมรับในสังคม ในคุณค่านั้นๆ จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น เช่น เมื่อครูบอกให้ช่วยถืออุปกรณ์การเรียน นักเรียนก็ไปช่วยเหลือตามที่ครูบอก และเห็นว่าการช่วยเหลือครูเป็นสิ่งที่ได้ และได้ชักชวนเพื่อนให้มาช่วยกัน

2 คะแนน นักเรียนแสดงพฤติกรรมออกมาด้วยความเต็มใจ ยินยอม และพอใจ ต่อสิ่งที่ครูบอกให้ทำ เช่น เมื่อมีครูบอกให้มาช่วยถืออุปกรณ์การเรียน นักเรียนก็รีบเข้ามาช่วยตามที่ครูบอกด้วยความเต็มใจ

1 คะแนน นักเรียนแสดงพฤติกรรมความรู้สึกรับรู้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นๆ หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วจะแสดงออกมาตามความรู้สึกที่เกิดขึ้น เช่น เมื่อครูบอกให้มาช่วยถืออุปกรณ์การเรียน นักเรียนก็แสดงพฤติกรรมการรับรู้ในสิ่งที่ครูบอก

2.2 นำผลการสังเกตพฤติกรรมด้านสาธารณะ มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำผลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 5 ระดับ ซึ่งปรับใช้ของ บุญชม ศรีสะอาด (2554, หน้า 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง นักเรียนมีจิตสาธารณะขั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง นักเรียนมีจิตสาธารณะขั้นการจัดระบบ

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง นักเรียนมีจิตสาธารณะขั้นการเห็นคุณค่า

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง นักเรียนมีจิตสาธารณะขั้นการตอบสนอง

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง นักเรียนมีจิตสาธารณะขั้นการรับรู้

3. การวิเคราะห์ผลการเขียนรายงานตนเอง

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับการเขียนรายงานตนเอง แล้วเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะความเรียง

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรของ บุญชม ศรีสะอาด (2554, หน้า 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

4.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรของ บุญชม ศรีสะอาด (2554, หน้า 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
	Σ	แทน	ผลรวม

4.3 สถิติ t - test แบบ One Samples Test จากสูตรของ ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2551, หน้า 55)

$$t = \frac{\bar{x} - \mu}{s/\sqrt{n}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติ
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน
	S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	μ	แทน	ค่าคงที่หรือเกณฑ์ที่ต้องการทดสอบ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการสื่อความหมายข้อมูลที่ตรงกัน ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาพัฒนาการด้านจิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคม ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ

1. ผลการวิเคราะห์พัฒนาการด้านจิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ นำเสนอดังตาราง 8 ดังนี้

ตาราง 8 แสดงผลการศึกษาพัฒนาการด้านจิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วย
กระบวนการรับใช้สังคม ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ระดับ จิต สาธารณะ
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การแสดงน้ำใจช่วยเหลือครู เมื่อมี โอกาส	3.45	0.38	4.45	0.50	ระดับ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
2. การช่วยเหลือเพื่อนคิดงานในกลุ่ม ของตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	3.55	0.56	4.48	0.54	ระดับ จิต สาธารณะ
3. การรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ปากกา ดินสอ สี กระดาษ ให้ เพื่อนได้ใช้ร่วมกัน	3.03	0.86	4.55	0.53	ระดับ จิต สาธารณะ
4. การช่วยกันทำความสะอาดห้อง เรียนได้แก่ เก็บขยะ นำขยะไปทิ้ง กวาดห้อง ถูห้อง	3.05	0.72	4.45	0.53	ระดับ จิต สาธารณะ
5. การช่วยกันประหยัดพลังงาน ได้แก่ ปิดพัดลม ปิดไฟ เมื่อไม่ใช้งาน	3.28	0.56	4.47	0.50	ระดับ จิต สาธารณะ
6. การช่วยกันจัดระเบียบห้องเรียน ได้แก่ จัดโต๊ะเรียน เก้าอี้ และจัดเรียง รองเท้าก่อนเข้าห้องเรียน	3.37	0.61	4.47	0.50	ระดับ จิต สาธารณะ
รวม	3.29	0.69	4.48	0.52	ระดับ จิต สาธารณะ

ตาราง 8 (ต่อ)

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความ มีน้ำใจ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ระดับ จิต สาธารณะ	ระดับ จิต สาธารณะ
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ ภายในโรงเรียนให้เกิดความเสียหาย หรือชำรุด	3.23	0.53	ขั้นการเห็น คุณค่า	4.55	0.50	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
2. การดูแลรักษาความสะอาด สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ไม่ให้สกปรก	3.22	0.49	ขั้นการเห็น คุณค่า	4.67	0.48	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
3. การไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ใน สาธารณประโยชน์ ได้แก่ ไม่ เคลื่อนย้ายโต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้	3.38	0.69	ขั้นการเห็น คุณค่า	4.55	0.50	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
4. การไม่หยิบจับสิ่งของที่มีอยู่ใน สาธารณะประโยชน์มาเป็นของตน ได้แก่ หนังสือในห้องสมุด อุปกรณ์ กีฬา	3.53	0.70	ขั้นการ จัดระบบ	4.65	0.48	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
5. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของการ ใช้สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน อย่างเคร่งครัด	3.28	0.61	ขั้นการเห็น คุณค่า	4.62	0.49	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
6. การแจ้งครูหรือภารโรงเมื่อพบว่า สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ถูกทำลายหรือชำรุดเสียหาย	3.45	0.72	ขั้นการเห็น คุณค่า	4.48	0.50	ขั้นการ จัดระบบ
รวม	3.35	0.64	ขั้นการเห็น คุณค่า	4.59	0.49	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย

ตาราง 8 (ต่อ)

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ระดับจิต สาธารณะ	ระดับจิต สาธารณะ
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ได้แก่ การเข้าร่วมชุมนุมจิตสาธารณะ ชุมนุมจิตอาสา และชุมนุมผู้บำเพ็ญประโยชน์	3.33	0.60	ขั้นการเห็นคุณค่า	4.48	0.65	ขั้นการจัดระบบ
2. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมด้วยความเต็มใจ และมีความสุขที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน	3.32	0.72	ขั้นการเห็นคุณค่า	4.50	0.57	ขั้นการจัดระบบ
3. การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ อาสา รับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ด้วยความกระตือรือร้น และไม่หวังผลตอบแทน	3.33	0.73	ขั้นการเห็นคุณค่า	4.50	0.68	ขั้นการจัดระบบ
4. การเห็นคุณค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ฝึกตนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ โดยไม่มีใครชักชวน	3.15	0.66	ขั้นการเห็นคุณค่า	4.63	0.52	ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย
รวม	3.28	0.68	ขั้นการเห็นคุณค่า	4.53	0.61	ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.31	0.67	ขั้นการเห็นคุณค่า	4.53	0.53	ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย

จากตาราง 8 พบว่า จากการสังเกตครั้งที่ 1 นักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม มีพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะโดยรวมทั้ง 3 องค์ประกอบ อยู่ในระดับขั้นการเห็นคุณค่า ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ นักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับขั้นการเห็นคุณค่า ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.69) องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน นักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับขั้นการเห็นคุณค่า ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.64) และองค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม นักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับขั้นการเห็นคุณค่า ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.68)

จากการสังเกตครั้งที่ 2 นักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม มีพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะโดยรวมทั้ง 3 องค์ประกอบ อยู่ในระดับขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.53) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ นักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับขั้นการจัดระบบ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.52) องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน นักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.49) และองค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวม นักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.61)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับการเขียนรายงานตนเอง แล้วเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะความเรียง ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ พบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ดังนี้

1. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะต่อผู้ปกครอง คือการช่วยเหลืองานบ้าน ได้แก่ กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างจาน
2. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะต่อครู คือ ช่วยครูถือของ แจกใบงาน สมุด และการทำความสะอาดห้องเรียน
3. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะต่อเพื่อน ได้แก่ ช่วยเหลือเพื่อนทำงานกลุ่ม ทำเวร และช่วยสอนเพื่อนในด้านการเรียน
4. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะที่นักเรียนได้ปฏิบัติเวรทำความสะอาดห้อง ได้แก่ กวาดห้อง ถูห้อง นำขยะไปที่ทิ้ง

5. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะที่นักเรียนได้ช่วยประหยัดพลังงาน ได้แก่ ปิดไฟ ปิดพัดลม และปิดน้ำทุกครั้งเมื่อไม่ใช้งาน

6. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะที่นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้อง ได้แก่ การไม่ส่งเสียงดัง ไม่เล่นกันในห้อง ไม่นำอาหารเข้ามากินในห้อง และไม่เล่นกีฬาในห้องเรียน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน พบว่านักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะถึงการไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ได้แก่ ไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน ไม่ขีดเขียนผนังในห้องน้ำ

2. นักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะถึงการดูแลรักษาความสะอาดสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ได้แก่ ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียนโดยการไม่ทิ้งขยะลงพื้น สอดส่องดูแลบริเวณอาคารเรียนไม่ให้มีเศษขยะ หรือหากพบเห็นเศษขยะก็เก็บขยะลงถัง

3. นักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะถึงการไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน หากพบเห็นนักเรียนก็เก็บอุปกรณ์เหล่านั้นเข้าที่ หรือแจ้งให้ ภารโรงทราบ

4. นักเรียนไม่หยิบจับสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ได้แก่ ไม่นำอุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์กีฬา มาเก็บไว้กับตัว ไม่ขโมยหนังสือในห้องสมุด

5. นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ได้แก่ ปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดตามกฎระเบียบที่วางไว้

6. นักเรียนพบว่าสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนถูกทำลาย จะนักเรียนปฏิบัติตนโดยการแจ้งภารโรง แจ้งครู และตักเตือนเพื่อนไม่ให้ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม พบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ดังนี้

1. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะในห้องเรียน ได้แก่ การไม่ทิ้งขยะในห้องเรียน ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน

2. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน คือการกวาดใบไม้รอบๆอาคารเรียน การเก็บขยะ และการดูแลต้นไม้ ดอกไม้ในสวนหย่อม

3. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม คือ การทำความดีให้กับชุมชนบริเวณรอบๆโรงเรียน ได้แก่ วัตถุประสงค์ ซึ่งนักเรียนได้ไปทำความสะอาดบริเวณโบสถ์ และเก็บขยะรอบๆบริเวณวัด

4. นักเรียนคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน โรงเรียน และสังคม ทำให้นักเรียนเป็นคนที่มีความจิตสาธารณะ ชอบช่วยเหลือคนอื่นอยู่เสมอ และเป็นคนคิดบวก

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ หลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ หลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม กับเกณฑ์ร้อยละ 70 นำเสนอดังตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ หลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดลอง	n	คะแนน เต็ม	คะแนนเกณฑ์ (ร้อยละ 70)	\bar{X}	S.D.	t	P
สังเกตหลังเรียน	30	80	56.00	72.50	1.78	50.74**	0.000

** p < .01

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนมีความจิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมจากการสังเกตหลังเรียน ($\bar{X} = 72.50$, S.D. = 1.78) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 (56.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการด้านจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม และเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม กับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม 2) แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ และ 3) แบบเขียนรายงานตนเอง ดำเนินการวิจัยโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน ใช้เวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 - 3 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติ t - test (one sample test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนมีพัฒนาการด้านจิตสาธารณะ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม จากการสังเกตครั้งที่ 1 โดยรวมอยู่ในขั้นการเห็นคุณค่า ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.67) และจากการสังเกตครั้งที่ 2 โดยรวมอยู่ในขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.53)
2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม มีจิตสาธารณะ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ชุมชนุมจิตสาธารณะ ผู้วิจัยอภิปรายผลโดยจำแนกเป็น 2 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนมีพัฒนาการด้านจิตสาธารณะ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม จากการสังเกตครั้งที่ 1 โดยรวมอยู่ในขั้นการเห็นคุณค่า ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.67) และจากการสังเกตครั้งที่ 2 โดยรวมอยู่ในขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.53) ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจาก

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ทำให้นักเรียนได้เชื่อมโยงจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความมีน้ำใจ ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เข้าด้วยกันได้ ซึ่งนักเรียนได้ทำกิจกรรมดูหนังสั้น เรื่องจิตอาสารับใช้สังคม กิจกรรมดูรูปภาพการทำความสะอาดห้องเรียน และรูปภาพบุคคลและหน่วยงานที่ทำประโยชน์ต่อสังคม กิจกรรมดูวิดีโอคลิปเรื่อง Big cleaning day in School และเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนของเรา ส่งผลให้นักเรียนสามารถนำจิตสาธารณะทั้ง 3 ด้าน มาปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงที่พบเห็นในโรงเรียน ชุมชนใกล้เคียงบริเวณโรงเรียน และในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีน้ำใจทั้งต่อครู เพื่อน และคนในสังคม ชอบช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และมีความพึงพอใจที่จะช่วยเหลือโดยไม่หวังผลตอบแทน รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนได้ใช้ร่วมกัน รวมถึงนักเรียนยังเป็นคนที่มีจิตดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนที่ต้องใช้ร่วมกัน โดยการแสดงถึงการดูแลรักษาไม่ให้เกิดความชำรุดเสียหาย ไม่ทำให้สกปรก ไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของ ไม่หยิบจับของที่ใช้ร่วมกันมาเป็นของตน รวมถึงการปฏิบัติตามกฎในการใช้สาธารณประโยชน์ร่วมกันอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ นักเรียนยังได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งกิจกรรมภายในโรงเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมนอกห้องเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีให้กับสังคมด้วยความกระตือรือร้น ทำด้วยความเต็มใจไม่หวังสิ่งตอบแทน ถือเป็นภาระหน้าที่แสดงออกถึงการทำความดีเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม การเข้าไปช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังปัญญา ตามความสามารถของตนเอง ยังส่งผลให้เกิดประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ ทำให้นักเรียนเป็นคนที่มีจิตสาธารณะและพัฒนาเป็นลักษณะนิสัยที่ดี

1.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ผ่านขั้นตอนเตรียมความรู้ก่อนรับใช้สังคม ในขั้นนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงการปฏิบัติตน

การฝึกทักษะที่จำเป็นเวลาเข้าไปรับใช้สังคมในสถานการณืจริง เรียนรู้ถึงบุคคลตัวอย่างที่มีจิตสาธารณะ และทำประโยชน์ให้แก่คนในสังคม เป็นการปูพื้นฐานทางด้านจิตใจ ปกป้องให้นักเรียนมีต้นแบบที่ดี ที่ควรเอาเป็นแบบอย่าง ขั้นการสำรวจปัญหา นักเรียนมีการร่วมกันพิจารณา ชุมชนที่ต้องการความช่วยเหลือ หรือชุมชนที่มีปัญหาที่ต้องแก้ไขแบบเร่งด่วน กำหนดขอบเขตพื้นที่ มีการสำรวจชุมชน ถึงสภาพและปัญหาที่ชุมชนต้องการได้รับการแก้ปัญหา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ขั้นการวางแผนรับใช้สังคม นักเรียนนำปัญหาที่พบจากการออกไปสำรวจมาสรุป ร่วมกันคิดหาวิธีที่จะไปทำกิจกรรมรับใช้สังคม กำหนดหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่ม รวมถึงการกำหนดวันและเวลาที่จะเข้าไปทำกิจกรรมรับใช้สังคม ให้แน่ชัด ขั้นการลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคม เป็นขั้นที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่ได้ร่วมกันวางไว้ โดยมีครูเป็นผู้ดูแลและให้คำแนะนำระหว่าที่นักเรียนการลงมือปฏิบัติทำกิจกรรมรับใช้สังคมในสถานการณืจริง และขั้นการนำเสนอผลงานการรับ ใช้สังคม ผู้เรียนพิจารณา ไตร่ตรอง วิเคราะห์ถึงประสบการณ์ที่ได้รับ สรุปผลการดำเนินกิจกรรมในการรับใช้สังคม เมื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติตามทั้ง 5 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ ในการทำกิจกรรมรับใช้สังคม กระตุ้นให้นักเรียนเห็นสภาพปัญหาในสังคม ไม่ทำตัวนิ่งเฉยกับ สถานการณืที่ทำให้คนขาดจิตสาธารณะ ทำให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะต่อ ส่วนรวมมากขึ้น

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดด้านการศึกษาของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey, 1962) ที่ว่าพื้นฐานของหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน ต้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์ และความสนใจของผู้เรียนการจัดสถานการณืการเรียนรู้ต้องทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับ ประสบการณ์จริง และสอดคล้องกับ เดวิด โคลบ (David Kolb, 1984) ที่ว่าความรู้ที่จะถูกสร้างขึ้น นี้ต้องผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงของประสบการณ์ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ลักษณะประสบการณ์เชิงรูปธรรม (CE) เป็นการเข้าไปเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นในสถานการณืต่างๆ ขั้นที่ 2 ลักษณะ การไตร่ตรอง (RO) เป็นการทำความเข้าใจประสบการณ์ต่างๆ ที่ค้นพบด้วยการสังเกตและ ไตร่ตรองจากหลายๆแง่มุม ขั้นที่ 3 ลักษณะสรุปเป็นหลักการนามธรรม (AC) เป็นการเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลและความคิดมากกว่าการใช้ความรู้สึกในการเข้าใจปัญหา และสถานการณืที่ได้พบ สามารถสร้างความคิดรวบยอดใหม่ๆ ขั้นที่ 4 ลักษณะการทดลองปฏิบัติจริง (AE) เป็นการนำเอา ความคิดทฤษฎีที่สรุปได้ไปใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหา เป็นการแก้ปัญหาในเชิงปฏิบัติและ คำนึงถึงเฉพาะสิ่งที่ทำไปแล้วได้ผลจริง

ซึ่งผลการวิจัยที่พบมีผลในทำนองเดียวกันกับผลการวิจัยของ วัฒนมา ไตต่อผล (2557) ที่วิจัยพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียน มีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะหลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม มีจิตสาธารณะ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

2.1 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม นักเรียนได้ทำกิจกรรมออกไปสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน เป็นการให้นักเรียนได้พบปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมในสภาพจริง เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกฝนกระบวนการใช้ความคิดของตนเองอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบปัญหาด้วยตนเอง อีกทั้งยังเป็นปัญหาที่ใกล้ตัวและเป็นปัญหาในชีวิตประจำวัน การสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ นักเรียนจะได้ฝึกการพูดคุย ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหาที่พบ หาแนวทางการแก้ไขปัญหา นักเรียนได้นำข้อมูลที่ผ่านมา การพิจารณาในส่วนของตนเองมาแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่ม เพื่อให้ได้บทสรุปร่วมกัน และได้ นำเสนอแนวความคิด เพื่อหาข้อสรุปของแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่พบ กิจกรรมนี้ส่งผลให้นักเรียนได้ฝึกความคิด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม รู้จักรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนด้วยเหตุและผล ทำให้ได้ข้อสรุปที่เป็นมุมมองใหม่ๆ ของการแก้ปัญหา

2.2 การจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการรับใช้สังคมเพื่อแก้ปัญหาหรือทำประโยชน์ให้กับสังคม เป็นการฝึกให้นักเรียนมีจิตสาธารณะต่อสังคมส่วนรวม ร่วมกันสร้างสรรค์ สิ่งที่ดีงามให้กับสังคม โดยการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ถือเป็นภาระกิจของนักเรียนที่แสดงออกถึงการทำความดีให้กับสังคมส่วนรวมด้วยความจริงใจ และเต็มใจ การเข้าไปช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังปัญญาตามความสามารถของตนเอง ซึ่งผลของการกระทำจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ ทั้งนี้การจัดทำกิจกรรมการรับใช้สังคมส่งผลให้นักเรียน มีจิตสาธารณะทั้งต่อตนเอง เพื่อน และคนในสังคม รู้จักการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องเล็กน้อย เช่น การปิดไฟเมื่อไม่ใช้งาน การไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ที่ใช้ร่วมกัน เป็นการฝึกนิสัยของตนเองตั้งแต่เรื่องเล็กน้อย เรื่องใกล้ตัว จนไปถึงเรื่องของสังคม ฝึกให้ตนมีจิตสาธารณะอยู่เสมอ

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี (2552, หน้า 133) ที่ได้สรุปหลักการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมที่สำคัญไว้ว่า ผู้เรียนมีการกำหนดขอบเขตของการศึกษาชุมชน เพื่อเรียนรู้ในเรื่องที่กำหนด มีการศึกษาความต้องการของชุมชน และเลือก

กิจกรรมที่จะรับใช้สังคม มีการวางแผนการรับใช้สังคมในกิจกรรมที่เลือก มีการจัดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการรับใช้สังคม มีการวิเคราะห์เหตุการณ์และสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติการรับใช้สังคม และมีการคิดพัฒนา และสร้างข้อสรุปเป็นความคิดรวบยอด/ หลักการ/ สมมติฐาน มีการนำความคิดรวบยอด/ หลักการ/ สมมติฐานที่ได้ไปทดลองใช้ หรือนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์ใหม่ๆ ผู้สอนมีการติดตามผลการนำความรู้/ความคิด/ หลักการ/ สมมติฐานไปใช้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผลการนำไปใช้ และอภิปรายหาข้อสรุป ความรู้ ความคิดใหม่ๆ หรือปรับเปลี่ยนความคิดตามความเหมาะสม ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้ผลการประเมินการเรียนรู้ของตนเองของผู้เรียน ประกอบกับการประเมินผลของผู้สอนด้วย และการวัดและประเมินผลจะต้องเป็นไปตามจุดประสงค์ของเรื่องที่เรียนรู้ มิใช่วัดผลการรับใช้สังคม

ผลการวิจัยที่พบมีผลในการทำงานเองเดียวกันกับผลการวิจัยของ สมปอง ช่วยพรม (2559) ที่ได้ทำวิจัยพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามหลักการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา แล้วพบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะจิตสาธารณะทุกด้านและโดยรวมหลังการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นแล้วสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้วิจัยต้องศึกษาขั้นตอนการรับใช้สังคมให้ชัดเจนว่าจะทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคมอย่างไรบ้าง และสามารถนำแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมและการรับใช้สังคมไปใช้ในชีวิตประจำวันที่พบเห็นได้อย่างไร เพื่อทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการในการรับใช้สังคม

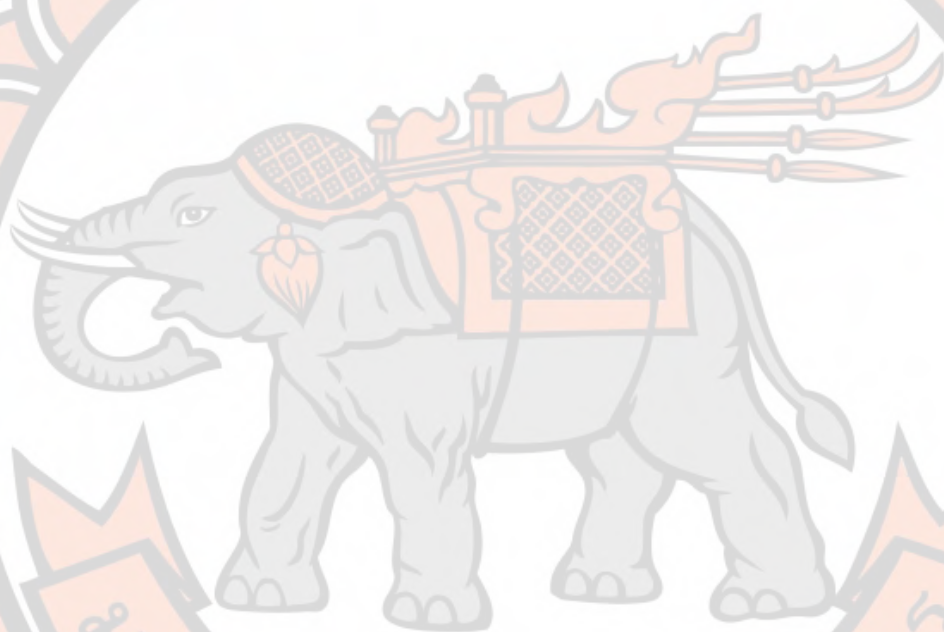
1.2 ผู้วิจัยควรเชื่อมโยงจิตสาธารณะในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงทั้งในชุมชนและสังคม เพื่อให้นักเรียนได้พบปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

1.3 ผู้วิจัยต้องจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง มีความหลากหลาย โดยการฝึกการเตรียมความพร้อมในการรับใช้สังคม การทำแบบฝึกหัด การสำรวจปัญหาที่อยู่ใกล้ตัว เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การรับใช้สังคมมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย ที่ศึกษาพัฒนาการด้านจิตสาธารณะของผู้เรียนในแต่ละองค์ประกอบ พบว่าจิตสาธารณะด้านความมีน้ำใจ มีจิตสาธารณะอยู่ในขั้นการจัดระบบ ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อยู่ใน

ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย จะเห็นได้ว่าจิตสาธารณะด้านความมีน้ำใจไม่ได้อยู่ในขั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยและพัฒนาด้านความมีน้ำใจต่อครู เพื่อน และบุคคลอื่น โดยการใช้สื่อในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนลงไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตสาธารณะด้านความมีน้ำใจ เพื่อให้ นักเรียนมีพัฒนาการด้านความมีน้ำใจ สู่ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยพระนคร

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2543). *กระบวนการพัฒนาเพิ่มสะสมงานของนักเรียน*. กรุงเทพฯ: คูรุสภา.
- กรรยา พรรณา. (2553). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม และการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษาระดับตัวอย่างที่เน้นการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). *จอมปราชญ์นักการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชัดเชดสมิเดี่ย.
- ชนาธิป พรกุล. (2544). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวาลา เวชยันต์. (2544). *การพัฒนาการพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการรับใช้สังคม ทักษะการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น* (ปริญญาโทปริญญาตรีมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: วี พรินทร์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). *80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรนซ์.
- ชาย โปธิสิตา. (2540). *จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ: ศึกษากรุงเทพมหานคร นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล*.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2546). *การประเมินจิตพิสัยในการประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐภา แสงคำ. (2552). *หลักการสอนที่ดี*. สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://www.sahavicha.com>
- ทิตนา เขมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา เขมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทิตนา เขมมณี. (2551). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิยา ตันศรีเจริญ. (2546). Service-Learning: การเรียนรู้จากการช่วยเหลือสังคม. *สานปฏิรูป*, 6(62), 23-26.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประไพ ฉลาดคิด. (2548). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: เกษมศรี ซี.พี.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, และชาติ เจริญลาภนพรัตน์. (2555). *การสอนคุณธรรมจริยธรรมผ่านการเรียนแบบ Service Learning*. สืบค้น 11 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.rtafa.ac.th/index.php>
- พิชิต ฤทธิจรรยา. (2544). *แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อุปถัมภ์กับการวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, และสังคม สัจจร. (2543). *สำนักไทยที่พึงปรารถนา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย.
- ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. (2543). *หลักการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2547). *รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ: การศึกษาระยะยาว*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วราพร พงศ์อาจารย์. (2542). *การประเมินผลการเรียน*. พิษณุโลก: สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วัฒนา ไตต่อผล. (2557). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชัย ประสิทธิ์ภูมิเวช. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์ ลิฟเพรส.

- ศักดิ์ชัย นิรัญพิวี. (2544). *การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศักดิ์ดา ปรารงค์ประทานพร. (2539). *ความคิดทางการศึกษาของเปาโลแพร์*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์, และดิเรก ศรีสุขโข. (2551). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สมปอง ช่วยพรม. (2559). *การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามหลักการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2542). ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่. *สีมาจารย์*, 13(27), 15-16.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2540). *การพัฒนาสังคมในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- สุชาติา จักรพิสุทธิ. (2544). จิตสำนึกสาธารณะ. *ศิลปวัฒนธรรม*, 22(9), 22 – 23.
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2553). *การสร้างแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อุษา คงทอง. (2553). *การจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. พระนครศรีอยุธยา: เทียนวัฒนา พรินต์ติ้ง*.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bloom, B. A. (1956). *Taxonomy of education objective handbook I: Cognitive domain*. New York: David Mc Kay.
- Boot, D. L. F. (1987). *Project Work* (2nd ed). Oxford: The Alden Press.
- Bringle, R. G., & Hatcher, J. A. (1996). A service learning curriculum for faculty. *Michigan Journal of Community Service –Learning*, 2, 112-122.
- Crowl, T. K., Kaminsky, S., & Podell, D. M. (1997). *Education psychology*. Iowa: Times Mirror Higher Education Group.

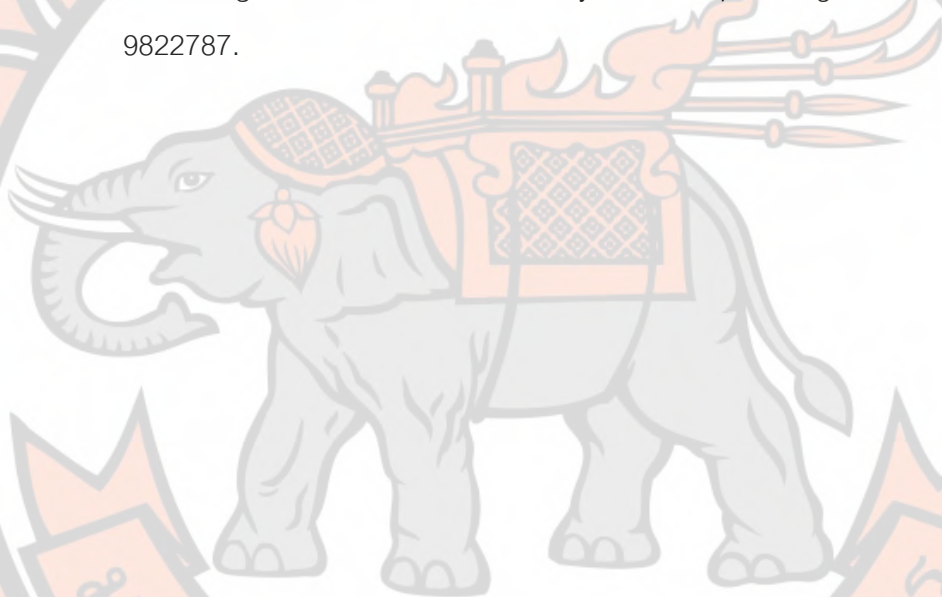
- Constitutional Rights Foundation Chicago. (1997). Experts from Service Learning in the Social Studies. *The Social Studies, September-October*, 210-214.
- Cooper, R. K. (1996). *Executive EQ intelligence in leadership and organization*. New York: Grossest & Putna.
- Coopersmith, S. (1981). *The antecedents of self-esteem* (2nd ed.). Palo Alto, CA.: Consulting Psychologist Press.
- Delve, I. Cecilia, Suzanne, D. Mintz, & Greig, M. Stewart. (1990). *Community service as values education*. San Francisco: Jossey – Bass.
- Dewey, John. (1962). *Democracy and education*. Boston: Houghton Mifflin.
- Dixon-Krauss, L. (1996). *Vygotsky in the classroom: Mediated literacy instruction and assessment*. New York: Longman.
- Good, Carter V. (1974). *Dictionary of education*. New York: McGraw- Hill Book.
- Hills, P. J. A. (1982). *Dictionary of education*. London: Routledge & Kegan Payi.
- Hough, John B., & Duncan, Jam'es K. (1970). *Teaching description and analysis*. Boston, MA.: Addison-Westlu.
- Kolb, David A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ.: Prentice-Hall.
- Kraft, F.N. (1992). Nurturing social consciousness through church education. *Dissertation Abstracts International*, 53(5), 1465-A.
- Mauricio, Collen L. (1997). *Voices of Personal Growth: High School Girls Respond to Community Service and Learning*. *UMI Proquest Digita Dissertation*, AAT 9805063.
- Oslan, A., & Blekher, V. (2007). *Chesnokaeva: Distant communication project*. New York: McGraw-Hill.
- Paulo Freire. (1998). *Education as the practice of freedom in education for critical consciousness*. New York: Continuum.
- Skinner, B. F. (1972). *Beyond freedom and dignity*. New York: Alfred A. Knopf.
- Vygotsky, L. (1978). *Mind in society: The developmental of higher psychological process*. Cambridge, MA.: Harvard University Press.

Weigert, Kathleen Mass. (1998). *Academic service learning: Its meaning and relevance, academic service learning*. San Francisco: Jossey Bass.

Williams, Frances, & McConnell, D. (1997). Re – engineering a movement: Reclaiming youth at risk. *UML Proquest Digital Dissertation*, AAT 9737289.

Wing, J., & Putney, L. (2002). *A vision of Vygotsky*. Boston: Allyn & Bacon.

Zawacki, Kathleen G. (1997). Personal and family factors related to service – learning in an undergraduate course on diversity. *UMI Proquest Digital Dissertation*, AAT 9822787.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพระนคร

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.วิเชียร อ่างใสตติสกุล ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
2. ดร.อังคณา อ่อนธานี ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
3. นางทศพร มูลหงษ์ ตำแหน่ง ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนจ่านกร้อง
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคม
ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่องเตรียมความรู้ก่อน

รับใช้สังคม

วันที่ กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การเตรียมความพร้อมในการออกไปรับใช้สังคม หรือทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนควรเข้าใจขั้นตอนการรับใช้สังคม และหลักการของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม และควรมีทักษะด้านการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์ เพื่อนำความรู้ ทักษะในห้องเรียนออกไปใช้ให้เป็นประโยชน์ และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตสาธารณะต่อตนเอง คนรอบข้าง และสังคม

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 อธิบายความหมายของจิตสาธารณะ และการรับใช้สังคมได้
- 2.2 สรุปกระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคมได้
- 2.3 ใช้ทักษะการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์บุคคลที่มีจิตสาธารณะได้
- 2.4 ใช้ทักษะการเขียนแผนการปฏิบัติงานการรับใช้สังคมได้

3. เนื้อหาการเรียนรู้

- 3.1 ความหมายของจิตสาธารณะ และการรับใช้สังคม
- 3.2 กระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคม
- 3.3 ทักษะการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์บุคคลที่มีจิตสาธารณะ
- 3.4 ทักษะการเขียนแผนการปฏิบัติงานการรับใช้สังคม

4. กิจกรรมการเรียนรู้

(ชั่วโมงที่ 1)

ก่อนเข้าสู่บทเรียน

ครูที่แจ้งรายละเอียดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่ส่งเสริมจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ และพฤติกรรมด้านการจิตสาธารณะของนักเรียนในแต่ละด้าน

ขั้นนำ

ครูกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนเกิดการคิดในเรื่องความหมายของจิตสาธารณะ และความหมายของการรับใช้สังคม กระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคม โดยครูสุ่มนักเรียนในห้อง 5 – 6 คน โดยการใช้คำถาม เช่น

1. จิตสาธารณะ คืออะไร การรับใช้สังคม คืออะไร
2. กระบวนการการรับใช้สังคม มีอะไรบ้าง
3. หลักการการรับใช้สังคม มีอะไรบ้าง
4. ยกตัวอย่างบุคคลที่มีจิตสาธารณะที่นักเรียนรู้จัก เขาทำอะไรบ้าง ที่ก่อให้เกิดการมีจิตสาธารณะ
5. นักเรียนปฏิบัติตนให้มีจิตสาธารณะหรือไม่ กับใครบ้าง และอย่างไรบ้าง
6. นักเรียนอยากทำอะไรเพื่อสังคมบ้าง ที่จะส่งเสริมการมีจิตสาธารณะ

ขั้นกิจกรรม

1. นักเรียนดูหนังสือ เรื่องจิตอาสารับใช้สังคม ใช้เวลาในการดู 8 นาที และหลังจากหนังสือจบร่วมกันสรุปประเด็นในหนังสือ เช่นใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการชมหนังสือเรื่องนี้
2. นักเรียนศึกษาความหมายจิตสาธารณะ และความหมายการรับใช้สังคมในใบความรู้ที่ 1 เรื่องความหมายจิตสาธารณะ และการรับใช้สังคม จากนั้นเขียนแผนผังความคิดลงในใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องความหมายจิตสาธารณะ และการรับใช้สังคม
3. นักเรียนศึกษากระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคมในใบความรู้ที่ 2 เรื่องกระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคม จากนั้นเขียนแผนผังความคิดลงในใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องสรุปกระบวนการการรับใช้สังคมและหลักการการรับใช้สังคม

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความหมายจิตสาธารณะ ความหมายการรับใช้สังคม กระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคม

(ชั่วโมงที่ 2)

ขั้นนำ

ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจใน เรื่องการใช้ทักษะในการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์บุคคลที่มีจิตสาธารณะ และคอยกระตุ้นเสริมเรื่องการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคม ที่จะนำไปใช้ในการทำกิจกรรมรับใช้สังคม โดยใช้คำถาม เช่น

1. นักเรียนจะใช้วิธีการพูดกับบุคคลที่มีจิตสาธารณะ อย่างไร
2. นักเรียนจะใช้วิธีการสังเกตท่าทาง วิธีการตอบคำถามของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ อย่างไร
3. นักเรียนจะใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลที่มีจิตสาธารณะ อย่างไร
4. นักเรียนเคยเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคม อย่างไรบ้าง
5. การเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคมมีวิธีการอย่างไรบ้าง จะเริ่มต้นวางแผนงานอย่างไร

ขั้นสอน

1. ครูเปิดวิดีโอทัศน์เรื่อง เทคนิคการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์ ใช้เวลาในการรับชม 10 นาที หลังจากนั้นนักเรียนได้รับชมวิดีโอทัศน์จบแล้ว ให้นักเรียนเขียนสรุปใบกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การสรุปเทคนิคการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์บุคคลที่มีจิตสาธารณะ
2. ครูให้นักเรียนจับกลุ่ม ตามความสนใจของนักเรียน กลุ่มละ 5 - 6 คน ให้นักเรียนออกไปสัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียนที่นักเรียนคิดว่ามีจิตสาธารณะ แล้วเขียนบันทึกการสัมภาษณ์ลงในใบกิจกรรมที่ 4 เรื่องบุคคลที่มีจิตสาธารณะในใจหนู
3. นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 4 เรื่องการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคม จากนั้นทำใบกิจกรรมใบกิจกรรมที่ 5 เรื่องการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคม

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทน 1 คน ออกมานำเสนอบุคคลที่มีจิตสาธารณะในใจหนู กลุ่มละ 5-10 นาที ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงบุคคลที่มีจิตสาธารณะภายในโรงเรียนถึงการกระทำของบุคคลตัวอย่างที่ควรเอาเป็นแบบอย่างมาใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป เรื่องการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคม โดยการสุ่มให้นักเรียนออกมาพูดวิธีการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคมที่ถูกต้อง

5. สื่อและแหล่งเรียนรู้

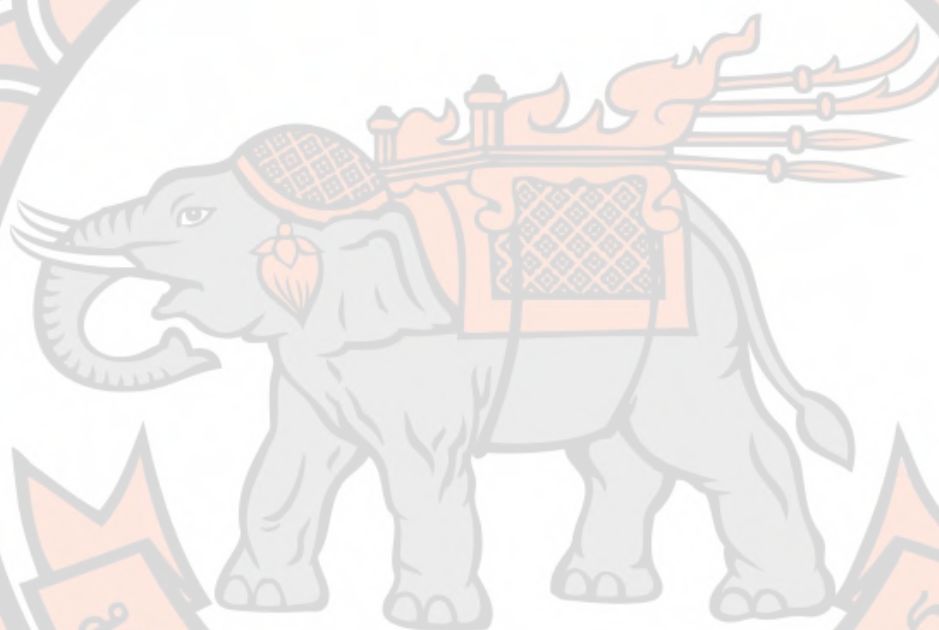
- 5.1 หนังสือ เรื่องจิตอาสารับใช้สังคม (จำนวน 1 เรื่อง เวลา 8 นาที)
- 5.2 ใบความรู้ที่ 1 เรื่องความหมายจิตสาธารณะ และการรับใช้สังคม

- 5.3 ใบความรู้ที่ 2 เรื่องกระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการรับใช้สังคม
- 5.4 ใบความรู้ที่ 3 เรื่องการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคม
- 5.5 ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องความหมายจิตสาธารณะ และการรับใช้สังคม (กิจกรรมเดี่ยว 1 คน /1ใบ)
- 5.6 ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องสรุปกระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคม (กิจกรรมเดี่ยว 1 คน/ 1 ใบ)
- 5.7 ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่องบุคคลที่มีจิตสาธารณะในใจหนู (กิจกรรมกลุ่ม 1 กลุ่ม/ 1 ใบ)
- 5.8 ใบกิจกรรมที่ 4 เรื่องการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคม (กิจกรรมเดี่ยว 1 คน/ 1 ใบ)
- 5.9 วิดีทัศน์ เรื่องเทคนิคการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์ (จำนวน 3 เรื่อง เวลา 10 นาที)

6. การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมินผล
1. อธิบายความหมายของจิตสาธารณะและการรับใช้สังคมได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผลงานนักเรียน	1. นักเรียนอธิบายความหมายของจิตสาธารณะและการรับใช้สังคมได้ร้อยละ 70 ระดับดีขึ้นไป
2. สรุปกระบวนการการรับใช้สังคมและหลักการของการรับใช้สังคมได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผลงานนักเรียน	2. นักเรียนสรุปกระบวนการรับใช้สังคมและหลักการของการรับใช้สังคมได้ร้อยละ 70 ระดับดีขึ้นไป
3. ใช้ทักษะการพูดการสังเกต และการสัมภาษณ์บุคคลที่มีจิตสาธารณะได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผลงานนักเรียน	3. นักเรียนสามารถสรุปการใช้ทักษะการพูดการสังเกต และการสัมภาษณ์ได้ร้อยละ 70 ระดับดีขึ้นไป

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมินผล
4. ใช้ทักษะการเขียนแผนการปฏิบัติงานการรับใช้สังคมได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผลงานนักเรียน	4. นักเรียนสามารถใช้ทักษะการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคมได้ร้อยละ 70 ระดับดีขึ้นไป

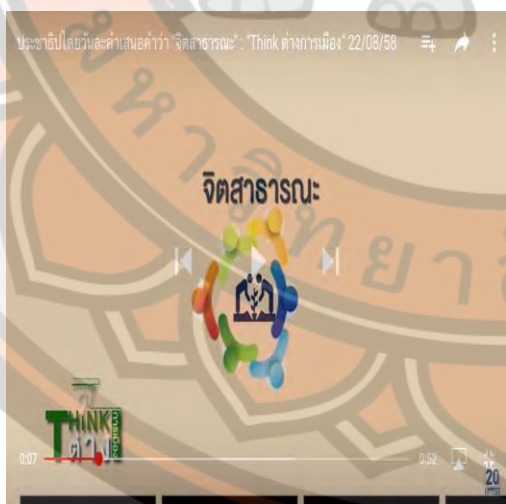
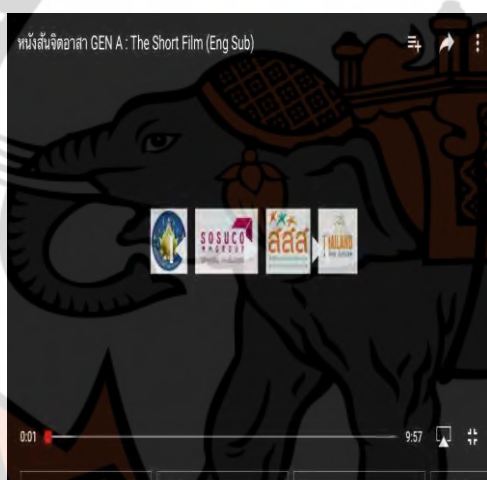
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ตัวอย่างวีดิทัศน์
กิจกรรมดูหนังสั้น เรื่องจิตอาสาไร้สังคม

ชั่วโมงที่ 1

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนดูหนังสั้น เรื่องจิตอาสาไร้สังคม
2. ร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญ และข้อคิดที่ได้จากการดูหนังสั้นร่วมกัน
3. ใช้เวลาในการดูวีดิทัศน์ 8 นาที

ที่มา: www.youtube.com

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบกิจกรรมที่ 1

เรื่องความหมายจิตสาธารณะ และการรับใช้สังคม

ชั่วโมงที่ 1

จุดประสงค์การเรียนรู้

อธิบายความหมายของจิตสาธารณะและการรับใช้สังคมได้

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่องความหมายจิตสาธารณะ และการรับใช้สังคม
2. ให้นักเรียนเขียนอธิบายความหมายจิตสาธารณะ และการรับใช้สังคม ตามความเข้าใจของนักเรียนลงในช่องว่างที่กำหนดให้
3. ใช้เวลา 5 นาที

ความหมาย “จิตสาธารณะ”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความหมาย “การรับใช้สังคม”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความหมายจิตสาธารณะ

คำว่า จิตสาธารณะ (Public Mind) หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) เป็น คำใหม่ที่มีใช้เมื่อไม่นานมานี้ และเป็นเรื่องใหม่สำหรับคนไทย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะหรือจิตสาธารณะ ไว้หลากหลายและมีการเรียกจิตสำนึกสาธารณะไว้ แตกต่างกัน ดังนี้

จิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะ ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม และการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้
2. การเคารพสิทธิ ในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวม

จิตสาธารณะ หมายถึง ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมพยายามขวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจัง และมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง

จิตสาธารณะ หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์ โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหาคได้ และลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาร่วมกันกับคนในสังคม

ใบความรู้ที่ 1 (ต่อ) เรื่องความหมายการรับใช้สังคม

ความหมายการรับใช้สังคม

การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ไปสู่นามธรรม การรับใช้สังคมมาจากภาษาอังกฤษ คือ Service Learning สำหรับการใช้คำภาษาไทยมีการใช้คำแตกต่างกันออกไป เช่น การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม การรับใช้สังคม การเรียนรู้จากบริการ การเรียนรู้โดยการบริการสังคม การเรียนรู้ที่เน้นบริการสังคม ซึ่งในงานวิจัยนี้จะใช้คำว่า “การรับใช้สังคม” ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ ดังนี้

การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม หมายถึง การดำเนินการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์ในการรับใช้สังคม ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องมีการสำรวจความต้องการของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน และวางแผนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคมตามแผน และนำประสบการณ์ทั้งหลายที่ได้รับมาคิดพิจารณาไตร่ตรอง จนกระทั่งเกิดความคิดรวบยอดหลักการหรือสมมติฐานต่างๆ ซึ่งสามารถนำไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ ได้

เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนได้ทำความรู้จักกับชุมชน วิเคราะห์ถึงความต้องการของชุมชนที่ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือได้ โดยนำความรู้ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ พร้อมทั้งได้เรียนรู้จากการลงมือช่วยเหลือชุมชนด้วย หัวใจสำคัญของการรับใช้สังคม การที่ผู้เรียนและชุมชนต่างได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนั้นๆ เท่ากัน ไม่ใช่เกิดประโยชน์เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบกิจกรรมที่ 2

เรื่องกระบวนการการรับใช้สังคมและหลักการการรับใช้สังคม

ชั่วโมงที่ 1

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสรุปกระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการของการรับใช้สังคมได้

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 2 เรื่องกระบวนการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคม
2. ให้นักเรียนเขียนสรุปความรู้ เรื่องกระบวนการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคม โดยการเขียนแผนผังความคิด
3. ใช้เวลา 15 นาที

กระบวนการการรับใช้สังคม

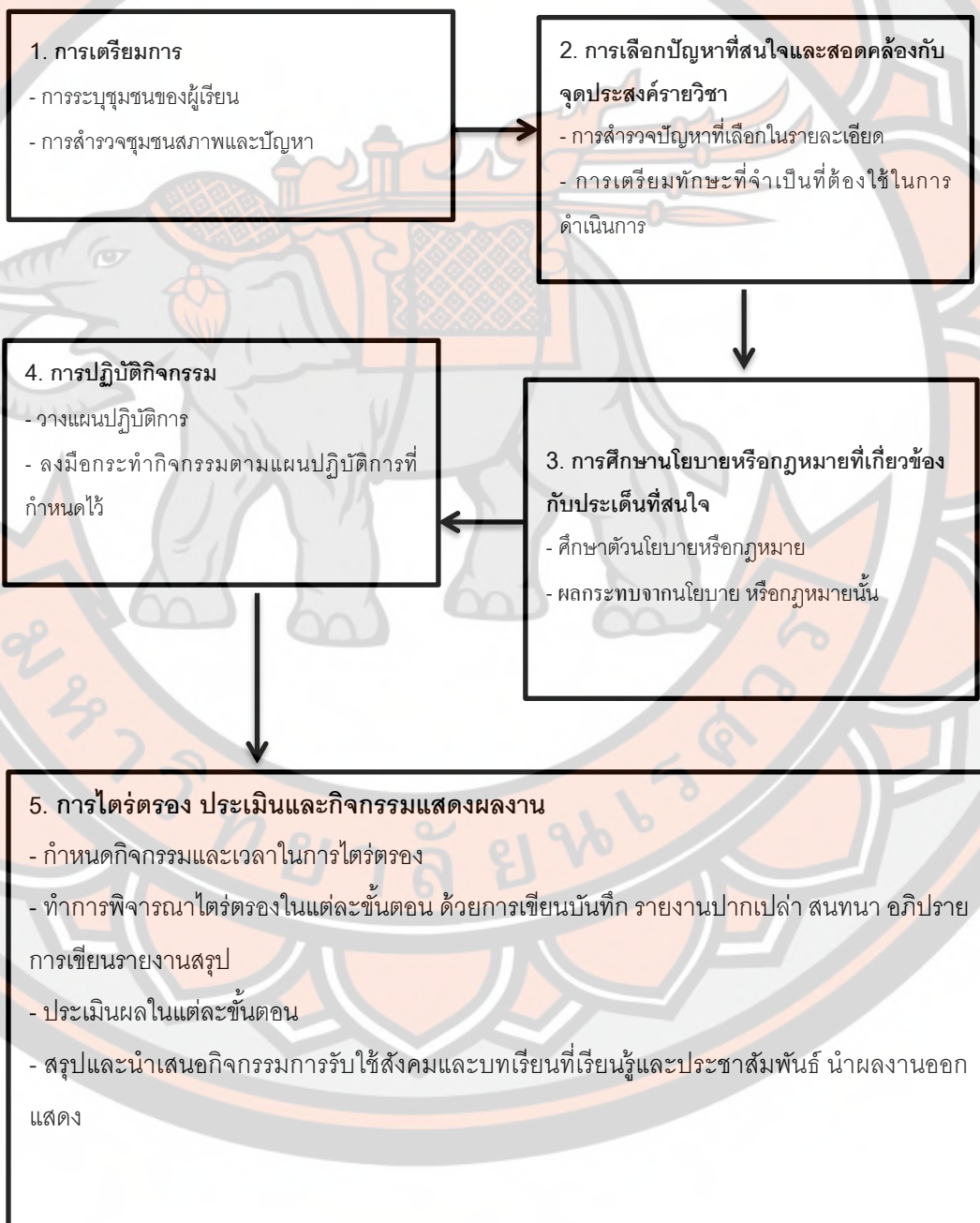
กระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการ
การรับใช้สังคม

หลักการการรับใช้สังคม

ใบความรู้ที่ 2

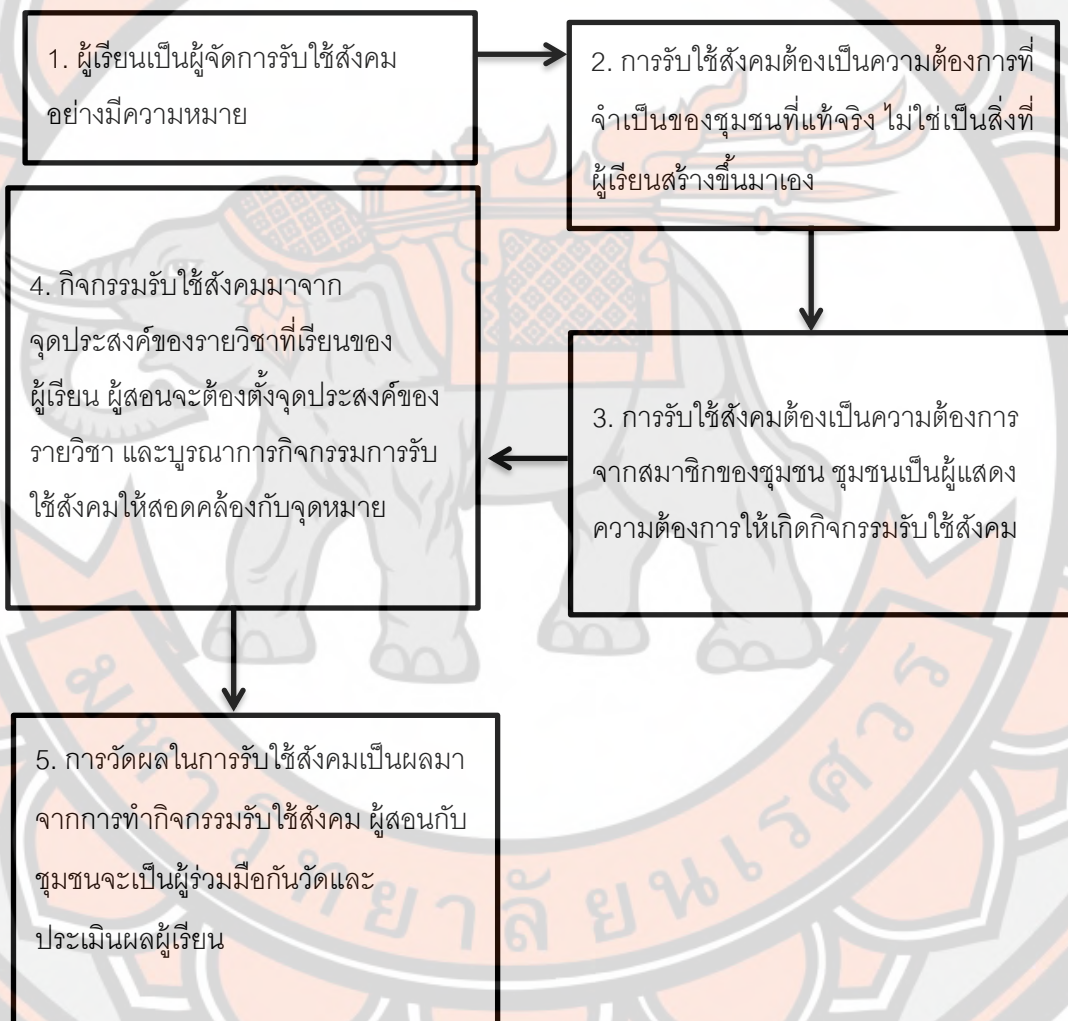
เรื่อง กระบวนการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคม

กระบวนการรับใช้สังคม

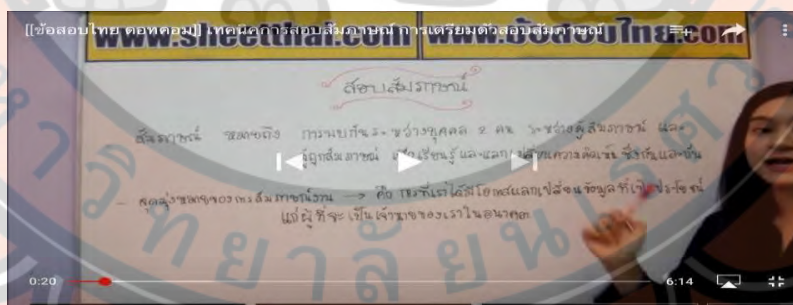
ใบความรู้ที่ 2 (ต่อ)

หลักการรับใช้สังคม

ตัวอย่างวีดิทัศน์
เรื่องเทคนิคการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์

ชั่วโมงที่ 2

ที่มา: www.youtube.com

ใบกิจกรรมที่ 3

เรื่องสรุปเทคนิคการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์

ชั่วโมงที่ 2

จุดประสงค์การเรียนรู้

ใช้ทักษะการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์บุคคลที่มีจิตสาธารณะได้

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ เรื่องเรื่องเทคนิคการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์
2. ให้นักเรียนเขียนสรุปความรู้เรื่องเทคนิคการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์โดยการเขียนแผนผังความคิด
3. ใช้เวลา 10 นาที

← เทคนิคการพูด →

← เทคนิคการสังเกต →

← เทคนิคการสัมภาษณ์ →

จุดประสงค์การเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 2

ใช้ทักษะการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์บุคคลที่มีจิตสาธารณะได้

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนฝึกการออกไปสัมภาษณ์บุคคลากรภายในโรงเรียนที่นักเรียนคิดว่ามีจิตสาธารณะ แล้วเขียนบันทึกลงในใบกิจกรรมที่ 4
2. ใช้เวลา 20 นาที

ชื่อกลุ่ม

วันที่สัมภาษณ์.....

สมาชิกในกลุ่ม

1. ชื่อ.....	ชื่อเล่น.....	เลขที่.....
2. ชื่อ.....	ชื่อเล่น.....	เลขที่.....
3. ชื่อ.....	ชื่อเล่น.....	เลขที่.....
4. ชื่อ.....	ชื่อเล่น.....	เลขที่.....
5. ชื่อ.....	ชื่อเล่น.....	เลขที่.....
6. ชื่อ.....	ชื่อเล่น.....	เลขที่.....

ผู้ให้ข้อมูล/ผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ.....

เพศ.....อายุ.....ตำแหน่ง.....

ข้อมูลด้าน

อื่นๆ

.....

.....

.....

.....

บันทึกผลการสัมภาษณ์

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

5.

.....

6.

.....

.....

ใบความรู้ที่ 3

เรื่องการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคม

1. **การตั้งชื่อกิจกรรม** ให้ระบุกิจกรรมตามความเหมาะสม มีความหมายชัดเจน และเรียกเหมือนเดิมทุกครั้งจนกว่าโครงการจะแล้วเสร็จ

2. **การตั้งจุดประสงค์** เป็นการบอกให้ทราบว่า การดำเนินงานตามโครงการนั้นมีความต้องการให้อะไรเกิดขึ้นวัตถุประสงค์ที่ควรระบุไว้ควรเป็นวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ปฏิบัติได้และวัดและประเมินผลได้ ในระยะหลัง ๆ นี้ นักเขียนโครงการที่มีผู้นิยมชมชอบมักจะเขียนวัตถุประสงค์เป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม คือเขียนให้เป็นรูปธรรมมากกว่า เขียนเป็นนามธรรม การทำโครงการหนึ่ง ๆ อาจจะมีจุดประสงค์มากกว่า 1 ข้อได้

3. **วิธีดำเนินการหรือกิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินงาน** คืองานหรือภารกิจซึ่งจะต้องปฏิบัติในการดำเนินโครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ในระยะการเตรียมโครงการจะรวบรวมกิจกรรมทุกอย่างไว้แล้วนำมาจัดลำดับว่าควรจะทำสิ่งใดก่อน-หลัง หรือพร้อม ๆ กัน แล้วเขียนไว้ตามลำดับ จนถึงขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์

4. **ระยะเวลาการดำเนินงานโครงการ** คือ การระบุระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนเสร็จสิ้นโครงการปัจจุบันนิยมระบุ วัน-เดือน-ปี ที่เริ่มต้นและเสร็จสิ้น การระบุจำนวน ความยาวของโครงการ เช่น 6 เดือน 2 ปี โดยไม่ระบุเวลาเริ่มต้น-สิ้นสุด เป็นการกำหนดระยะเวลาที่ไม่สมบูรณ์

5. **ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ** เมื่อโครงการนั้นเสร็จสิ้นแล้ว จะเกิดผลอย่างไรบ้าง ใครเป็นผู้ได้รับเรื่องนี้สามารถเขียนทั้งผลประโยชน์โดยตรงและผลประโยชน์ในด้านผลกระทบของโครงการด้วยได้

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบกิจกรรมที่ 5

เรื่องการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคม

จุดประสงค์การเรียนรู้

ใช้ทักษะการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคมได้

ชั่วโมงที่ 2

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 4 เรื่องการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคม
2. ให้นักเรียนฝึกการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคมลงในใบกิจกรรมนี้ให้ถูกต้อง
3. ใช้เวลา 15 นาที

1. สถานที่ที่ปฏิบัติ

.....

2. ชื่อกิจกรรม

.....

3. สมาชิกกลุ่ม

ชื่อ.....ชื่อเล่น.....เลขที่.....

ชื่อ.....ชื่อเล่น.....เลขที่.....

ชื่อ.....ชื่อเล่น.....เลขที่.....

ชื่อ.....ชื่อเล่น.....เลขที่.....

ชื่อ.....ชื่อเล่น.....เลขที่.....

ชื่อ.....ชื่อเล่น.....เลขที่.....

4. จุดประสงค์

1.....

2.....

3.....

4.....

5. วิธีการดำเนินงาน

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

6. ปัญหาและวิธีแก้ปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

8. อุปกรณ์

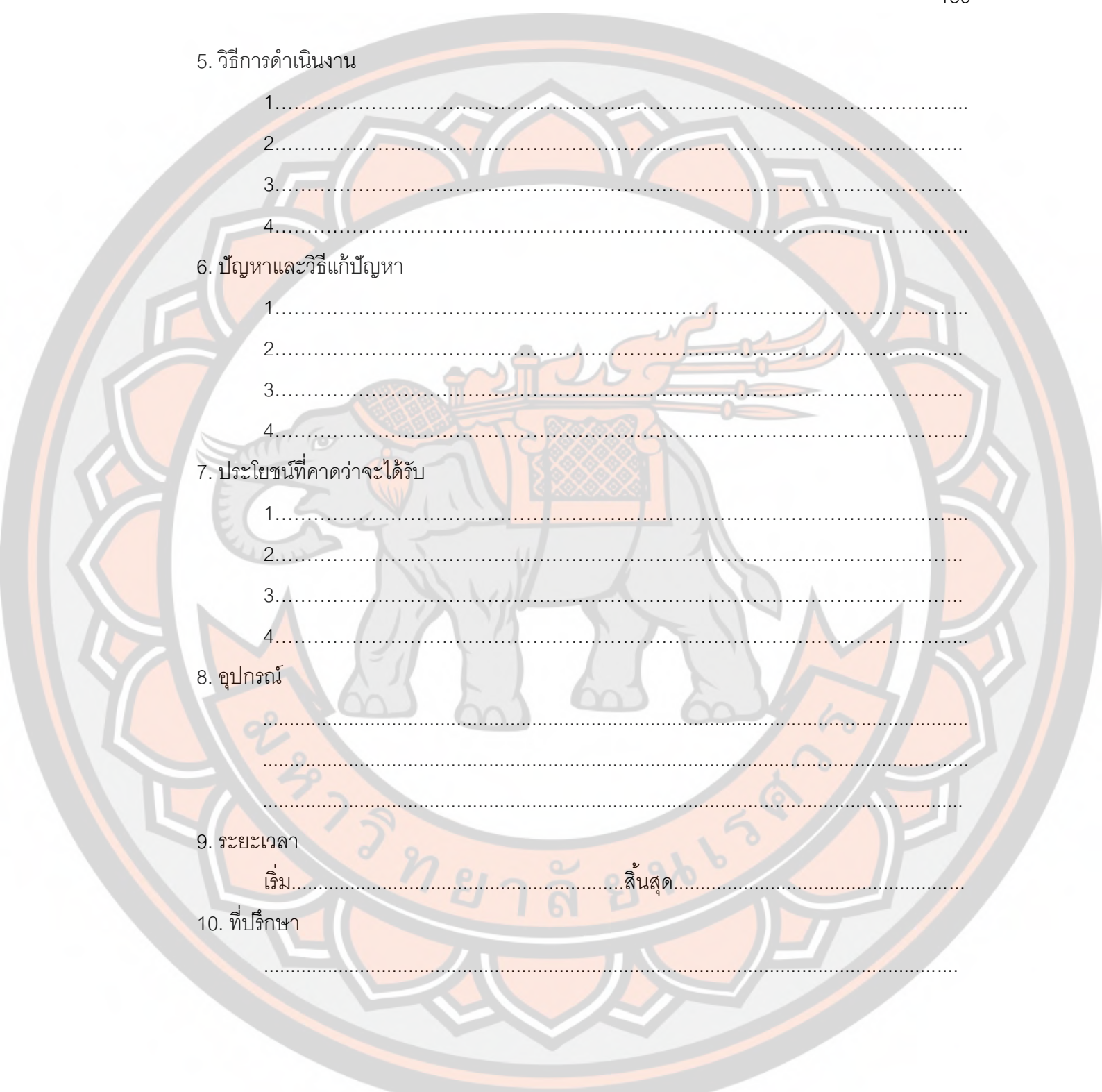
-
-
-

9. ระยะเวลา

เริ่ม.....สิ้นสุด.....

10. ที่ปรึกษา

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง ความมีน้ำใจ

วันที่ กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

เวลา 4 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

คุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งของคนที่มีจิตสาธารณะ คือความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 สืบหาปัญหาภายในห้องเรียนได้
- 2.2 วางแผนการทำความสะอาดห้องเรียนได้
- 2.3 ปฏิบัติตามแผนการทำความสะอาด ห้องเรียนได้
- 2.4 นำเสนอผลการทำความสะอาด ห้องเรียนได้

3. เนื้อหา

- 3.1 ปัญหาของห้องเรียน
- 3.2 การทำความสะอาดห้องเรียน

4. พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ หมายถึงนักเรียนแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะ ถึงความมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน และความรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันสิ่งของส่วนรวมให้กับเพื่อนได้ใช้ร่วมกัน ประกอบด้วย

การแสดงน้ำใจช่วยเหลือครูเมื่อมีโอกาส

การช่วยเพื่อนคิดงานในกลุ่มของตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

การรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ปากกา ดินสอ สี กระดาษ ให้เพื่อนได้ใช้ร่วมกัน

การช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน ได้แก่ เก็บขยะ นำขยะไปทิ้งลงถังขยะ กวาดห้อง ถูห้อง

การช่วยกันประหยัดพลังงาน ได้แก่ ปิดพัดลม ปิดไฟ เมื่อไม่ใช้งาน

การช่วยกันจัดระเบียบห้องเรียน ได้แก่ จัดโต๊ะเรียน เก้าอี้ และจัดเรียงรองเท้าก่อนเข้าห้องเรียน

5. กิจกรรมการเรียนรู้

(ชั่วโมงที่ 1)

การสำรวจปัญหา

1. ครูพูดคุยถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับห้องเรียน และกระตุ้นความสนใจนักเรียนโดยการใช้คำถาม เช่น ห้องเรียนมีปัญหาอะไรบ้างที่เกิดขึ้นกับห้องเรียนสาเหตุของปัญหาคืออะไร และให้นักเรียนทำใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องปัญหาของห้องเรียน

2. ครูให้นักเรียนจับกลุ่มตามความสนใจ กลุ่มละ 5-6 คน แต่ละกลุ่มออกไปสำรวจห้องเรียนภายในอาคารสังคมศึกษา และเขียนสรุปเป็นแผนผังความคิดลงในใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องการสำรวจปัญหาภายในห้องเรียน

(ชั่วโมงที่ 2)

วางแผนปฏิบัติการรับใช้สังคม

1. ครูนำรูปภาพการทำความสะอาดห้องเรียน มาให้นักเรียนดู และกระตุ้นความสนใจของนักเรียนโดยการใช้คำถาม เช่น จากรูปภาพนักเรียนร่วมมือร่วมใจกันทำกิจกรรมอะไรทำอะไร เพื่ออะไร เกิดประโยชน์กับใครบ้าง และเขียนสรุปเป็นแผนผังความคิดลงในใบกิจกรรมที่ 3 เรื่องวิธีการทำความสะอาดห้องเรียน

2. นักเรียนเริ่มปรึกษางานกันตามกลุ่มของตัวเองจากการไปสำรวจปัญหาในชั่วโมงที่ 1 และร่วมกันทำใบกิจกรรมที่ 4 แผนการรับใช้สังคม เรื่องห้องเรียนสะอาดด้วยน้ำใจเรา โดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา

(ชั่วโมงที่ 3)

การลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคม

1. ทบทวน และชี้แจงเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักเรียนที่จะออกไปทำกิจกรรมรับใช้สังคมอย่างละเอียด ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมการรับใช้สังคมที่ได้วางแผนไว้อย่างเคร่งครัด และตรงต่อเวลา โดยมีครูคอยดูแล และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

2. ครูสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ด้วยแบบประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียน องค์กรประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ

3. หลังจากลงมือปฏิบัติการตามแผนงานเสร็จสิ้นแล้ว ครูให้นักเรียนเขียนรายงานตนเอง (Self-report)

(ชั่วโมงที่ 4)**นำเสนอผลงานการรับใช้สังคม**

1. เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติตามแผนแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบกิจกรรมที่ 5 การนำเสนอผลการรับใช้สังคม เรื่องห้องเรียนสะอาดด้วยน้ำใจเรา
2. ส่งตัวแทนกลุ่มละ 2 คน ออกมานำเสนอผลการรับใช้สังคม หน้าชั้นเรียนกลุ่มละ 5-10 นาที
3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับผลการรับใช้สังคมของแต่ละกลุ่ม และสิ่งที่ได้เรียนรู้ตั้งแต่ต้นกิจกรรม ระหว่างทำกิจกรรม จนถึงสิ้นสุดกิจกรรม

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. รูปภาพการทำความสะอาดห้องเรียน จำนวน 6 รูป
2. ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องปัญหาของห้องเรียน (กิจกรรมเดี่ยว 1 คน / 1 ใบ)
3. ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องการสำรวจปัญหาภายในห้องเรียน (กิจกรรมกลุ่ม 1 กลุ่ม / 1 ใบ)
4. ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่องวิธีการทำความสะอาดห้องเรียน (กิจกรรมเดี่ยว 1 คน / 1 ใบ)
5. ใบกิจกรรมที่ 4 แผนปฏิบัติงาน เรื่องห้องเรียนสะอาดด้วยน้ำใจเรา (กิจกรรมกลุ่ม 1 กลุ่ม / 1 ใบ)
6. ใบกิจกรรมที่ 5 การนำเสนอผลการรับใช้สังคม เรื่องห้องเรียนสะอาดด้วยน้ำใจเรา (กิจกรรมกลุ่ม 1 กลุ่ม / 1 ใบ)
7. แบบเขียนรายงานตนเอง (Self-report) (กิจกรรมเดี่ยว 1 คน / 1 ใบ)
8. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ (สำหรับครู)

6. การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมินผล
1. สำรวจปัญหาภายในห้องเรียนได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผลงานนักเรียน	1. นักเรียนสำรวจปัญหาภายในห้องเรียนได้ร้อยละ 70 ระดับดีขึ้นไป
2. วางแผนการทำความสะอาดห้องเรียนได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผลงานนักเรียน	2. นักเรียนวางแผนการทำ ความสะอาดห้องเรียนได้ ร้อยละ 70 ระดับดีขึ้นไป

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมินผล
3. ปฏิบัติตามแผนการทำ ความสะอาด ห้องเรียนได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผล งานนักเรียน	3. นักเรียนปฏิบัติตามแผนการ ทำความสะอาด ห้องเรียนได้ ร้อยละ 70 ระดับ ดีขึ้นไป
-	ตรวจผลงาน	แบบเขียนรายงาน ตนเอง (Self- report)	4. นักเรียนเขียนรายงานตนเอง ระดับดีขึ้นไป
-	การสังเกต พฤติกรรมที่ แสดงออกของ นักเรียน	แบบสังเกต พฤติกรรมด้านจิต สาธารณะ	5. นักเรียนมีจิตสาธารณะ ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบกิจกรรมที่ 1
เรื่องปัญหาของห้องเรียน

ชั่วโมงที่ 1

จุดประสงค์การเรียนรู้

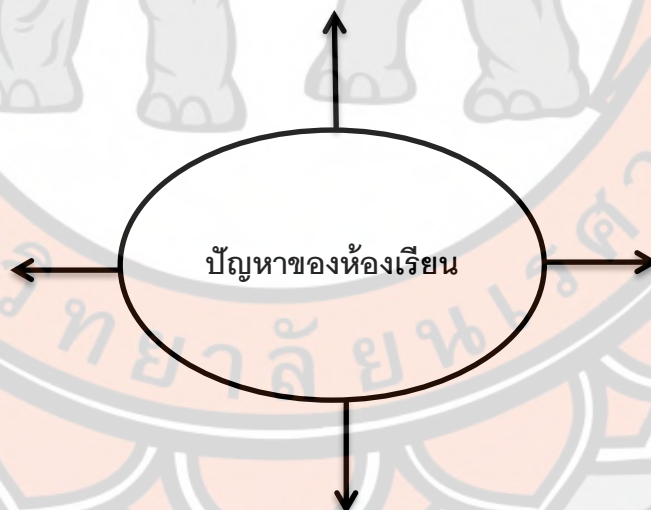
สำรวจปัญหาภายในห้องเรียนได้

คำชี้แจง

1. นักเรียนร่วมกันพูดคุยเรื่องปัญหาของห้องเรียน และสรุปโดยการเขียนแผนผัง

ความคิด

2. ใช้เวลา 5 นาที

ใบกิจกรรมที่ 2
เรื่องการสำรวจปัญหาภายในห้องเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

สำรวจปัญหาภายในห้องเรียนได้

ชั่วโมงที่ 1

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกไปสำรวจห้องเรียนอาคารสังคมศึกษา
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนบันทึกรายละเอียดต่างๆจากการสำรวจสภาพปัญหาของห้องเรียน
3. ใช้เวลา 20 นาที

ชื่อกลุ่ม วันที่สำรวจ

สมาชิกในกลุ่ม

1. ชื่อ เลขที่
2. ชื่อ เลขที่
3. ชื่อ เลขที่
4. ชื่อ เลขที่
5. ชื่อ เลขที่
6. ชื่อ เลขที่

สภาพปัญหาที่พบ

1.
2.
3.
4.

อะไรที่ทำให้เกิดปัญหา

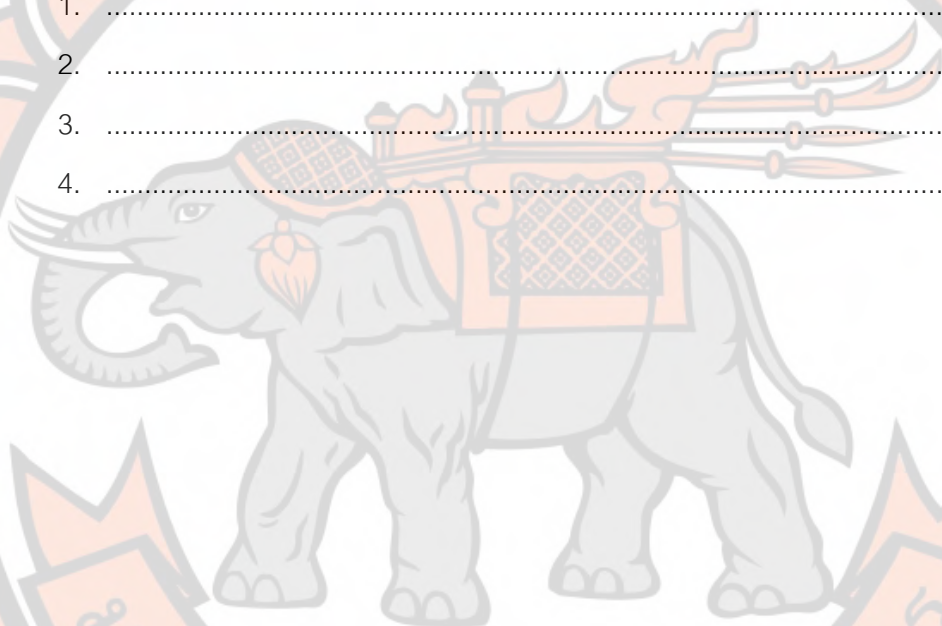
1.
2.
3.
4.

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

1.
2.
3.
4.

สิ่งที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์

1.
2.
3.
4.

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รูปภาพกิจกรรมการทำความสะอาดห้องเรียน

ชั่วโมงที่ 2

รูปภาพกิจกรรมการทำความสะอาดห้องเรียน (ต่อ)

รูปภาพกิจกรรมการทำความสะอาดห้องเรียน (ต่อ)

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบกิจกรรมที่ 3

เรื่อง วิธีการทำความสะอาดห้องเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

วางแผนการทำความสะอาดห้องเรียนได้

คำชี้แจง

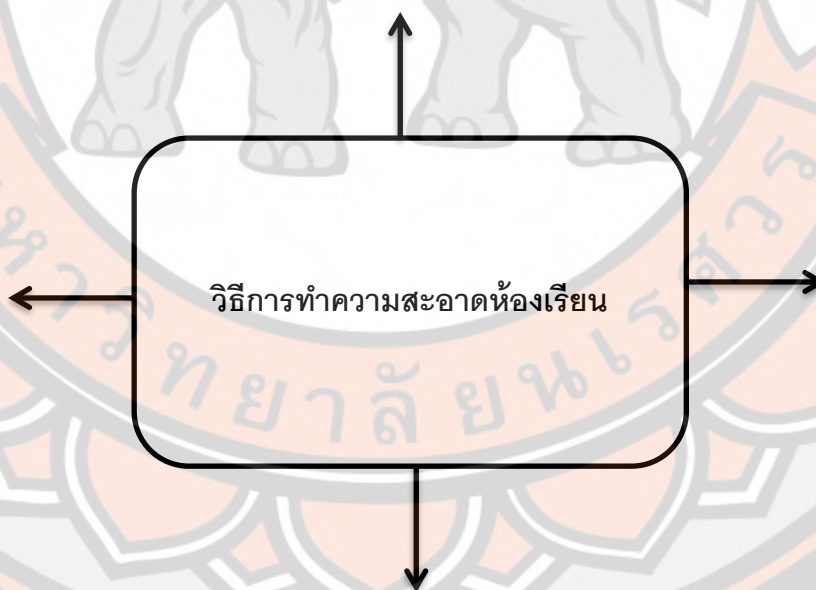
1. ให้นักเรียนดูภาพกิจกรรมการทำความสะอาดห้องเรียนแล้วสรุปโดยการเขียนแผนผัง

ความคิด

2. ใช้เวลา 5 นาที

ชั่วโมงที่ 2

วิธีการทำความสะอาดห้องเรียน

ใบกิจกรรมที่ 4 แผนการรับใช้สังคม
เรื่องห้องเรียนสะอาดด้วยน้ำใจเรา

จุดประสงค์การเรียนรู้

วางแผนการทำความสะอาดห้องเรียนได้

ชั่วโมงที่ 2

คำชี้แจง

1. หลังจากการไปสำรวจห้องเรียนภายในอาคารเรียนสังคมศึกษาแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนแผนการรับใช้สังคม เรื่องห้องเรียนสะอาดด้วยน้ำใจเราลงในใบกิจกรรม
2. ใช้เวลา 30 นาที

1. สถานที่ที่ปฏิบัติ

.....

2. ชื่อกลุ่ม

.....

3. ชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. เลขที่..... หน้าที.....

2. เลขที่..... หน้าที.....

3. เลขที่..... หน้าที.....

4. เลขที่..... หน้าที.....

5. เลขที่..... หน้าที.....

6. เลขที่..... หน้าที.....

4. ระยะเวลาดำเนินการ

เริ่มวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

5. จุดประสงค์ของการทำกิจกรรมห้องเรียนสะอาดด้วยน้ำใจเรา

1.

2.

3.

4.

5.

6. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.

2.

3.

4.

5.

7. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้

.....

.....

.....

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.

2.

3.

4.

5.

9. ที่ปรึกษา

.....

ใบกิจกรรมที่ 5 นำเสนอผลการรับใช้สังคม
เรื่องห้องเรียนสะอาดด้วยน้ำใจเรา

จุดประสงค์การเรียนรู้

นำเสนอผลการรับใช้สังคมภายในห้องเรียนได้

ชั่วโมงที่ 4

คำชี้แจง

1. หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติตามแผนการรับใช้สังคมแล้ว ให้นักเรียนเขียนรายละเอียดตามหัวข้อในใบงาน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มละ 2 คน ออกมานำเสนอผลการรับใช้สังคม เรื่องห้องเรียนสะอาดด้วยน้ำใจเรา

2. ใช้เวลานำเสนอกกลุ่มละ 10 นาที

1. สถานที่ที่ปฏิบัติ

.....

2. ชื่อกลุ่ม

.....

3. ชื่อสมาชิกกลุ่ม

7.เลขที่.....หน้าที่.....

8.เลขที่.....หน้าที่.....

9.เลขที่.....หน้าที่.....

10.เลขที่.....หน้าที่.....

11.เลขที่.....หน้าที่.....

12.เลขที่.....หน้าที่.....

4. ระยะเวลาดำเนินการ เริ่มวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

5. ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับหลังจากการทำกิจกรรมห้องเรียนสะอาดด้วยน้ำใจเรา

5.1

5.2

5.3

5.4

5.5

6. ประโยชน์ที่ห้องได้รับหลังจากการทำกิจกรรมห้องเรียนสะอาดด้วยน้ำใจเรา

6.1

6.2

6.3

6.4

6.5

7. ปัญหาที่พบหรือข้อผิดพลาดที่พบหลังจากการทำกิจกรรมห้องเรียนสะอาดด้วยน้ำใจเรา

7.1

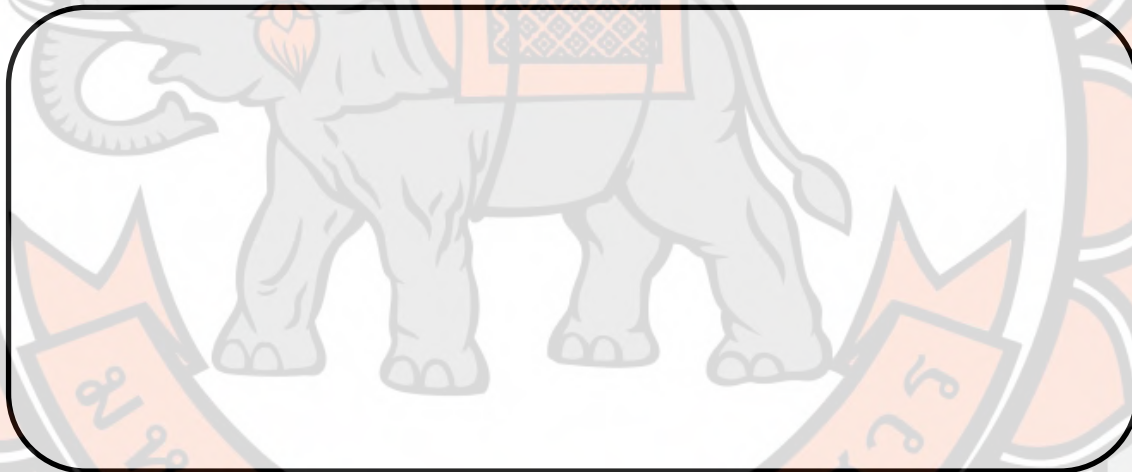
7.2

7.3

7.4

7.5

รูปภาพกิจกรรม

**แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ**

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่องการดูแลสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

วันที่ กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

เวลา 4 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน เป็นความร่วมมือกันระหว่างนักเรียน ที่จะช่วยดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนให้คงทน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 สำรวจปัญหาของสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนได้
- 2.2 วางแผนการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนได้
- 2.3 ปฏิบัติตามแผนการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนได้
- 2.4 นำเสนอผลงานการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนได้

3. เนื้อหาการเรียนรู้

- 3.1 ปัญหาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน
- 3.2 การดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

4. พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

องค์ประกอบด้านที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงการดูแลรักษาไม่ให้เกิดความชำรุดหรือเกิดความเสียหาย ไม่ทำให้เกิดความสกปรก การดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย โรงอาหาร อาคารอเนกประสงค์ สนามฟุตบอล อาคารเรียนสังคมศึกษา ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และห้องสุขา ประกอบด้วย

1. การไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนให้เกิดความเสียหายหรือชำรุด
2. การดูแลรักษาความสะอาดสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนไม่ให้เกิดสกปรก
3. การไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ ได้แก่ ไม่เคลื่อนย้ายโต๊ะ ม้านั่ง

เก้าอี้

4. การไม่หยิบจับสิ่งของที่มีอยู่ในสาธารณประโยชน์มาเป็นของตน ได้แก่ หนังสือในห้องสมุด อุปกรณ์กีฬา

5. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

6. การแจ้งครูหรือภารโรงเมื่อพบว่าสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนถูกทำลายหรือชำรุดเสียหาย

5. กิจกรรมการเรียนรู้

(ชั่วโมงที่ 1)

การสำรวจปัญหา

1. การพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน แล้วให้นักเรียนสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนลงในใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นกับสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

2. ครูให้นักเรียนจับกลุ่มตามความสนใจกลุ่มละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาจับสลากสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย

โรงอาหาร (กลุ่มที่ 1)

อาคารอเนกประสงค์ (กลุ่มที่ 2)

สนามฟุตบอล (กลุ่มที่ 3)

อาคารเรียนสังคมศึกษา (กลุ่มที่ 4)

ห้องสมุด (กลุ่มที่ 5)

ห้องคอมพิวเตอร์ (กลุ่มที่ 6)

ห้องสุขา (กลุ่มที่ 7)

3. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกไปสำรวจปัญหาตามสถานที่ที่แต่ละกลุ่มจับสลากได้ และเขียนบันทึกลงในใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องการสำรวจปัญหาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

(ชั่วโมงที่ 2)

การวางแผนรับใช้สังคม

1. ครูให้นักเรียนดูวิดีโอที่สนใจเรื่อง big cleaning day in school และหลังจากที่ดูวิดีโอที่สนใจจบ ครูและนักเรียนร่วมกันพูดคุย และสรุปตามหัวข้อดังนี้ ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไรบ้าง และมีวิธีการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนมีวิธีใดบ้าง จากนั้นให้นักเรียนทำใบกิจกรรมที่ 3 เรื่องวิธีดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน

2. นักเรียนเริ่มปรึกษากันตามกลุ่มของตัวเองจากการไปสำรวจปัญหา ในชั่วโมงที่ 1 และร่วมกันทำใบกิจกรรมที่ 4 การวางแผนรับใช้สังคม เรื่องการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน โดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา

(ชั่วโมงที่ 3)**การลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคม**

1. ทบทวน และชี้แจงเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักเรียนก่อนที่จะออกไป ทำกิจกรรมรับใช้สังคมอย่างละเอียด ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมการรับใช้สังคมที่ได้วางแผนไว้อย่างเคร่งครัด และตรงต่อเวลา โดยมีครูคอยดูแลและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

2. ครูสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ด้วยแบบประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียน องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

3. หลังจากลงมือปฏิบัติการตามแผนงานเสร็จสิ้นแล้ว ครูให้นักเรียนเขียนรายงานตนเอง (Self-report)

(ชั่วโมงที่ 4)**การเสนอผลงานการรับใช้สังคม**

1. เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติตามแผนแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบกิจกรรมที่ 5 การนำเสนอผลการรับใช้สังคม เรื่องการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

2. ส่งตัวแทนกลุ่มละ 2 คน ออกมานำเสนอผลการรับใช้สังคม หน้าชั้นเรียนกลุ่มละ 5-10 นาที

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับผลการรับใช้สังคมของแต่ละกลุ่ม และสิ่งที่ได้เรียนรู้ตั้งแต่ต้นกิจกรรม ระหว่างทำกิจกรรม จนถึงสิ้นสุดกิจกรรม

6. สื่อและแหล่งเรียนรู้

6.1 วีดิทัศน์เรื่อง big cleaning day in school จำนวน 1 เรื่อง เวลา 10 นาที

6.2 ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นกับสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน (กิจกรรมเดี่ยว 1 คน/ 1 ใบ)

6.3 ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องการสำรวจปัญหาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน (กิจกรรมกลุ่ม 1 กลุ่ม/ 1 ใบ)

6.4 ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่องวิธีดูแลสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน (กิจกรรมเดี่ยว 1 คน/ 1 ใบ)

6.5 ใบกิจกรรมที่ 4 การวางแผนรับใช้สังคม เรื่องการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน (กิจกรรมกลุ่ม 1 กลุ่ม/ 1 ใบ)

6.6 ใบกิจกรรมที่ 5 การนำเสนอผลการรับใช้สังคม (กิจกรรมกลุ่ม 1 กลุ่ม/ 1 ใบ)

6.7 แบบเขียนรายงานตนเอง (Self-report) (กิจกรรมเดี่ยว 1 คน/ 1 ใบ)

6.8 แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ (สำหรับครู)

7. การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมินผล
1. สืบหาปัญหาของ สาธารณประโยชน์ภายใน โรงเรียนได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผล งานนักเรียน	1. นักเรียนสืบหาปัญหาของ สาธารณประโยชน์ภายใน โรงเรียนได้ร้อยละ 70 ระดับดี ขึ้นไป
2. วางแผนการดูแลรักษา สาธารณะประโยชน์ภายใน โรงเรียนได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผล งานนักเรียน	2. นักเรียนวางแผนการ แก้ปัญหาของสาธารณะ ประโยชน์ภายในโรงเรียนได้ ร้อยละ 70 ระดับดีขึ้นไป
3. นำเสนอผลงานการดูแล รักษาสาธารณประโยชน์ ภายในโรงเรียนได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผล งานนักเรียน	3. นักเรียนเสนอผลงานการ แก้ปัญหาของสาธารณะ ประโยชน์ภายในโรงเรียนได้ ร้อยละ 70 ระดับดีขึ้นไป
-	ตรวจผลงาน	แบบเขียน รายงานตนเอง (Self-report)	4. นักเรียนเขียนรายงานตนเอง ได้ระดับดีขึ้นไป
-	การสังเกต พฤติกรรมที่ แสดงออกของ นักเรียน	แบบสังเกต พฤติกรรมด้านจิต สาธารณะ	5. นักเรียนมีจิตสาธารณะ ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบกิจกรรมที่ 1

เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นกับสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

สำรวจปัญหาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนได้

คำชี้แจง

1. นักเรียนร่วมกันพูดคุยเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นกับสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน และสรุปโดยการเขียนแผนผังความคิด
2. ใช้เวลา 5 นาที

ชั่วโมงที่ 1

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับ
สาธารณประโยชน์
ภายในโรงเรียน

ใบกิจกรรมที่ 2

เรื่องการสำรวจปัญหาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียน

ชั่วโมงที่ 1

จุดประสงค์การเรียนรู้

สำรวจ และวางแผนปัญหาความต้องการของชุมชนใกล้โรงเรียนได้

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสำรวจปัญหาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียน
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนบันทึก รายละเอียดต่าง ๆ จากการสำรวจปัญหาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียนตามหัวข้อที่กำหนดให้อย่างละเอียด
3. ใช้เวลา 20 นาที

ชื่อกลุ่ม วันที่สำรวจ

สมาชิกในกลุ่ม

1. ชื่อ	เลขที่
2. ชื่อ	เลขที่
3. ชื่อ	เลขที่
4. ชื่อ	เลขที่
5. ชื่อ	เลขที่
6. ชื่อ	เลขที่

สภาพปัญหาที่พบ

1.
2.
3.
4.

อะไรที่ทำให้เกิดปัญหา

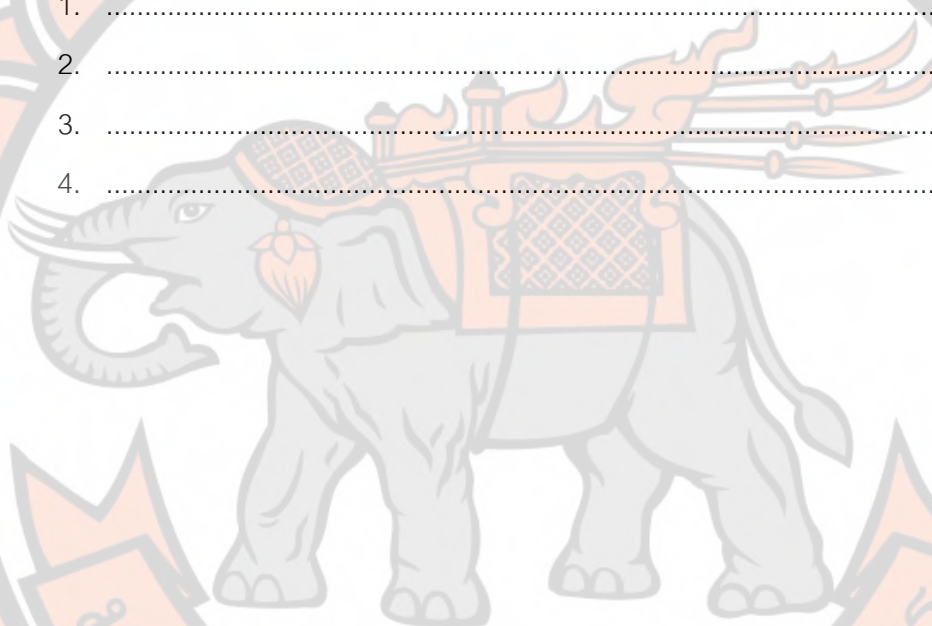
1.
2.
3.
4.

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

1.
2.
3.
4.

สิ่งที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์

1.
2.
3.
4.

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบกิจกรรมที่ 3

เรื่องวิธีการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

วางแผนการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนได้

ชั่วโมงที่ 2

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ เรื่อง big cleaning day in school แล้วสรุปโดยการเขียนแผนผังความคิด
2. ใช้เวลา 5 นาที

วิธีการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์
ภายในโรงเรียน

ตัวอย่างวีดิทัศน์ เรื่อง big cleaning day in school

ชั่วโมงที่ 1

คำชี้แจง

ให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ เรื่อง big cleaning day in school และสรุปความรู้จากการดูวีดิทัศน์

ที่มา: www.youtube.com

ใบกิจกรรมที่ 4 การแผนการรับใช้สังคม
เรื่องการดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียน

ชั่วโมงที่ 2

จุดประสงค์การเรียนรู้

วางแผนการดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียนได้

คำชี้แจง

1. นักเรียนออกไปสำรวจแก้ปัญหาของสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียน
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการรับใช้สังคม โดยการเขียนลงในใบกิจกรรมที่
3. ใช้เวลา 30 นาที

4

1. สถานที่ที่ปฏิบัติ

.....

2. ชื่อกลุ่ม

.....

3. ชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. เลขที่.....หน้าที.....

2. เลขที่.....หน้าที.....

3. เลขที่.....หน้าที.....

4. เลขที่.....หน้าที.....

5. เลขที่.....หน้าที.....

6. เลขที่.....หน้าที.....

4. ระยะเวลาดำเนินการ

เริ่มวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

5. จุดประสงค์ของการทำกิจกรรมการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

6. ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

7. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้

.....

.....

.....

.....

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

.....

.....

.....

.....

.....

9. ที่ปรึกษา

.....

ใบกิจกรรมที่ 5 ใบนำเสนอผลการรับใช้สังคม
เรื่องการดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียน

ชั่วโมงที่ 4

จุดประสงค์การเรียนรู้

ปฏิบัติตามแผนการดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียนได้

คำชี้แจง

1. หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติตามแผนการรับใช้สังคมแล้ว ให้นักเรียนเขียนรายละเอียดตามหัวข้อในใบงาน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มละ 2 คน ออกมานำเสนอผลการรับใช้สังคม เรื่องการดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียน

2. ใช้เวลานำเสนอกกลุ่มละ 10 นาที

1. สถานที่ที่ปฏิบัติ

.....

2. ชื่อกลุ่ม

.....

3. ชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. เลขที่.....หน้าที.....

2. เลขที่.....หน้าที.....

3. เลขที่.....หน้าที.....

4. เลขที่.....หน้าที.....

5. เลขที่.....หน้าที.....

6. เลขที่.....หน้าที.....

4. ระยะเวลาดำเนินการ เริ่มวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

5. ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับหลังจากการทำกิจกรรมการดูแลรักษา

สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6. ประโยชน์ที่โรงเรียนได้รับหลังจากการทำกิจกรรมแผนการดูแลรักษา

สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

7. ปัญหาที่พบหรือข้อผิดพลาดที่พบหลังจากการทำกิจกรรมแผนการดูแลรักษา

สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

1.....

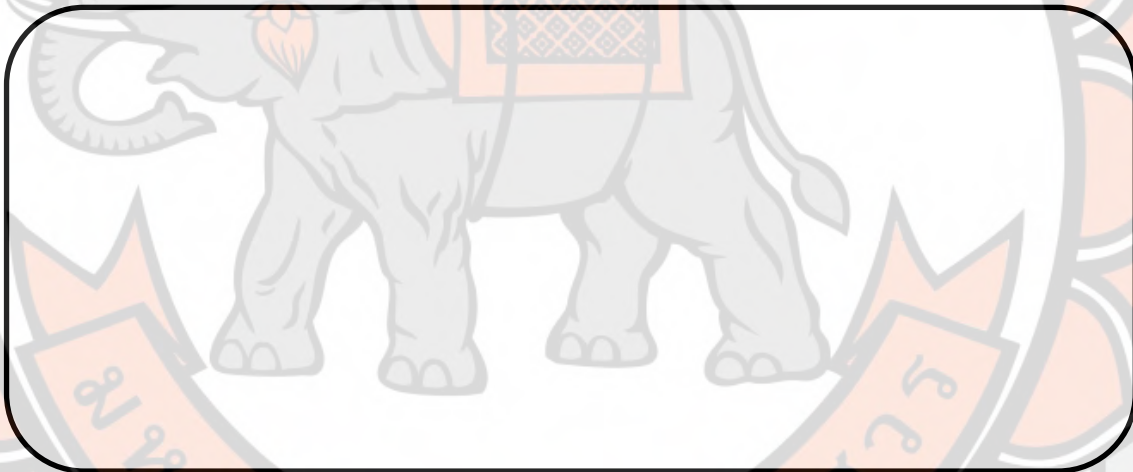
2.....

3.....

4.....

5.....

รูปภาพกิจกรรม

**แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ**

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4
ส่วนรวม

เรื่อง การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ

วันที่ กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

เวลา 4 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ช่วยปลูกฝัง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
ขัดเกลาจิตใจของนักเรียนให้มีจิตสาธารณะ และช่วยสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สืบหาปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนใกล้โรงเรียนได้
2. การวางแผนการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้
3. ปฏิบัติตามแผนการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้
4. นำเสนอผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้

เนื้อหา

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนใกล้โรงเรียน
2. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

องค์ประกอบด้านที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม หมายถึง
นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ ห้องเรียน โรงเรียน
และชุมชน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตาม
สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยความกระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน และด้วยความเต็มใจ ที่จะ
ทำงานเพื่อส่วนรวม ประกอบด้วย

1. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ได้แก่
การเข้าร่วมชุมนุมจิตสาธารณะ ชุมนุมจิตอาสา และชุมนุมผู้บำเพ็ญประโยชน์
2. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมด้วยความเต็มใจ และมีความสุขที่ได้ทำประโยชน์
ให้แก่ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน

3. การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ อาสารับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนด้วยความกระตือรือร้น และไม่หวังผลตอบแทน

4. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ฝึกตนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ โดยไม่มีใครชักชวน

กิจกรรมการเรียนรู้

(ชั่วโมงที่ 1)

การสำรวจปัญหา

1. ครูนำรูปภาพบุคคลหรือหน่วยงานที่ทำประโยชน์ให้กับสังคม มาให้นักเรียนดูและกระตุ้นความสนใจของนักเรียนโดยการใช้คำถาม เช่น จากรูปภาพมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมด้านใดบ้าง จากกิจกรรมส่งผลดีต่อสังคมอย่างไร จากนั้นให้นักเรียนทำใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องบุคคลหรือหน่วยงานที่ทำประโยชน์ให้กับสังคม

2. ครูให้นักเรียนจับกลุ่มตามความสนใจ กลุ่มละ 5-6 คน แต่ละกลุ่มออกไปสำรวจชุมชนใกล้โรงเรียน และเขียนบันทึกลงในใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องการสำรวจชุมชนใกล้โรงเรียน

(ชั่วโมงที่ 2)

การวางแผนรับใช้สังคม

1. ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ เรื่องปัญหาที่เกิดกับชุมชนของเรา หลังจากที่ดูวีดิทัศน์จบ ครูและนักเรียนร่วมกันพูดคุย และร่วมกันสรุปตามหัวข้อดังนี้

ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไรบ้าง

ปัญหาในชุมชนคืออะไร

มีวิธีการแก้ไขปัญหายังไง

ชุมชนได้ประโยชน์อะไรบ้าง

จากนั้นทำใบกิจกรรมที่ 3 เรื่องตอบคำถามจากการดูวีดิทัศน์

2. นักเรียนเริ่มปรึกษางานกันตามกลุ่มของตัวเองจากการไปสำรวจปัญหา ในชั่วโมงที่ 1 และร่วมกันทำ ใบกิจกรรมที่ 4 การวางแผนรับใช้สังคม เรื่องกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนใกล้โรงเรียน โดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษา

(ชั่วโมงที่ 3)

การลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคม

1. ทบทวน และชี้แจงเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักเรียนที่จะออกไปทำกิจกรรมรับใช้สังคมอย่างละเอียด ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมการรับใช้สังคมที่ได้วางแผนไว้อย่างเคร่งครัด และตรงต่อเวลา โดยมีครูคอยดูแลและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

2. ครูสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ด้วยแบบประเมินพฤติกรรมด้าน จิตสาธารณะ ของนักเรียน องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

3. หลังจากลงมือปฏิบัติการตามแผนงานเสร็จสิ้นแล้ว ครูให้นักเรียนเขียนรายงานตนเอง (Self-report)

(ชั่วโมงที่ 4)

การเสนอผลงาน

1. เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติตามแผนแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบกิจกรรมที่ 5 การนำเสนอผลการรับใช้สังคม เรื่องกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนใกล้โรงเรียน

2. ส่งตัวแทนกลุ่มละ 2 คน ออกมานำเสนอผลการรับใช้สังคม หน้าชั้นเรียนกลุ่มละ 5-10 นาที

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับผลการรับใช้สังคมของแต่ละกลุ่ม และสิ่งที่ได้เรียนรู้ตั้งแต่ต้นกิจกรรม ระหว่างทำกิจกรรม จนถึงสิ้นสุดกิจกรรม

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. รูปภาพบุคคลหรือหน่วยงานที่ทำประโยชน์ให้กับสังคม จำนวน 4 รูป
2. วิดีทัศน์เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนของเรา จำนวน 1 เรื่อง 10 นาที
3. ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องบุคคลหรือหน่วยงานที่ทำประโยชน์ให้กับสังคม (กิจกรรมเดี่ยว 1 คน/ 1 ใบ)
4. ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องการสำรวจชุมชนใกล้โรงเรียน (กิจกรรมกลุ่ม 1 กลุ่ม/ 1 ใบ)
5. ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่องตอบคำถามจากการดูวิดีโอ (กิจกรรมเดี่ยว 1 คน/ 1 ใบ)
6. ใบกิจกรรมที่ 4 การวางแผนรับใช้สังคม เรื่องกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนใกล้โรงเรียน (กิจกรรมกลุ่ม 1 กลุ่ม/ 1 ใบ)
7. ใบกิจกรรมที่ 5 การนำเสนอผลการรับใช้สังคม เรื่องกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนใกล้โรงเรียน (กิจกรรมกลุ่ม 1 กลุ่ม/ 1 ใบ)
8. แบบเขียนรายงานตนเอง (Self-report) (กิจกรรมเดี่ยว 1 คน / 1 ใบ)
5. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ (สำหรับครู)

การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมินผล
1. สํารวจปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนใกล้โรงเรียนได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผล งานนักเรียน	1. นักเรียนสํารวจปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนใกล้โรงเรียนได้ ร้อยละ 70 ระดับดีขึ้นไป
2. การวางแผนการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผล งานนักเรียน	2. นักเรียนวางแผนการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ร้อยละ 70 ระดับดีขึ้นไป
3. นำเสนอผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผล งานนักเรียน	3. นักเรียนเขียนรายงานตนเองได้ร้อยละ 70 ระดับดีขึ้นไป
-	ตรวจผลงาน	แบบเขียนรายงาน ตนเอง (Self-report)	4. นักเรียนเขียนรายงานตนเองได้ระดับดีขึ้นไป
-	การสังเกต พฤติกรรมที่ แสดงออกของ นักเรียน	แบบสังเกต พฤติกรรมด้านจิต สาธารณะ	5. นักเรียนมีจิตสาธารณะ ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบกิจกรรมที่ 1

เรื่องบุคคลหรือหน่วยงานที่ทำประโยชน์ให้สังคม

จุดประสงค์การเรียนรู้

สำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนใกล้โรงเรียนได้

ชั่วโมงที่ 1

คำชี้แจง

1. จากการดูรูปภาพ ให้ตอบคำถามดังต่อไปนี้
2. ใช้เวลา 10 นาที

1. ให้นักเรียนยกตัวอย่างบุคคลหรือหน่วยงานที่นักเรียนคิดว่าทำประโยชน์ให้กับสังคม
มาคนละ 1 ชื่อหรือ 1 หน่วยงาน

.....

2. บุคคลหรือหน่วยงานที่นักเรียนยกตัวอย่างมา บุคคลนั้นหรือหน่วยงานนั้นทำอะไรที่
เป็นประโยชน์ต่อสังคมบ้าง

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

รูปภาพบุคคลหรือหน่วยงานที่ทำประโยชน์ให้กับสังคม

ชั่วโมงที่ 1

บิณฑ์ บรรลือฤทธิ์ เป็นอาสาสมัครของมูลนิธิ รวมกตัญญู และทำงานด้านสาธารณกุศล จนได้รับการยอมรับจากมูลนิธิรวมกตัญญู แต่งตั้งให้เป็น ผู้จัดการฝ่ายกิจกรรมพิเศษ และมีรหัสว่า ดารา 1

ที่มา: www.facebook.com/บิณฑ์_บรรลือฤทธิ์

"หลวงพี่ช้าง" หรือ "เจ้าอธิการเจริญ กิตติคุณ" เจ้าอาวาส วัดกรับพวงเหนือ ตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก และเจ้าคณะตำบลพรหมพิราม ไม่ใช่เป็นเพียงสัญลักษณ์ทางศาสนา หรือแค่ผู้สืบทอดเผยแพร่ศาสนาเท่านั้น แต่ "หลวงพี่ช้าง" ยังเป็นผู้นำพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่อีกด้วย ไม่มีวันไหนที่ "หลวงพี่ช้าง" จะบำเพ็ญเพียงกรรมเพียงอย่างเดียว เพราะเป็นที่รู้กันดีในละแวกนั้นว่า "หลวงพี่ช้าง" มักทุ่มเททั้งร่างกาย และแรงใจ พัฒนาชุมชนเล็กๆ แห่งนี้ให้มีอยู่มีกินได้อย่างมีความสุข

ที่มา: เรียบเรียงข้อมูลโดยกระปุกดอทคอม

รูปภาพบุคคลหรือหน่วยงานที่ทำประโยชน์ให้กับสังคม (ต่อ)

ผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) มอบผ้าห่มให้แก่ นายสุรชัย จงรักษ์ ปลัดจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อมอบให้แก่ชาวบ้านผู้ประสบภัยหนาว ในโครงการ “ไทยเบฟ ร่วมใจต้านภัยหนาว 11 ปีบนเส้นทางแห่งการแบ่งปันไออุ่น” ซึ่งไทยเบฟ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย นำไปมอบให้กับชาวบ้านถึงมือทุกครัวเรือนไม่ซ้ำคนมานานถึง 11 ปี รวมยอดผ้าห่มที่ได้แจกจ่ายไปแล้วมีจำนวนมากถึง 2 ล้าน 2 แสนผืน ครอบคลุม 571 อำเภอ รวม 41 จังหวัด

ที่มา: <http://www.thaibeve.com>

ยอดเงินบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยภาคใต้ในรายการพิเศษ "ประชารัฐร่วมใจ ช่วยอุทกภัยภาคใต้" ที่รัฐบาลจัดขึ้น ล่าสุดมีเงินรวม 329,305,809 บาท ที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นประธานรับมอบเงินช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยที่รัฐบาลจัดขึ้นเพื่อรับบริจาคเงินสมทบทุนในการช่วยฟื้นฟูและเยียวยาผู้ประสบภัยพิบัติ น้ำท่วมในหลายจังหวัดภาคใต้ ที่ถ่ายทอดสดผ่านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย

ที่มา: <http://www.thairath.co.th>

ใบกิจกรรมที่ 2
เรื่องการสำรวจปัญหาของชุมชนใกล้โรงเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

สำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนใกล้โรงเรียนได้

ชั่วโมงที่ 1

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกไปสำรวจชุมชนบริเวณใกล้โรงเรียน
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนบันทึก รายละเอียดต่างๆ จากการสำรวจสภาพปัญหาของชุมชน และวิธีแก้ไขปัญหา ตามหัวข้อที่กำหนดให้อย่างละเอียด
3. ใช้เวลา 20 นาที

ชื่อกลุ่ม วันที่สำรวจ

สมาชิกในกลุ่ม

1. ชื่อ..... เลขที่.....
2. ชื่อ..... เลขที่.....
3. ชื่อ..... เลขที่.....
4. ชื่อ..... เลขที่.....
5. ชื่อ..... เลขที่.....
6. ชื่อ..... เลขที่.....

สภาพปัญหาที่พบ

1.
2.
3.
4.

อะไรที่ทำให้เกิดปัญหา

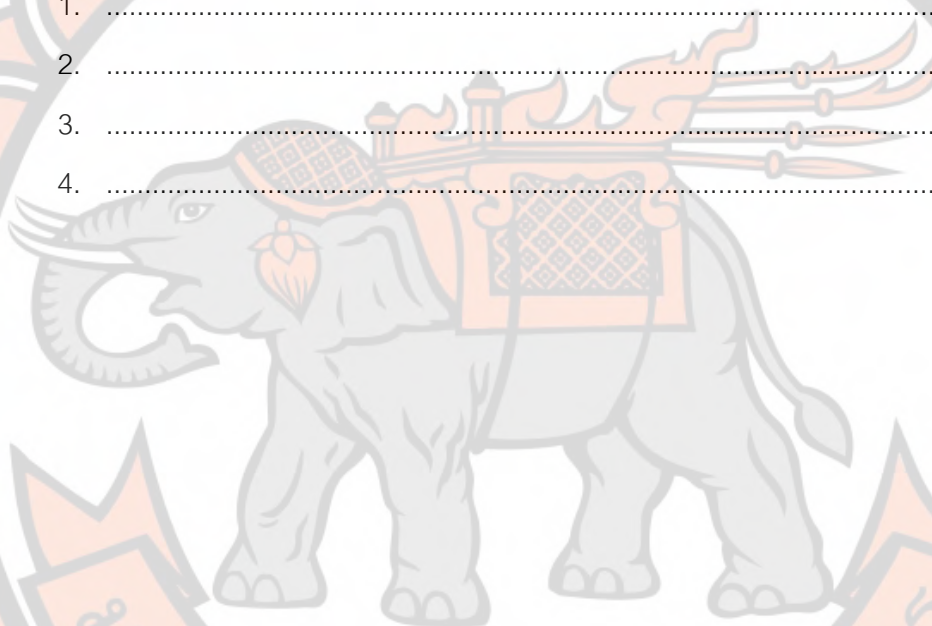
1.
2.
3.
4.

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

1.
2.
3.
4.

สิ่งที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์

1.
2.
3.
4.

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ 3
เรื่องตอบคำถามจากวีดิทัศน์

ชั่วโมงที่ 2

จุดประสงค์การเรียนรู้

การวางแผนการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนดูวีดิทัศน์เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนของเรา
2. ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ ใช้เวลา 15 นาที

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนคืออะไร

.....

2. หน่วยงานไหนมีหน้าที่รับผิดชอบหรือเข้ามาช่วยเหลือบ้าง

.....

3. มีวิธีการจัดการกับปัญหาอย่างไร

1.....
 2.....
 3.....

4. นักเรียนได้รับความรู้อะไรบ้างจากการวีดิทัศน์

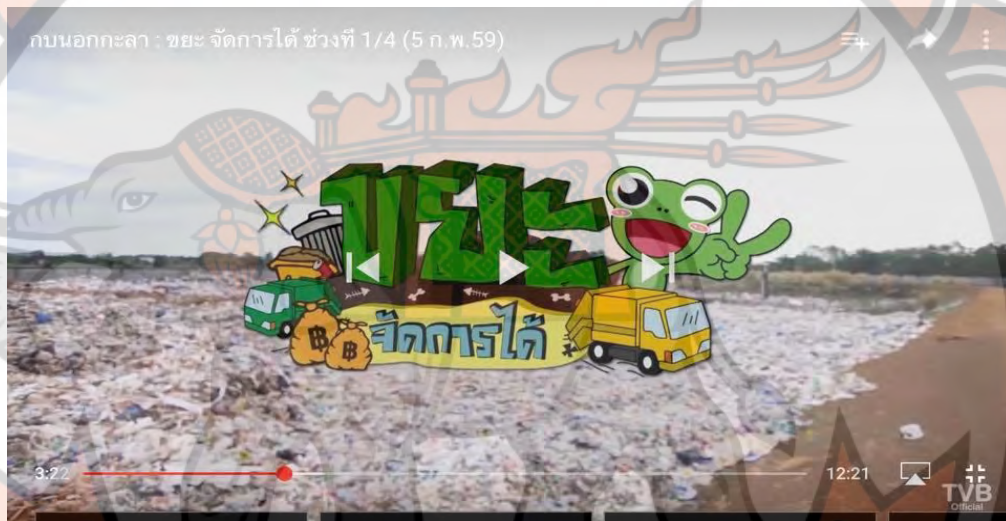
1.....
 2.....
 3.....

ตัวอย่างวีดิทัศน์
เรื่องปัญหาที่เกิดกับชุมชน

ชั่วโมงที่ 2

คำชี้แจง

ให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ปัญหาเกิดกับชุมชนของเรา แล้วให้นักเรียนตอบคำถามในใบกิจกรรมที่ 3

ที่มา: www.youtube.com

ใบกิจกรรมที่ 4 แผนการรับใช้สังคม
เรื่อง การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

จุดประสงค์การเรียนรู้

วางแผนการรับใช้ชุมชนบริเวณใกล้เคียงโรงเรียนได้

ชั่วโมงที่ 2

คำชี้แจง

1. เมื่อนักเรียนออกไปสำรวจปัญหาของชุมชนบริเวณใกล้โรงเรียนแล้ว ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนงาน โดยการเขียนแผนการรับใช้สังคมลงในใบกิจกรรมที่ 4
2. ใช้เวลา 30 นาที

1. สถานที่ที่ปฏิบัติ

.....

2. ชื่อกลุ่ม.....

3. ชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. เลขที่..... หน้า.....

2. เลขที่..... หน้า.....

3. เลขที่..... หน้า.....

4. เลขที่..... หน้า.....

5. เลขที่..... หน้า.....

6. เลขที่..... หน้า.....

4. ระยะเวลาดำเนินการ เริ่มวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

5. จุดประสงค์ของการทำกิจกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
(ชุมชนบริเวณใกล้เคียงโรงเรียน)

1.
2.
3.
4.
5.

6. ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
(ชุมชนบริเวณใกล้เคียงโรงเรียน)

1.
2.
3.
4.
5.

7. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้

-
-
-
-

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.
2.
3.
4.
5.

9. ที่ปรึกษา.....

ใบกิจกรรมที่ 5 ใบนำเสนอผลการรับใช้สังคม
เรื่อง การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

จุดประสงค์การเรียนรู้

นำเสนอผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้

ชั่วโมงที่ 4

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มละ 2 คน ออกมานำเสนอผลการรับใช้สังคม เรื่อง การแก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชนใกล้โรงเรียน
2. ใช้เวลานำเสนอกลุ่มละ 10 นาที

1. สถานที่ที่ปฏิบัติ

.....

2. ชื่อกลุ่ม

.....

3. ชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. เลขที่.....หน้าที.....

2. เลขที่.....หน้าที.....

3. เลขที่.....หน้าที.....

4. เลขที่.....หน้าที.....

5. เลขที่.....หน้าที.....

6. เลขที่.....หน้าที.....

4. ระยะเวลาดำเนินการ เริ่มวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

5. ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับหลังจากการทำกิจกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็น
ประโยชน์ต่อส่วนรวม (ชุมชนบริเวณใกล้เคียงโรงเรียน)

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

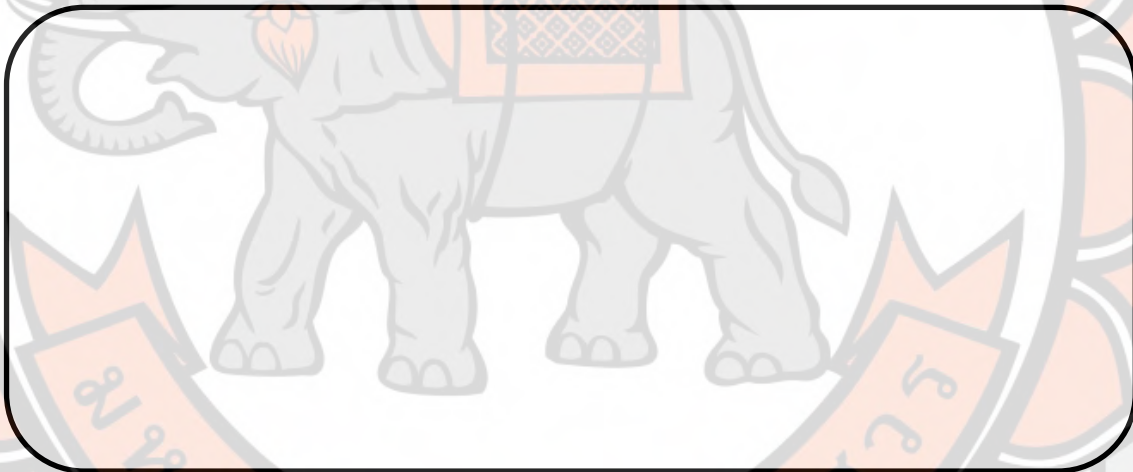
6. ประโยชน์ที่โรงเรียนได้รับหลังจากการทำกิจกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็น
ประโยชน์ต่อส่วนรวม (ชุมชนบริเวณใกล้เคียงโรงเรียน)

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

7. ปัญหาที่พบหรือข้อผิดพลาดที่พบหลังจากการทำกิจกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่
เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (ชุมชนบริเวณใกล้เคียงโรงเรียน)

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

รูปภาพกิจกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

- การสังเกตครั้งที่ 1
 การสังเกตครั้งที่ 2

ชื่อนักเรียน.....เลขที่.....

วัน/เดือน/ปี.....กิจกรรมที่ปฏิบัติ.....

สถานที่.....

ผู้สังเกตที่ 1 ครูประจำกิจกรรมชุมนุม

ผู้สังเกตที่ 2 ผู้วิจัย

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะนี้มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ พฤติกรรมจิตสาธารณะที่แสดงออก 6 รายการ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน พฤติกรรมจิตสาธารณะที่แสดงออก 6 รายการ และ องค์ประกอบที่ 3 ด้าน การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม พฤติกรรมจิตสาธารณะที่แสดงออก 4 รายการ รวมทั้งหมด 16 รายการ

2. ให้ครูสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียนที่แสดงออก ทั้ง 3 องค์ประกอบ ในแต่ละรายการ แล้วพิจารณาว่าพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะสอดคล้องหรือตรงกับการปฏิบัติของนักเรียน แล้วใช้เครื่องหมาย □ ลงในช่องที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด

3. การให้คะแนนใช้เกณฑ์ของ บลูม (Bloom, 1956) ในการให้คะแนนในแต่ละข้อดังต่อไปนี้

5 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะในระดับขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization)

4 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะในระดับขั้นการจัดระบบ (Organizing)

3 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะในระดับขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing)

2 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะในระดับขั้นการตอบสนอง (Responding)

1 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะในระดับขั้นการรับรู้ (perceiving or receiving)

คำอธิบายระดับชั้นคะแนนการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ระดับชั้น	คำอธิบาย	คะแนน
ขั้น การพัฒนา เป็นลักษณะ นิสัย	นักเรียนนำค่านิยมที่ยึดถือนั้นมาใช้ เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัวของตน ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีถูกต้อง ดีงาม เช่น เมื่อเห็นครู ถืออุปกรณ์การเรียน นักเรียนเข้าไปช่วยครูถือของเสมอจนเป็นลักษณะนิสัยที่ดี	5
ขั้น การจัดระบบ	นักเรียนแสดงพฤติกรรมและจัดระบบของค่านิยมที่ดีไว้ และก็เลือกปฏิบัติในสิ่งที่ดีนั้นๆ เช่น เมื่อนักเรียนเห็นครู ถืออุปกรณ์การเรียน นักเรียนก็แสดงพฤติกรรมที่ดีโดยการเข้าไปช่วยเหลือครูเป็นบางครั้ง โดยที่ครูไม่ต้องสั่งหรือบอกให้ทำ	4
ขั้น การ เห็นคุณค่า	นักเรียนแสดงพฤติกรรมโดยการเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ยอมรับในสังคม ในคุณค่านั้น ๆ จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น เช่น เมื่อครูบอกให้ช่วยถือของ นักเรียนก็ไปช่วยเหลือตามที่ครูบอก และเห็นว่าการช่วยเหลือครูเป็นสิ่งที่ดี และได้ชักชวนเพื่อนให้มาช่วยกัน	3
ขั้น การตอบสนอง	นักเรียนแสดงพฤติกรรมออกมาด้วยความเต็มใจ ยินยอม และพอใจต่อสิ่งที่ครูบอกให้ทำ เช่น เมื่อมีครูบอกให้มาช่วย ถืออุปกรณ์การเรียน นักเรียนก็รีบเข้ามาช่วยตามที่ครูบอกด้วยความเต็มใจ	2
ขั้น การรับรู้	นักเรียนแสดงพฤติกรรมความรู้สึกรับรู้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นๆ หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วจะแสดงออกมาตามความรู้สึกที่เกิดขึ้น เช่น เมื่อครูบอกให้มาช่วยถืออุปกรณ์การเรียน นักเรียนก็แสดงพฤติกรรมการรับรู้ในสิ่งที่ครูบอก	1

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ

พฤติกรรมจิตสาธารณะที่แสดงออก	ระดับชั้นพฤติกรรมของจิตสาธารณะ				
	ชั้นการรับรู้ (1 คะแนน)	ชั้นการตอบสนอง (2 คะแนน)	ชั้นการเห็นคุณค่า (3 คะแนน)	ชั้นการจัดระบบ (4 คะแนน)	ชั้นการพัฒนาเป็น ลักษณะนิสัย (5 คะแนน)
1. การแสดงน้ำใจช่วยเหลือครูเมื่อ มีโอกาส					
2. การช่วยเพื่อนคิดงานในกลุ่มของตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
3. การรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ปากกา ดินสอ สี กระดาษ ให้เพื่อนได้ใช้ร่วมกัน					
4. การช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน ได้แก่ เก็บขยะ นำขยะไปทิ้งถังขยะ กวาดห้อง ถูห้อง					
5. การช่วยกันประหยัดพลังงาน ได้แก่ ปิดพัดลม ปิดไฟ เมื่อไม่ใช้					
6. การช่วยกันจัดระเบียบห้องเรียน ได้แก่ จัดโต๊ะเรียน เก้าอี้ และจัดเรียงรองเท้าก่อนเข้าห้องเรียน					
รวม					

องค์ประกอบที่ 2 การดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

พฤติกรรมจิตสาธารณะที่แสดงออก	ระดับขั้นพฤติกรรมของจิตสาธารณะ				
	ขั้นการรับรู้ (1 คะแนน)	ขั้นการตอบสนอง (2 คะแนน)	ขั้นการเห็นคุณค่า (3 คะแนน)	ขั้นการจัดระบบ (4 คะแนน)	ขั้นการพัฒนาเป็น ลักษณะนิสัย (5 คะแนน)
1. การไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนให้เกิดความเสียหายหรือชำรุด					
2. การดูแลรักษาความสะอาดสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนไม่ให้เกิดสกปรก					
3. การไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ ได้แก่ ไม่เคลื่อนย้ายโต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้					
4. การไม่หยิบจับสิ่งของที่มีอยู่ในสาธารณประโยชน์มาเป็นของตน ได้แก่ หนังสือในห้องสมุด อุปกรณ์กีฬา					
5. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนอย่างเคร่งครัด					
6. การแจ้งครูหรือภารโรงเมื่อพบว่าสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนถูกทำลายหรือชำรุดเสียหาย					
รวม					

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

พฤติกรรมจิตสาธารณะที่แสดงออก	ระดับชั้นพฤติกรรมของจิตสาธารณะ				
	ขั้นการรับรู้ (1 คะแนน)	ขั้นการตอบสนอง (2 คะแนน)	ขั้นการเห็นคุณค่า (3 คะแนน)	ขั้นการจัดระบบ (4 คะแนน)	ขั้นการพัฒนาเป็น ลักษณะนิสัย (5 คะแนน)
1. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ได้แก่ การเข้าร่วมชุมนุมจิตสาธารณะ ชุมนุมจิตอาสา และชุมนุมผู้บำเพ็ญประโยชน์					
2. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมด้วยความเต็มใจ และมีความสุขที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน					
3. การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ อาสารับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนด้วยความกระตือรือร้น และไม่หวังผลตอบแทน					
4. การเห็นคุณค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ฝึกตนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะชอบช่วยเหลือผู้อื่น อยู่เสมอ โดยไม่มีใครชักชวน					
รวม					

แบบเขียนรายงานตนเอง

แบบเขียนรายงานตนเอง
(Self-report)

ชื่อ.....
ชื่อเล่น.....
ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง

แบบเขียนรายงานตนเอง มี 3 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ

ด้านความมีน้ำใจ หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงความมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน และความรู้สึกเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันสิ่งของส่วนรวมให้กับเพื่อนได้ใช้ร่วมกัน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงการดูแลรักษาไม่ให้เกิดความชำรุดหรือเกิดความเสียหาย ไม่ทำให้เกิดความสกปรก การดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย โรงอาหาร อาคารอเนกประสงค์ สนามฟุตบอล อาคารเรียนสังคมศึกษา ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และห้องสุขา

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม หมายถึง นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยความกระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน และด้วยความเต็มใจ ที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม

ให้นักเรียนเขียนรายงานตนเอง หลังแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกองค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนเขียนรายงานตนเองเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะด้านความมีน้ำใจของนักเรียน ลงในตารางตามอิสระ
2. ใช้เวลา 10 นาที

วันที่	รายการปฏิบัติ	หมายเหตุ
	1. สิ่งที่นักเรียนแสดงความมีน้ำใจต่อผู้ปกครอง มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร	
	2. สิ่งที่นักเรียนแสดงความมีน้ำใจต่อครู มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร	
	3. สิ่งที่นักเรียนแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อน มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร	
	4. สิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อทำความสะอาดห้องเรียนมีอะไรบ้าง	
	5. สิ่งที่นักเรียนช่วยประหยัดพลังงานในห้องเรียน ในโรงเรียนมีอะไรบ้าง	
	6. สิ่งที่นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียนมีอะไรบ้าง	

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนเขียนรายงานตนเองเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะด้านการดูแลสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ลงในตารางตามอิสระ
2. ใช้เวลา 10 นาที

วันที่	รายการปฏิบัติ	หมายเหตุ
	1. สิ่งที่นักเรียนแสดงถึงการไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนมีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร	
	2. สิ่งที่นักเรียนได้ดูแลรักษาความสะอาดสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนมีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร	
	3. นักเรียนไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน หากพบเห็นสิ่งของถูกเคลื่อนย้าย นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร	

วันที่	รายการปฏิบัติ	หมายเหตุ
	4. นักเรียนไม่หยิบจับสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนมีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร	
	5. นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนมีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร	
	6. หากนักเรียนพบว่าสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนถูกทำลาย หรือชำรุดนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร	

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนเขียนรายงานตนเองเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ลงในตารางตามอิสระ
2. ใช้เวลา 10 นาที

วันที่	รายการปฏิบัติ	หมายเหตุ
	1. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร	
	2. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร	
	3. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนใกล้เคียงโรงเรียน มีอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร	
	4. นักเรียนคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ส่งผลให้นักเรียนเป็นคนอย่างไร	

แบบประเมินความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย
กระบวนการรับใช้สังคมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ
ความเหมาะสมของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะของ
นักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนรู้
ดังกล่าวให้มีคุณภาพก่อนนำไปใช้

2. โปรดพิจารณาว่าแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้าง
จิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ มีความเหมาะสมตามองค์ประกอบต่างๆ ที่กำหนด
หรือไม่ โดยเขียนเครื่องหมาย ลงในช่อง “ระดับความเหมาะสม” ตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- 5 หมายถึง รายการของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง รายการของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง รายการของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง รายการของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง รายการของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		1	2	3	4	5
1	สาระสำคัญ					
	1.1 เสนอแก่นความรู้ในเรื่องที่เรียน					
2	จุดประสงค์การเรียนรู้					
	2.1 เหมาะสมกับผู้เรียน					
	2.2 จัดกิจกรรมด้วยกระบวนการรับใช้สังคมได้					
3	เนื้อหา					
	3.1 เหมาะสมกับผู้เรียน					
4	กิจกรรมการเรียนรู้					
	4.1 ส่งเสริมพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ					
	4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมตามลำดับขั้นตอน					
5	สื่อและแหล่งเรียนรู้					
	5.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ					
	5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม					
6	การวัดและประเมินผล					
	6.1 วิธีการวัดสอดคล้องกับเกณฑ์พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ					
	6.2 เครื่องมือสามารถใช้ในการวัดพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

วันที่/...../.....

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียน ชุมนุมจิตสาธารณะ (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าแบบสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ จากการจัดการเรียนรู้ด้วย
กระบวนการรับใช้สังคม ที่ส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ มีความสอดคล้อง
กับนิยามศัพท์จิตสาธารณะหรือไม่ โดยเขียนเครื่องหมาย □ ลงในช่อง “ระดับความสอดคล้อง” ตาม
ความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- +1 หมายถึง แนใจว่ารายการประเมินสอดคล้องกับนิยามศัพท์จิตสาธารณะที่กำหนดไว้
- 0 หมายถึง ไม่แนใจว่ารายการประเมินสอดคล้องกับนิยามศัพท์จิตสาธารณะที่กำหนดไว้
- 1 หมายถึง แนใจว่ารายการประเมินไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์จิตสาธารณะที่กำหนด

ไว้

นิยามศัพท์จิตสาธารณะ

1. จิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกในด้านความมีน้ำใจ
ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์
ต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ซึ่งวัดได้จากการสังเกต
พฤติกรรมที่แสดงออกด้านจิตสาธารณะ ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะ
ถึงความมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน และ
การรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันสิ่งของส่วนรวมให้กับเพื่อนได้ใช้ร่วมกัน ประกอบด้วย

1. การแสดงน้ำใจช่วยเหลือครูเมื่อมีโอกาส
2. การช่วยเพื่อนคิดงานในกลุ่มของตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
3. การรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ปากกา ดินสอ สี กระดาษ ให้เพื่อนได้ใช้

ร่วมกัน

4. การช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน ได้แก่ เก็บขยะ นำขยะไปทิ้งลงถังขยะ กวาด

ห้องถูห้อง

5. การช่วยกันประหยัดพลังงาน ได้แก่ ปิดพัดลม ปิดไฟ เมื่อไม่ใช้งาน

6. การช่วยกันจัดระเบียบห้องเรียน ได้แก่ จัดโต๊ะเรียน เก้าอี้ และจัดเรียงรองเท้าก่อน

เข้าห้องเรียน

องค์ประกอบด้านที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงการดูแลรักษาไม่ให้เกิดความชำรุดหรือเกิดความเสียหาย ไม่ทำให้เกิดความสกปรก การดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย โรงอาหาร อาคารอเนกประสงค์ สนามฟุตบอล อาคารเรียนสังคมศึกษา ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และห้องสุขา ประกอบด้วย

1. การไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนให้เกิดความเสียหายหรือชำรุด
2. การดูแลรักษาความสะอาดสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนไม่ให้สกปรก
3. การไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ ได้แก่ ไม่เคลื่อนย้ายโต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้
4. การไม่หยิบจับสิ่งของที่มีอยู่ในสาธารณประโยชน์มาเป็นของตน ได้แก่ หนังสือในห้องสมุด อุปกรณ์กีฬา
5. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนอย่างเคร่งครัด
6. การแจ้งครูหรือภารโรงเมื่อพบว่าสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนถูกทำลายหรือชำรุดเสียหาย

องค์ประกอบด้านที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม หมายถึง นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยความกระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน และด้วยความเต็มใจที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม ประกอบด้วย

1. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ได้แก่ การเข้าร่วมชุมนุมจิตสาธารณะ ชุมนุมจิตอาสา และชุมนุมผู้บำเพ็ญประโยชน์
2. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมด้วยความเต็มใจ และมีความสุขที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน
3. การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ อาสารับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนด้วยความกระตือรือร้น และไม่หวังผลตอบแทน
4. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ฝึกตนให้เป็นผู้สาธารณะ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ โดยไม่มีใครชักชวน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง		
		+1	0	-1
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ				
1	การแสดงน้ำใจช่วยเหลือครูเมื่อมีโอกาส			
2	การช่วยเพื่อนคิดงานในกลุ่มของตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย			
3	การจักแบ่งปันอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ปากกา ดินสอ สี กระดาษให้เพื่อนได้ใช้ร่วมกัน			
4	การช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน ได้แก่ เก็บขยะ นำขยะไปทิ้งลงถังขยะ กวาดห้อง ถูห้อง			
5	การช่วยกันประหยัดพลังงาน ได้แก่ ปิดพัดลม ปิดไฟ เมื่อไม่ใช้			
6	การช่วยกันจัดระเบียบห้องเรียน ได้แก่ จัดโต๊ะเรียน เก้าอี้ และจัดเรียงรองเท้าก่อนเข้าห้องเรียน			
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน				
1	การไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนให้เกิดความเสียหายหรือชำรุด			
2	การดูแลรักษาความสะอาดสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนไม่ให้สกปรก			
3	การไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ ได้แก่ ไม่เคลื่อนย้ายโต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้			
4	การไม่หยิบจับสิ่งของที่มีอยู่ในสาธารณะประโยชน์มาเป็นของตน ได้แก่ หนังสือในห้องสมุด อุปกรณ์กีฬา			
5	การปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนอย่างเคร่งครัด			
6	การแจ้งครูหรือภารโรงเมื่อพบว่าสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนถูกทำลายหรือชำรุดเสียหาย			

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง		
		+1	0	-1
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม				
1	การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ได้แก่ การเข้าร่วมชุมนุมจิตสาธารณะ ชุมนุมจิตอาสา และชุมนุมผู้บำเพ็ญประโยชน์			
2	การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมด้วยความเต็มใจ และมีความสุขที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน			
3	การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ อาสารับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนด้วยความกระตือรือร้น และไม่หวังผลตอบแทน			
4	การเห็นคุณค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ผูกพันให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ โดยไม่มีใครชักชวน			

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบเขียนรายงานตนเอง (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าแบบเขียนรายงานตนเอง จากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิตสาธารณะ มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์จิตสาธารณะ หรือไม่ โดยเขียนเครื่องหมาย □ ลงในช่อง “ระดับความสอดคล้อง” ตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่ารายการประเมินสอดคล้องกับนิยามศัพท์จิตสาธารณะที่กำหนดไว้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ารายการประเมินสอดคล้องกับนิยามศัพท์จิตสาธารณะที่กำหนดไว้

-1 หมายถึง แน่ใจว่ารายการประเมินไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์จิตสาธารณะที่กำหนดไว้

นิยามศัพท์จิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกในด้านความมีน้ำใจ ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ซึ่งวัดได้จากการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกด้านจิตสาธารณะ ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงความมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน และการรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันสิ่งของส่วนรวมให้กับเพื่อนได้ใช้ร่วมกัน ประกอบด้วย

1. การแสดงน้ำใจช่วยเหลือครูเมื่อมีโอกาส
2. การช่วยเพื่อนคิดงานในกลุ่มของตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
3. การรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ปากกา ดินสอ สี กระดาษ ให้เพื่อนได้ใช้ร่วมกัน
4. การช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน ได้แก่ เก็บขยะ นำขยะไปทิ้งลงถังขยะ กวาดห้องถูห้อง
5. การช่วยกันประหยัดพลังงาน ได้แก่ ปิดพัดลม ปิดไฟ เมื่อไม่ใช้งาน
6. การช่วยกันจัดระเบียบห้องเรียน ได้แก่ จัดโต๊ะเรียน เก้าอี้ และจัดเรียงรองเท้าก่อนเข้าห้องเรียน

องค์ประกอบด้านที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงการดูแลรักษาไม่ให้เกิดความชำรุดหรือเกิดความเสียหาย

ไม่ทำให้เกิดความสกปรก การดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย โรงอาหาร อาคารอเนกประสงค์ สนามฟุตบอล อาคารเรียนสังคมศึกษา ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และห้องสุขา ประกอบด้วย

1. การไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนให้เกิดความเสียหายหรือชำรุด
2. การดูแลรักษาความสะอาดสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนไม่ให้สกปรก
3. การไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ ได้แก่ ไม่เคลื่อนย้ายโต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้
4. การไม่หยิบจับสิ่งของที่มีอยู่ในสาธารณประโยชน์มาเป็นของตน ได้แก่ หนังสือในห้องสมุด อุปกรณ์กีฬา
5. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนอย่างเคร่งครัด
6. การแจ้งครูหรือภารโรงเมื่อพบว่าสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนถูกทำลายหรือชำรุดเสียหาย

องค์ประกอบด้านที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม หมายถึง นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยความกระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน และด้วยความเต็มใจที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม ประกอบด้วย

1. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ได้แก่ การเข้าร่วมชุมนุมจิตสาธารณะ ชุมนุมจิตอาสา และชุมนุมผู้บำเพ็ญประโยชน์
2. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมด้วยความเต็มใจ และมีความสุขที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน
3. การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ อาสารับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนด้วยความกระตือรือร้น และไม่หวังผลตอบแทน
4. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ผูกพันให้เป็นผู้สาธารณะชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ โดยไม่มีใครชักชวน

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ระดับความ สอดคล้อง		
		+1	0	-1
1	<p>องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ</p> <p>หมายถึง นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงความมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน ได้แก่ช่วยเหลือครูและเพื่อน ด้วยความเต็มใจ อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญา โดยไม่หวังผลตอบแทน และการรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันสิ่งของส่วนรวมให้กับเพื่อนได้ใช้ร่วมกัน ช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่นเสมอ</p>			
2	<p>องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน</p> <p>หมายถึง นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย โรงอาหาร อาคารอเนกประสงค์ สนามฟุตบอล อาคารเรียนสังคมศึกษา ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และห้องสุขา นักเรียนดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนด้วยความเต็มใจ ดูแลรักษาไม่ให้เกิดความชำรุดหรือเกิดความเสียหาย และไม่ทำให้เกิดความสกปรก หรือเคลื่อนย้าย หยิบจับสิ่งของที่มีอยู่ในสาธารณประโยชน์มาเป็นของตน</p>			
3	<p>องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม</p> <p>หมายถึง นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะถึงเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน และด้วยความเต็มใจ ที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม</p>			

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

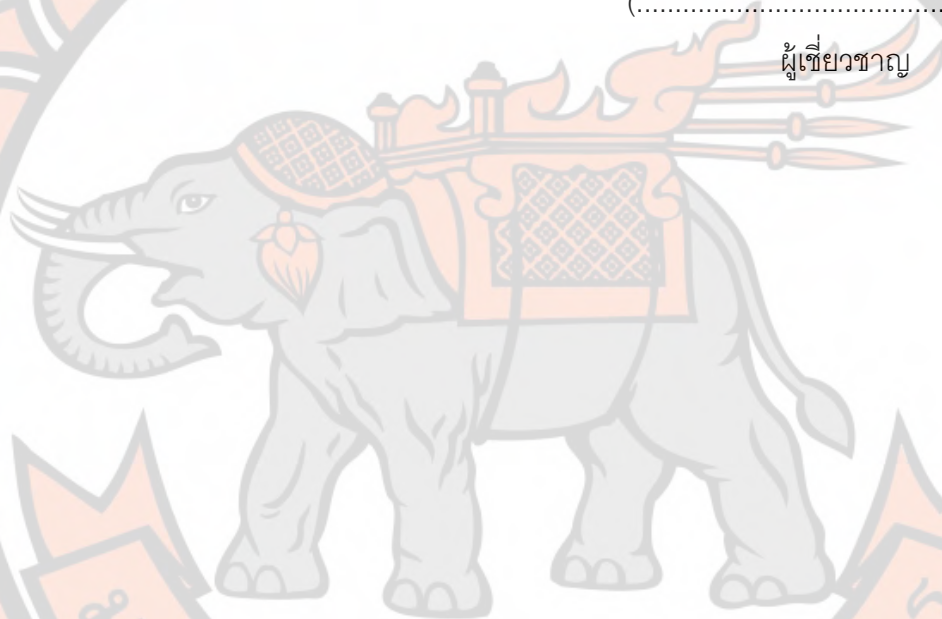
.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก ค คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 10 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย
กระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิต
สาธารณะ ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยรวม

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ยระดับ						ระดับ ความ เหมาะสม
	แสดงความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผน						
	1	2	3	4	\bar{X}	S.D.	
1. สาระสำคัญ							
1.1 เสนอแก่นความรู้ ในเรื่องที่เรียน	4.00	4.00	3.67	4.00	3.92	0.17	มาก
2. จุดประสงค์การเรียนรู้							
2.1 มีความถูกต้อง	3.67	4.00	4.33	4.33	4.08	0.32	มากที่สุด
2.2 เหมาะสมกับวัย ผู้เรียนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.33	4.67	4.67	4.67	4.59	0.17	มากที่สุด
3. เนื้อหา							
3.1 เหมาะสมกับผู้เรียน	4.00	4.33	4.67	4.67	4.42	0.32	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้							
4.1 ส่งเสริมพฤติกรรม ด้านจิตสาธารณะ	4.33	4.33	4.33	4.33	4.33	0.00	มาก
4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ตามลำดับขั้นตอน	4.00	4.67	4.33	4.67	4.42	0.32	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ยระดับ แสดงความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผน						ระดับ ความ เหมาะสม
					N = 3		
	1	2	3	4	\bar{X}	S.D.	
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้							
5.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดพฤติกรรมด้าน จิตสาธารณะ	3.67	3.67	4.33	4.33	4.00	0.38	มากที่สุด
5.2 สอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคม	3.67	4.33	4.33	4.33	4.17	0.33	มาก
6. การวัดและ ประเมินผล							
6.1 วิธีการวัด สอดคล้องกับเกณฑ์ พฤติกรรมด้าน จิตสาธารณะ	3.33	4.00	4.33	4.33	4.00	0.47	มากที่สุด
6.2 เครื่องมือสามารถ ใช้ในการวัดพฤติกรรม ด้านจิตสาธารณะ	3.33	4.00	4.33	4.33	4.00	0.47	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	3.83	4.20	4.33	4.40	4.19	0.37	มาก

ตาราง 11 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้
ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิต
สาธารณะ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ยระดับ			\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
	แสดงความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญที่มี ต่อแผนที่ 1					
	1	2	3			
1. สาระสำคัญ						
1.1 เสนอแก่นความรู้ใน เรื่องที่เรียน	3	4	5	4.00	1.00	มากที่สุด
เฉลี่ย	3.00	4.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
2. จุดประสงค์การเรียนรู้						
2.1 มีความถูกต้อง	2	4	5	3.67	1.53	มาก
2.2 เหมาะสมกับวัย ผู้เรียนมีความชัดเจน เข้าใจ ง่าย	3	5	5	4.33	1.15	มากที่สุด
เฉลี่ย	2.50	4.50	5.00	4.00	0.27	มากที่สุด
3. เนื้อหา						
3.1 เหมาะสมกับผู้เรียน	2	5	5	4.00	1.73	มากที่สุด
เฉลี่ย	2.00	5.00	5.00	4.00	1.73	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้						
4.1 ส่งเสริมพฤติกรรม ด้านจิตสาธารณะ	3	5	5	4.33	1.15	มากที่สุด
4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ตามลำดับขั้นตอน	2	5	5	4.00	1.73	มากที่สุด
เฉลี่ย	2.50	5.00	5.00	4.17	0.41	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ยระดับ			\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
	แสดงความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญที่มี ต่อแผนที่ 1					
	1	2	3			
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้						
5.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ	2	4	5	3.67	1.53	มาก
5.2 สอดคล้องกับกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยกระบวนการ รับใช้สังคม	2	4	5	3.67	1.53	มาก
เฉลี่ย	2.00	4.00	5.00	3.67	0.00	มาก
6. การวัดและประเมินผล						
6.1 วิธีการวัดสอดคล้อง กับเกณฑ์พฤติกรรมด้าน จิตสาธารณะ	2	4	4	3.33	1.15	ปานกลาง
6.2 เครื่องมือสามารถใช้ ในการวัดพฤติกรรมด้าน จิตสาธารณะ	2	4	4	3.33	1.15	ปานกลาง
เฉลี่ย	2.00	4.00	4.00	3.33	0.00	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.23	4.40	4.80	3.83	1.21	มาก

ตาราง 12 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย
กระบวนการรับใช้สังคมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิต
สาธารณะ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ยระดับ			\bar{X}	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
	แสดงความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผน ที่ 2					
	1	2	3			
1. สาระสำคัญ						
1.1 เสนอแก่นความรู้ในเรื่อง ที่เรียน	4	4	4	4.00	0.00	มาก
เฉลี่ย	4.00	4.00	4.00	4.00	0.00	มาก
2. จุดประสงค์การเรียนรู้						
2.1 มีความถูกต้อง	3	4	5	4.00	1.00	มาก
2.2 เหมาะสมกับวัยผู้เรียนมี ความชัดเจน เข้าใจง่าย	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ย	3.50	4.50	5.00	4.33	0.30	มาก
3. เนื้อหา						
3.1 เหมาะสมกับผู้เรียน	3	5	5	4.33	1.15	มาก
เฉลี่ย	3.00	5.00	5.00	4.33	1.15	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้						
4.1 ส่งเสริมพฤติกรรมด้าน จิตสาธารณะ	3	5	5	4.33	1.15	มาก
4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ตามลำดับขั้นตอน	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ย	3.50	5.00	5.00	4.50	0.40	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ยระดับ			\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
	แสดงความคิดเห็นของ					
	ผู้เชี่ยวชาญที่มี ต่อแผนที่ 2					
1	2	3				
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้						
5.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดพฤติกรรมด้าน จิตสาธารณะ	3	4	4	3.67	0.58	มาก
5.2 สอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคม	4	5	5	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ย	3.50	4.50	4.50	4.50	0.00	มาก
6. การวัดและประเมินผล						
6.1 วิธีการวัดสอดคล้อง กับเกณฑ์พฤติกรรมด้าน จิตสาธารณะ	3	4	5	4.00	1.00	มาก
6.2 เครื่องมือสามารถ ใช้ในการวัดพฤติกรรมด้าน จิตสาธารณะ	3	4	5	4.00	1.00	มาก
เฉลี่ย	3.00	4.00	5.00	4.00	0.00	มาก
เฉลี่ยรวม	3.40	4.40	4.80	4.20	0.67	มาก

ตาราง 13 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้
ด้วยกระบวนการรับใช้สังคมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุมจิต
สาธารณะ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ยระดับ			\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
	แสดงความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ แผนที่ 3					
	1	2	3			
1. สาระสำคัญ						
1.1 เสนอแก่นความรู้ ในเรื่องที่เรียน	3	4	4	3.67	0.58	มาก
เฉลี่ย	3.00	4.00	4.00	3.67	0.58	มาก
2. จุดประสงค์การเรียนรู้						
2.1 มีความถูกต้อง	4	4	5	4.33	0.58	มาก
2.2 เหมาะสมกับวัย ผู้เรียนมีความชัดเจน เข้าใจ ง่าย	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.00	4.50	5.00	4.50	0.00	มาก
3. เนื้อหา						
3.1 เหมาะสมกับผู้เรียน	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.00	5.00	5.00	4.67	0.58	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้						
4.1 ส่งเสริมพฤติกรรม ด้านจิตสาธารณะ	4	5	4	4.33	0.58	มาก
4.2 จัดกิจกรรมการ เรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้ สังคมตามลำดับขั้นตอน	4	5	4	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ย	4.00	5.00	4.00	4.33	0.00	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ยระดับ			\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
	แสดงความคิดเห็น					
	ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ แผนที่ 3					
1	2	3				
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้						
5.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ	4	4	5	4.33	0.58	มาก
5.2 สอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคม	4	4	5	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ย	4.00	4.00	5.00	4.33	0.00	มาก
6. การวัดและประเมินผล						
6.1 วิธีการวัดสอดคล้อง กับเกณฑ์พฤติกรรมด้าน จิตสาธารณะ	4	4	5	4.33	0.58	มาก
6.2 เครื่องมือสามารถใช้ ในการวัดพฤติกรรมด้านจิต สาธารณะ	4	4	5	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ย	4.00	4.00	5.00	4.33	0.00	มาก
เฉลี่ยรวม	3.90	4.40	4.70	4.33	0.55	มาก

ตาราง 14 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย
กระบวนการรับใช้สังคมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุม
จิตสาธารณะ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ยระดับ			\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
	แสดงความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ แผนที่ 4					
	1	2	3			
1. สาระสำคัญ						
1.1 เสนอแก่นความรู้ ในเรื่องที่เรียน	4	4	4	4.00	0.00	มาก
เฉลี่ย	4.00	4.00	4.00	4.00	0.00	มาก
2. จุดประสงค์การเรียนรู้						
2.1 มีความถูกต้อง	4	4	5	4.33	0.58	มาก
2.2 เหมาะสมกับวัย ผู้เรียนมีความชัดเจน เข้าใจ ง่าย	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.00	4.50	5.00	4.50	0.00	มาก
3. เนื้อหา						
3.1 เหมาะสมกับผู้เรียน	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.00	5.00	5.00	4.67	0.58	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้						
4.1 ส่งเสริมพฤติกรรม ด้านจิตสาธารณะ	4	5	4	4.33	0.58	มาก
4.2 จัดกิจกรรมการ เรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้ สังคมตามลำดับขั้นตอน	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.00	5.00	4.50	4.50	0.00	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ยระดับ แสดงความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ แผนที่ 4			\bar{X}	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
	1	2	3			
	5. สื่อและแหล่งเรียนรู้					
5.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ	4	4	5	4.33	0.58	มาก
5.2 สอดคล้องกับกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับ ใช้สังคม	4	4	5	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ย	4.00	4.00	5.00	4.33	0.00	มาก
6. การวัดและประเมินผล						
6.1 วิธีการวัดสอดคล้อง กับเกณฑ์พฤติกรรมด้าน จิตสาธารณะ	4	4	5	4.33	0.58	มาก
6.2 เครื่องมือสามารถใช้ ในการวัดพฤติกรรมด้าน จิตสาธารณะ	4	4	5	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ย	4.00	4.00	5.00	4.33	0.00	มาก
เฉลี่ยรวม	4.00	4.40	4.80	4.40	0.50	มาก

ตาราง 15 แสดงผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรม
ด้านจิตสาธารณะของนักเรียน

ข้อที่	รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
1	การแสดงน้ำใจช่วยเหลือครูเมื่อมี โอกาส	+1	0	+1	0.67	สอดคล้อง
2	ช่วยเพื่อนคิดงานในกลุ่มของตนตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	+1	0	+1	0.67	สอดคล้อง
3	รู้จักแบ่งปันอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ปากกา ดินสอ สี กระดาษ ให้เพื่อนได้ ใช้ร่วมกัน	+1	0	+1	0.67	สอดคล้อง
4	ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน ได้แก่ เก็บขยะ นำขยะไปทิ้งถังขยะ กวาด ห้อง ถูห้อง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	ช่วยกันประหยัดพลังงาน ได้แก่ปิดพัด ลม ปิดไฟ เมื่อไม่ใช้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	ช่วยกันจัดระเบียบห้องเรียน ได้แก่ จัด โต๊ะเรียน เก้าอี้ และจัดเรียงรองเท้า ก่อนเข้าห้องเรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	ไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายใน โรงเรียนให้เกิดความเสียหายหรือชำรุด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	ดูแลรักษาความสะอาด สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ไม่ให้เกิดสกปรก	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	ไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ใน สาธารณประโยชน์ ได้แก่ ไม่ เคลื่อนย้ายโต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้	+1	0	+1	0.67	สอดคล้อง

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
10	ไม่หยิบจับสิ่งของที่มืออยู่ในสาธารณะ ประโยชน์มาเป็นของตน ได้แก่ หนังสือ ในห้องสมุด อุปกรณ์กีฬา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้ สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน อย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12	แจ้งครูหรือภารโรงเมื่อพบว่า สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ถูก ทำลายหรือชำรุดเสียหาย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
13	เข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมที่เป็น ประโยชน์ต่อห้องเรียน โรงเรียน และ ชุมชน ได้แก่ การเข้าร่วมชุมนุมจิต สาธารณะ ชุมนุมจิตอาสา และ ชุมนุมผู้บำเพ็ญประโยชน์	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14	เข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมด้วยความ เต็มใจ และมีความสุขที่ได้ทำประโยชน์ ให้แก่ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15	ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ อาสารับใช้ ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนด้วย ความกระตือรือร้น และไม่หวัง ผลตอบแทน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
16	เห็นคุณค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมรับ ใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ฝึกตน ให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะขอช่วยเหลือ ผู้อื่นอยู่เสมอ โดยไม่มีใครชักชวน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 16 แสดงผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบเขียนรายงานตนเอง

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ผลการพิจารณา
	1	2	3		
ด้านที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ ภายในโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ภาคผนวก ง แสดงคะแนนการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ

ตาราง 17 แสดงคะแนนการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุม
จิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ครั้งที่ 1
โดยครูประจำชุมนุมจิตสาธารณะ

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับ จิต สาธารณะ					
	ด้านที่ 1				ด้านที่ 2				ด้านที่ 3											
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4								
1	3	3	2	3	3	3	3	3	4	3	4	3	4	4	2	2	2	3.00	0.73	ขั้นการเห็น คุณค่า
2	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	2	4	3.19	0.54	ขั้นการเห็น คุณค่า
3	4	2	3	3	4	4	4	3	2	2	3	4	3	4	2	2		3.06	0.85	ขั้นการเห็น คุณค่า
4	4	3	3	3	3	3	3	3	4	3	4	3	4	3	3	3	3	3.25	0.45	ขั้นการเห็น คุณค่า
5	3	4	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	2	2.94	0.57	ขั้นการเห็น คุณค่า
6	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	4	4	3.06	0.44	ขั้นการเห็น คุณค่า
7	3	3	2	3	3	3	3	4	3	2	2	3	4	3	2	3	4	2.94	0.68	ขั้นการเห็น คุณค่า
8	3	4	2	2	3	3	4	3	2	2	3	4	3	2	4	3		2.94	0.77	ขั้นการเห็น คุณค่า
9	4	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	2	2	3	3	3	3	3.06	0.57	ขั้นการเห็น คุณค่า
10	3	4	2	2	3	3	4	4	4	4	4	4	4	3	2	4	4	3.38	0.81	ขั้นการเห็น คุณค่า
11	3	4	2	2	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	3	3	2	3.25	0.77	ขั้นการเห็น คุณค่า

ตาราง 17 (ต่อ)

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ															\bar{X}	S.D.	ระดับ จิต สาธารณะ	
	ด้านที่ 1						ด้านที่ 2						ด้านที่ 3						
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3				4
12	4	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	3	3	4	2	3.25	0.58	ชั้นการเห็น คุณค่า
13	3	3	2	3	3	3	3	3	4	4	2	2	2	4	2	4	2.94	0.77	ชั้นการเห็น คุณค่า
14	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	4	2.94	0.44	ชั้นการเห็น คุณค่า
15	3	4	2	2	3	3	4	3	2	2	3	4	4	4	3	3	3.06	0.77	ชั้นการเห็น คุณค่า
16	3	3	3	3	3	3	2	3	4	4	4	4	3	3	4	4	3.31	0.60	ชั้นการเห็น คุณค่า
17	4	3	2	2	3	4	2	3	4	4	4	3	4	2	2	2	3.00	0.89	ชั้นการเห็น คุณค่า
18	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	3	2	4	3.19	0.54	ชั้นการเห็น คุณค่า
19	3	4	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	4	2	2	2.81	0.66	ชั้นการเห็น คุณค่า
20	3	4	2	2	3	3	2	2	4	4	4	4	3	3	3	3	3.06	0.77	ชั้นการเห็น คุณค่า
21	4	3	2	2	3	4	4	3	2	2	3	4	3	3	4	2	3.00	0.82	ชั้นการเห็น คุณค่า
22	3	4	2	2	3	3	3	4	3	4	3	4	2	3	4	4	3.19	0.75	ชั้นการเห็น คุณค่า
23	4	3	2	2	3	4	3	4	3	4	3	4	3	2	3	4	3.19	0.75	ชั้นการเห็น คุณค่า

ตาราง 17 (ต่อ)

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับ จิต สาธารณะ				
	ด้านที่ 1						ด้านที่ 2									ด้านที่ 3			
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4
24	3	4	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	4	3	2.94	0.57	ชั้นการเห็น คุณค่า
25	3	3	4	4	2	2	3	3	4	4	2	2	3	3	3	3	3.00	0.73	ชั้นการเห็น คุณค่า
26	4	4	4	4	4	4	3	3	4	4	2	2	3	2	4	4	3.44	0.81	ชั้นการเห็น คุณค่า
27	3	4	3	4	3	3	3	3	2	2	2	2	3	3	2	2	2.75	0.68	ชั้นการเห็น คุณค่า
28	4	4	4	4	4	3	4	3	2	2	3	4	2	2	4	4	3.31	0.87	ชั้นการเห็น คุณค่า
29	3	4	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	4	3.06	0.57	ชั้นการเห็น คุณค่า
30	3	3	3	3	3	3	3	4	3	4	3	4	3	3	3	3	3.19	0.40	ชั้นการเห็น คุณค่า

ตาราง 18 แสดงคะแนนการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุม
จิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ครั้งที่ 2
โดยครูประจำชุมนุมจิตสาธารณะ

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับ จิต สาธารณะ					
	ด้านที่ 1						ด้านที่ 2									ด้านที่ 3				
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4	
1	4	5	5	4	4	4	5	5	5	5	4	4	4	5	5	5	4.56	0.51	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย	
2	5	5	5	5	4	4	5	4	4	4	4	4	4	4	5	5	4.44	0.51	ขั้นการ จัดระบบ	
3	5	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	4	4	4	5	5	4	4.50	0.52	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
4	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	3	4	5	5	4.75	0.58	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย	
5	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5	3	5	5	5	4.75	0.58	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย	
6	4	4	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4.38	0.50	ขั้นการ จัดระบบ	
7	5	5	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	4	5	4	5	4.50	0.52	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย	

ตาราง 18 (ต่อ)

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับจิต สาธารณะ					
	ด้านที่ 1						ด้านที่ 2									ด้านที่ 3				
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4	
8	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	5	5	5	5	4.75	0.45	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย	
9	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	4	4.50	0.63	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย	
10	5	4	5	4	5	4	4	4	4	4	4	4	5	5	4	3	5	4.31	0.60	ขั้นการ จัดระบบ
11	4	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	5	3	3	4	4.19	0.66	ขั้นการ จัดระบบ
12	4	4	5	5	5	5	5	4	5	4	5	4	5	4	3	4	4.44	0.63	ขั้นการ จัดระบบ	
13	5	5	4	4	4	4	5	5	5	4	4	4	5	5	5	5	4.56	0.51	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย	
14	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4.69	0.48	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย	
15	4	4	4	4	4	5	4	5	4	5	4	5	3	5	3	4	4.19	0.66	ขั้นการ จัดระบบ	

ตาราง 18 (ต่อ)

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับจิต สาธารณะ				
	ด้านที่ 1						ด้านที่ 2									ด้านที่ 3			
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4
16	4	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4.63	0.50	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
17	5	5	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	4	4	5	5	4.50	0.52	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
18	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4.56	0.51	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
19	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	5	4.50	0.52	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
20	4	5	5	4	4	4	5	5	5	5	5	5	3	5	5	5	4.63	0.62	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
21	5	5	5	5	4	4	4	5	5	5	5	4	4	4	5	4	4.63	0.50	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
22	5	4	4	4	4	4	5	5	4	4	4	4	5	3	4	4	4.19	0.54	ขั้นการ จัดระบบ

ตาราง 18 (ต่อ)

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับ จิต สาธารณะ				
	ด้านที่ 1						ด้านที่ 2									ด้านที่ 3			
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4
23	5	5	5	5	5	4	5	4	5	5	4	4	3	5	5	5	4.63	0.62	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
24	5	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	4	4	4	4	4.63	0.50	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
25	4	4	5	5	5	5	4	4	4	5	5	5	4	4	5	4	4.50	0.52	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
26	5	5	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	4	4	4	5	4.56	0.51	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
27	4	4	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5	3	4	4.56	0.63	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
28	5	5	4	4	4	4	5	4	4	4	4	4	4	5	5	5	4.38	0.50	ขั้นการ จัดระบบ
29	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	5	4	4	5	5	4.56	0.51	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย

ตาราง 18 (ต่อ)

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับ จิต สาธารณะ					
	ด้านที่ 1						ด้านที่ 2									ด้านที่ 3				
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4	
30	4	4	4	4	4	5	5	5	5	4	5	5	4	5	4	4	3	4.31	0.60	ขั้นการ จัดระบบ

ตาราง 19 แสดงคะแนนการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุม
จิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ครั้งที่ 1
โดยผู้วิจัย

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับ จิต สาธารณะ				
	ด้านที่ 1						ด้านที่ 2									ด้านที่ 3			
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4
1	3	4	3	4	4	3	3	3	3	4	4	3	4	4	3	3	3.44	0.51	ขั้นการเห็น คุณค่า
2	4	4	4	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3.75	0.45	ขั้นการ จัดระบบ
3	4	4	5	4	5	4	3	3	3	3	3	5	3	4	4	3	3.75	0.77	ขั้นการ จัดระบบ
4	3	3	4	4	4	4	4	3	4	4	4	3	3	3	3	3	3.50	0.52	ขั้นการ จัดระบบ
5	4	4	4	4	5	5	3	4	3	3	3	3	4	4	4	3	3.75	0.68	ขั้นการ จัดระบบ
6	4	4	3	3	3	5	3	3	4	4	4	4	4	4	4	3	3.69	0.60	ขั้นการ จัดระบบ
7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	4	4	3	3.88	0.34	ขั้นการ จัดระบบ
8	4	4	3	3	4	5	3	3	4	4	3	3	4	4	4	4	3.69	0.60	ขั้นการ จัดระบบ

ตาราง 19 (ต่อ)

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับ จิต สาธารณะ				
	ด้านที่ 1						ด้านที่ 2									ด้านที่ 3			
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4
9	3	3	3	3	3	4	4	3	4	3	4	3	4	4	3	3	3.38	0.50	ขั้นการ จัดระบบ
10	4	4	4	4	4	4	3	3	4	4	4	4	3	4	4	3	3.75	0.45	ขั้นการ จัดระบบ
11	4	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3.44	0.51	ขั้นการ จัดระบบ
12	4	4	4	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	3	3.56	0.51	ขั้นการ จัดระบบ
13	4	4	3	3	4	4	4	4	4	4	3	3	3	4	4	3	3.56	0.51	ขั้นการ จัดระบบ
14	4	5	5	3	3	3	3	3	4	3	4	3	4	4	4	4	3.75	0.68	ขั้นการ จัดระบบ
15	5	5	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	3	4	4	3	3.75	0.68	ขั้นการ จัดระบบ
16	4	5	4	3	4	3	3	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3.44	0.63	ขั้นการเห็น คุณค่า
17	3	3	3	3	4	4	4	3	3	4	4	3	3	4	4	3	3.44	0.51	ขั้นการเห็น คุณค่า
18	3	4	2	5	3	3	3	3	3	3	3	3	5	4	4	3	3.38	0.81	ขั้นการเห็น คุณค่า
19	4	4	3	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	4	4	4	3.50	0.52	ขั้นการเห็น คุณค่า
20	3	3	3	4	4	4	4	3	4	4	4	3	3	3	4	3	3.56	0.51	ขั้นการ จัดระบบ
21	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	4	4	3	3	3	3	3.19	0.40	ขั้นการเห็น คุณค่า

ตาราง 19 (ต่อ)

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับจิต สาธารณะ					
	ด้านที่ 1						ด้านที่ 2									ด้านที่ 3				
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4	
22	3	3	4	4	4	4	3	3	4	4	3	3	4	4	3	3	3.50	0.52	ชั้นการเห็น คุณค่า	
23	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	4	4	4	4	3.38	0.50	ชั้นการเห็น คุณค่า	
24	3	4	3	3	3	3	4	3	4	4	4	3	3	3	4	4	3	3.44	0.51	ชั้นการเห็น คุณค่า
25	3	4	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3.19	0.40	ชั้นการเห็น คุณค่า
26	3	3	4	4	3	3	4	3	4	4	4	3	4	4	3	3	3	3.50	0.52	ชั้นการเห็น คุณค่า
27	4	3	4	3	3	3	3	3	3	4	4	3	4	4	4	4	4	3.50	0.52	ชั้นการเห็น คุณค่า
28	3	2	5	3	3	3	3	3	3	3	3	5	3	4	4	3	3	3.31	0.79	ชั้นการเห็น คุณค่า
29	3	3	4	3	4	4	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3.31	0.48	ชั้นการเห็น คุณค่า
30	3	4	3	4	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3.69	0.48	ชั้นการ จัดระบบ

ตาราง 20 แสดงคะแนนการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุม
จิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ครั้งที่ 2
โดยผู้วิจัย

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับ จิต สาธารณะ				
	ด้านที่ 1				ด้านที่ 2				ด้านที่ 3										
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4
1	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4.44	0.51	ขั้นการ จัดระบบ
2	4	4	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5	4.69	0.48	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
3	5	3	3	3	5	5	4	4	4	4	5	5	5	4	4	5	4.25	0.77	ขั้นการ จัดระบบ
4	4	4	4	5	5	5	4	5	5	5	5	4	4	5	5	5	4.63	0.50	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	4	5	4.44	0.51	ขั้นการ จัดระบบ
6	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	4.75	0.45	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
7	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4.94	0.25	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย

ตาราง 20 (ต่อ)

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับจิต สาธารณะ					
	ด้านที่ 1						ด้านที่ 2									ด้านที่ 3				
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4	
8	5	5	4	4	4	4	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4.63	0.50	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย	
9	4	4	5	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	4	5	5	4.44	0.51	ขั้นการ จัดระบบ	
10	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	4	5	5	4	4	4	4.38	0.50	ขั้นการ จัดระบบ	
11	4	5	4	4	5	5	4	5	5	5	5	4	4	4	5	4	5	4.56	0.51	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
12	4	4	5	5	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	4.69	0.48	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย	
13	5	5	4	4	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4.75	0.45	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย	
14	4	4	5	5	5	4	5	5	4	4	4	4	5	5	5	5	4.56	0.51	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย	

ตาราง 20 (ต่อ)

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับจิต สาธารณะ				
	ด้านที่ 1						ด้านที่ 2									ด้านที่ 3			
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4
15	5	4	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	4.56	0.51	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
16	4	4	5	5	5	4	5	5	4	4	5	5	5	4	5	5	4.63	0.50	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
17	4	5	5	4	4	5	4	4	4	5	5	5	4	5	4	5	4.50	0.52	ขั้นการ จัดระบบ
18	5	5	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	4.69	0.48	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
19	4	4	4	4	4	4	5	5	4	5	4	5	5	5	5	5	4.50	0.52	ขั้นการ จัดระบบ
20	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	5	5	4	4	4.63	0.50	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
21	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	4.50	0.52	ขั้นการ จัดระบบ
22	4	5	4	5	4	5	5	5	4	4	4	4	5	5	4	4	4.44	0.51	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย

ตาราง 20 (ต่อ)

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ												\bar{X}	S.D.	ระดับ จิต สาธารณะ				
	ด้านที่ 1						ด้านที่ 2									ด้านที่ 3			
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4
23	5	4	4	4	4	4	5	5	4	4	4	4	5	5	5	5	4.44	0.51	ขั้นการ จัดระบบ
24	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	4.56	0.51	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
25	4	5	5	4	4	5	4	5	5	5	5	4	5	5	4	4	4.56	0.51	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
26	4	4	5	5	5	4	5	5	4	4	4	4	5	4	5	5	4.50	0.52	ขั้นการ จัดระบบ
27	4	5	5	4	4	5	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	4.44	0.51	ขั้นการ จัดระบบ
28	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4.44	0.51	ขั้นการ จัดระบบ
29	4	5	5	4	4	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4.69	0.48	ขั้นการ พัฒนาเป็น ลักษณะ นิสัย
30	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	4	4	4	5	4.44	0.51	ขั้นการ จัดระบบ

ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับการเขียนรายงานตนเอง แล้วเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะความเรียง ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความมีน้ำใจ พบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ดังนี้

1. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะต่อผู้ปกครอง คือการช่วยเหลืองานบ้าน ได้แก่ กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างจาน
2. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะต่อครู คือ ช่วยครูถือของ แจกใบงาน สมุด และการทำความสะอาดห้องเรียน
3. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะต่อเพื่อน ได้แก่ ช่วยเหลือเพื่อนทำงานกลุ่ม ทำเวร และช่วยสอนเพื่อนในด้านการเรียน
4. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะที่นักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อทำความสะอาดห้อง ได้แก่ กวาดห้อง ถูห้อง นำขยะไปที่
5. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะที่นักเรียนได้ช่วยประหยัดพลังงาน ได้แก่ ปิดไฟ ปิดพัดลม และปิดน้ำทุกครั้งเมื่อไม่ใช้งาน
6. พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะที่นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้อง ได้แก่ การไม่ส่งเสียงดัง ไม่เล่นกันในห้อง ไม่นำอาหารเข้ามากินในห้อง และไม่เล่นกีฬาในห้องเรียน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน พบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะถึงการไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ได้แก่ ไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน ไม่ขีดเขียนผนังในห้องน้ำ
2. นักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะถึงการดูแลรักษาความสะอาดสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ได้แก่ ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียนโดยการไม่ทิ้งขยะลงพื้น สอดส่องดูแลบริเวณอาคารเรียนไม่ให้มีเศษขยะ หรือหากพบเห็นเศษขยะก็เก็บขยะลงถัง
3. นักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะถึงการไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน หากพบเห็นนักเรียนก็เก็บอุปกรณ์เหล่านั้นเข้าที่ หรือแจ้งให้ภารโรงทราบ

4. นักเรียนไม่หยิบจับสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ได้แก่ ไม่นำอุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์กีฬา มาเก็บไว้กับตัว ไม่ขโมยหนังสือในห้องสมุด

5. นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ได้แก่ ปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดตามกฎระเบียบได้วางไว้

6. นักเรียนพบว่าสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนถูกทำลาย จะนักเรียนปฏิบัติตนโดยการแจ้งภารโรง แจ้งครู และตักเตือนเพื่อนไม่ให้ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม พบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะ ดังนี้

1. พฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะในห้องเรียน ได้แก่ การไม่ทิ้งขยะในห้องเรียน ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน

2. พฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน คือ การกวาดใบไม้รอบๆ อาคารเรียน การเก็บขยะ และการดูแลต้นไม้ ดอกไม้ในสวนหย่อม

3. พฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม คือ การทำความดีให้กับชุมชนบริเวณรอบๆ โรงเรียน ได้แก่ กวาดบางมูลนาก ซึ่งนักเรียนได้ไปทำความสะอาดสะอาดบริเวณโบสถ์ และเก็บขยะรอบๆ บริเวณวัด

4. นักเรียนคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อห้องเรียน โรงเรียน และสังคม ทำให้นักเรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือคนอื่นอยู่เสมอ และเป็นคนคิดบวก

ภาคผนวก ฉ ภาพการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ภาพกิจกรรมชั้นเตรียมความรู้ก่อนรับใช้สังคม

ขั้นตอนที่ 1 ชั้นเตรียมความรู้ก่อนรับใช้สังคม

เป็นชั้นให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นในการปฏิบัติตน การฝึกทักษะที่จำเป็นเวลาเข้าไปรับใช้สังคม

2. ภาพกิจกรรมชั้นการสำรวจปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจปัญหา

เป็นชั้นที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปสำรวจปัญหาความต้องการของชุมชน

3. ภาพกิจกรรมชั้นการวางแผนรับใช้สังคม

ขั้นตอนที่ 3 ชั้นการวางแผนรับใช้สังคม

เป็นขั้นให้นักเรียนนำปัญหาและความต้องการของชุมชนมาสรุปว่ามีอะไรบ้าง จากนั้นให้นักเรียนจับกลุ่มตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ร่วมกันวางแผนงาน กำหนดหน้าที่ แจกแจงรายละเอียดของกิจกรรมในงาน และการกำหนดเวลาปฏิบัติงาน

4. ภาพกิจกรรมชั้นลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคม

ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคม

เป็นขั้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมีครูเป็นผู้ดูแล และให้คำแนะนำระหว่างการลงทำกิจกรรมรับใช้สังคม

5. ภาพกิจกรรมชั้นการนำเสนอผลงานการรับใช้สังคม

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงานการรับใช้สังคม

เป็นขั้นให้ผู้เรียนพิจารณา ไตร่ตรองวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้จากการรับใช้สังคม และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการลงมือปฏิบัติงาน สรุปผลการดำเนินงาน และนำผลงานออกมาแสดง และประชาสัมพันธ์

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพระเวศวรร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล

เพ็ญนภา วันศิริ

วัน เดือน ปี เกิด

1 กุมภาพันธ์ 2532

ที่อยู่ปัจจุบัน

158/60 หมู่ที่ 5 ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง

จังหวัดพิษณุโลก 65000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2554

ศศ.บ. (พัฒนาศังคม) มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตาราง 1 แสดงผลการสังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคมโดย ใช้วิธีการสอนแบบโครงการ (Boot, 1987)	รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคมที่ ส่งเสริมพัฒนาการด้าน จริยธรรม (Delve, Mintz and Stewart, 1990)	รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคมที่ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี (CRFC, 1997)	รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคมใน สวนสาธารณะ (Coverdell, 2002)	ผลการสังเคราะห์รูปแบบ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการ รับใช้สังคม
3. ขั้นฝึกทักษะที่จำเป็น ต้องการทักษะที่จำเป็นจึงต้อง มีการฝึกทักษะเหล่านั้นก่อน	-	3. ศึกษานโยบายและ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ ประเด็นที่สนใจ ผลกระทบจากนโยบาย หรือกฎหมายนั้น และนำเสนอ เพื่อแก้ไขปัญหา	1. ขั้นเตรียมการ การให้ความรู้แก่นักเรียนใน การมีส่วนร่วมและเรียนรู้จาก การทำกิจกรรม ความรู้ เกี่ยวกับการสำรวจ และ ความต้องการของชุมชน	1. ขั้นเตรียมความรู้ก่อนรับ ใช้สังคม เป็นขั้นการให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับ - การลงไปสำรวจความ ต้องการพื้นที่ในชุมชน - ความรู้เบื้องต้นในการปฏิบัติ ตน การฝึกทักษะที่จำเป็น เวลาเข้าไปรับใช้สังคม
-	1. การสำรวจประสบการณ์ ผู้เรียนมีโอกาสประสบกับ เหตุการณ์ หรือโอกาสเกี่ยวกับ ปัญหาที่ผู้อื่นประสบ ผู้เรียน มองหาโอกาสที่จะช่วยเหลือ หรือเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง	1. การสำรวจชุมชน สภาพ และปัญหา	-	1. ขั้นการสำรวจปัญหา เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความ สนใจโดยให้ผู้เรียนเข้าไป สำรวจปัญหาและความ ต้องการของชุมชน

ตาราง 1 (ต่อ)

รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคม โดยใช้วิธีการสอนแบบ โครงการ (Boot, 1987)	รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคมที่ ส่งเสริมพัฒนาการด้าน จริยธรรม (Delve, Mintz and Stewart, 1990)	รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคมที่ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี (CRFC, 1997)	รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคมใน สวนสาธารณะ (Coverdell, 2002)	ผลการสังเคราะห์รูปแบบ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการ รับใช้สังคม
<p>1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ เป็นการอภิปราย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น รายละเอียดของ โครงการที่จะทำ</p> <p>2. ขั้นเตรียมโครงการ เป็นการอภิปรายและ แลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับ โครงการว่าจะใช้เวลาเท่าไร รายละเอียดของงานมี อะไรบ้าง</p>	<p>2. การแจกแจง (Clarification) ผู้เรียนตัดสินใจ ว่าจะสามารถทำสิ่งใดได้บ้างใน กิจกรรมที่การรับใช้สังคม</p>	<p>3. การเลือกปัญหาที่สนใจ และสอดคล้องกับ จุดประสงค์ การสำรวจปัญหาที่เลือกใน รายละเอียด</p> <p>2. วางแผนปฏิบัติการ</p>	<p>-</p>	<p>2. ขั้นการวางแผนรับใช้ สังคม เป็นขั้นหลังจากที่ไปสำรวจ ปัญหาและความต้องการของ ชุมชน นักเรียนนำปัญหาและ ความต้องการของชุมชนมา สรุปว่ามีอะไรบ้าง จากนั้นให้ นักเรียนจับกลุ่มตามความ ถนัดและความสนใจของ นักเรียน จากนั้นแต่ละกลุ่มเริ่ม วางแผนงาน แบ่งหน้าที่ แจก แจงรายละเอียดของงาน การ กำหนดเวลา เป็นต้น</p>

ตาราง 1 (ต่อ)

รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคม โดยใช้วิธีการสอนแบบ โครงการ (Boot, 1987)	รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคมที่ ส่งเสริมพัฒนาการด้าน จริยธรรม (Delve, Mintz and Stewart, 1990)	รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคมที่ส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดี (CRFC, 1997)	รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้ สังคมในสวนสาธารณะ (Coverdell, 2002)	ผลการสังเคราะห์รูปแบบ การเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคม
<p>4. ขั้นเตรียมอุปกรณ์ เตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นใน การทำกิจกรรม เป็นการลง มือกระทำกิจกรรมที่ได้ วางแผนไว้</p>	<p>5. การกระตุ้น (Activation) การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในปัญหา ที่เกิดขึ้นในสังคม การเรียนรู้จาก การรับ ใช้สังคม</p>	<p>4. การปฏิบัติกิจกรรม ลงมือกระทำกิจกรรมตามแผนปฏิบัติ การที่กำหนดไว้</p>	<p>2. ปฏิบัติการ (Action) เป็นการปฏิบัติตามแผนที่ วางไว้ ให้นักเรียนลงมือ ด้วยตนเอง และมีการ ดูแลการปฏิบัติอย่างทั่ว ถึง</p>	<p>4. ขั้นลงมือปฏิบัติการรับ ใช้สังคม นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตาม แผนที่ได้วางไว้ด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมีครู เป็นผู้ดูแลและให้คำแนะนำ ระหว่างการลงทำกิจกรรมรับ ใช้สังคม</p>

ตาราง 1 (ต่อ)

รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคม โดยใช้วิธีการสอนแบบ โครงการ (Boot, 1987)	รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคมที่ ส่งเสริมพัฒนาการด้าน จริยธรรม (Delve, Mintz and Stewart, 1990)	รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคม ที่ส่งเสริมความเป็น พลเมืองดี (CRFC, 1997)	รูปแบบการเรียนรู้ด้วย กระบวนการรับใช้สังคมใน สวนสาธารณะ (Coverdell, 2002)	ผลการสังเคราะห์รูปแบบ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการ รับใช้สังคม
<p>5. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการลงมือทำกิจกรรม ตามแผนที่วางไว้</p> <p>6. ขั้นสรุปผลดำเนินการ เป็นการจัดข้อมูลต่างๆและ สรุปผลของการดำเนินการ</p> <p>7. ขั้นเสนอผลโครงการ เป็นการนำเสนอผลงานของ โครงการที่ทำสำเร็จแล้ว</p>	<p>3. การตระหนัก (Realization) ผู้เรียนเริ่มตระหนักถึง ประสบการณ์การรับใช้สังคม มีความหมายสำหรับตนเอง อย่างไร สามารถมุ่งความ สนใจไปยังปัญหาที่ประสบ มีความมั่นใจมากขึ้น</p> <p>5. การซึมซับ (Internalization) ผู้เรียน บูรณาการ ประสบการณ์การ รับใช้สังคมเข้าไปในชีวิตของ ตนเอง</p>	<p>5. การได้ตรง และการ ประเมิน ทำการพิจารณาไตร่ตรองแต่ ละขั้นตอนประเมินผลในแต่ละ ขั้นตอน และทำการสรุป การทำกิจกรรมรับใช้สังคม</p> <p>6. นำเสนอกิจกรรม การรับใช้สังคมและบทเรียนที่ เรียนรู้และประชาสัมพันธ์นำ ผลงานออกแสดง</p>	<p>3. ผลสะท้อนกลับ (Reflection) นักเรียนได้วิเคราะห์ถึง ประสบการณ์การรับใช้สังคม และนำมาประยุกต์ใช้ในการ เรียน กิจกรรมที่สะท้อน ออกมาเป็นการทำงานเชิง วิชาการกับการทำกิจกรรมรับ ใช้สังคม</p> <p>4. การเฉลิมฉลอง (Celebration) เป็นการระลึกถึงสิ่งที่ได้ทำ ให้กับชุมชน ถือเป็น การปิด กิจกรรมรับใช้สังคม</p>	<p>5. ขั้นการนำเสนอผลงานการรับใช้ สังคม ผู้เรียนพิจารณา ไตร่ตรอง วิเคราะห์ถึงประสบการณ์ที่ได้ เรียนรู้จากการรับใช้สังคม และ เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการ ลงมือปฏิบัติงาน และสรุปผล การดำเนินงาน และนักเรียนนำ ผลงานออกมาแสดง มีการ ประชาสัมพันธ์</p>

ตาราง 3 แสดงการออกแบบโครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชุมนุม
จิตสาธารณะ

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
1. เรื่องเตรียมความรู้ก่อนรับใช้สังคม	1. อธิบาย ความหมายของจิตสาธารณะและ การรับใช้สังคมได้	1. ความหมาย จิตสาธารณะและ การรับใช้สังคม	ชั่วโมงที่ 1 1. กิจกรรมดูหนังสั้น เรื่อง จิตอาสารับใช้ สังคม 2. กิจกรรมการเรียนรู้ ความหมายจิต สาธารณะ และการรับ ใช้สังคม		- หนังสือ เรื่องจิต อาสารับใช้สังคม - ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ความหมายจิต สาธารณะและการรับ ใช้สังคม - ใบความรู้ที่ 1 เรื่องความหมาย จิตสาธารณะและการ รับใช้สังคม	ตรวจงาน - ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ความหมาย จิตสาธารณะ และ การรับใช้สังคม	2

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วย			การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
			กระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้		
2. สรุปกระบวนการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคมได้	2. กระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคม	3. กิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคม	3. กิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	- ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องสรุปกระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคม - ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง กระบวนการการรับใช้สังคม และหลักการการรับใช้สังคม	- ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องสรุปกระบวนการการรับใช้สังคมและหลักการการรับใช้สังคม ประเมินผล - มีความรู้ระดับดีขึ้นไป	

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วย		การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
			กระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ		
3. ใช้ทักษะการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์ บุคคลที่มีจิตสาธารณะได้	3. ทักษะการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์ บุคคลที่มีจิตสาธารณะ	<p>ชั่วโมงที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมดูวีดิทัศน์ เรื่องเทคนิคการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์ - กิจกรรมกลุ่ม ฝึกการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์ บุคคลที่มีจิตสาธารณะ 	<p>ชั่วโมงที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมดูวีดิทัศน์ เรื่องเทคนิคการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์ - กิจกรรมกลุ่ม ฝึกการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์ บุคคลที่มีจิตสาธารณะ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่องการสรุปเทคนิคการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์ - ใบกิจกรรมที่ 4 เรื่อง บุคคลที่มีจิตสาธารณะในใจหนู - วีดิทัศน์ เรื่อง เทคนิคการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์ 	<p>ตรวจงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่องการสรุปเทคนิคการพูด การสังเกต และการสัมภาษณ์ - ใบกิจกรรมที่ 4 เรื่อง บุคคลที่มีจิตสาธารณะในใจหนู 	

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วย			การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
			กิจกรรมการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้		
4. ใช้ทักษะการเขียนแผนการปฏิบัติงานการรับใช้สังคมได้	4. ทักษะการเขียนแผนการปฏิบัติงานการรับใช้สังคม	- กิจกรรมการเรียนรู้ การเขียนแผนปฏิบัติงาน	- กิจกรรมการเรียนรู้ การเขียนแผนปฏิบัติงาน	จิตสาธารณะ	- ใบกิจกรรมที่ 4 เรื่องการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคม - ใบความรู้ที่ 3 เรื่องการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคม	- ใบกิจกรรมที่ 5 เรื่องการเขียนแผนปฏิบัติงานการรับใช้สังคม ประเมินผล - มีความรู้ระดับดีขึ้นไป	

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วย			การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
			กระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้		
2. เรื่องความมีน้ำใจ	1. สำรวจปัญหาภายในห้องเรียนได้	1. ปัญหาของห้องเรียน	(ชั่วโมงที่ 1) สำรวจปัญหา 1. กิจกรรมการพูดคุยเรื่องปัญหาของห้องเรียน 2. กิจกรรมกลุ่มสำรวจปัญหาภายในห้องเรียน	ด้านความมีน้ำใจ 1. การแสดงน้ำใจช่วยเหลือครูเมื่อมีโอกาสด 2. การช่วยเพื่อนคิดงานในกลุ่มของตนเองตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 3. การรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์การเรียนได้แก่ ปากกา ดินสอ สี กระดาษ ให้เพื่อนได้ใช้ร่วมกัน	- ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องปัญหาของห้องเรียน - ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องการสำรวจปัญหาภายในห้องเรียน	ตรวจงาน - ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องปัญหาภายในห้องเรียน - ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องการสำรวจปัญหาภายในห้องเรียน ประเมินผล - มีความรู้ระดับดีขึ้นไป	4

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
2.	วางแผนการทำ ความสะอาด ห้องเรียนได้	2. การทำความ สะอาดห้องเรียน	(ชั่วโมงที่ 2) การวางแผนรับใช้สังคม 1. รูปภาพกิจกรรมการทำ ความสะอาด ห้องเรียน 2. กิจกรรมกลุ่ม การ เขียนแผนปฏิบัติงาน เรื่อง ห้องเรียนสะอาด ด้วยน้ำใจเรา	ด้านความมีน้ำใจ 1. การแสดงน้ำใจ ช่วยเหลือครูเมื่อมี โอกาส 2. การช่วยเพื่อนคิด งานในกลุ่มของตน ตามหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย 3. การรู้จักแบ่งปัน อุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ปากกา ดินสอ สี กระดาษ ให้เพื่อน ได้ใช้ร่วมกัน	- รูปภาพกิจกรรมการ ทำความสะอาด ห้องเรียน - ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่องวิธีการทำความสะอาด สะอาดห้องเรียน - ใบกิจกรรมที่ 4 แผนปฏิบัติงาน เรื่อง ห้องเรียนสะอาดด้วย น้ำใจเรา	ตรวจงาน - ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่องวิธีการทำ ความสะอาด ห้องเรียน - ใบกิจกรรมที่ 4 แผนปฏิบัติงาน เรื่อง ห้องเรียน สะอาดด้วยน้ำใจ เรา ประเมินผล - มีความรู้ระดับ ดีขึ้นไป	

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
3. ปฏิบัติตามแผนการทำความสะอาด ห้องเรียนได้	-	(ชั่วโมงที่ 3) การลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคม 1. กิจกรรมกลุ่มปฏิบัติการรับใช้สังคม เรื่อง ห้องเรียนสะอาดด้วยน้ำใจเรา	4. การช่วยกันทำความสะอาด ห้องเรียน ได้แก่ เก็บขยะ นำขยะไปทิ้งถังขยะ กวาดห้อง ถูห้อง	5. การช่วยกันประหยัดพลังงาน ได้แก่ ปิดพัดลม ปิดไฟ เมื่อไม่ใช้งาน	6. การช่วยกันจัดระเบียบห้องเรียน ได้แก่ จัดโต๊ะเรียน เก้าอี้ และจัดเรียง รองเท้านั่ง ห้องเรียน	-	-

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
4.	นำเสนอผลการ ทำความเข้าใจ ห้องเรียนได้	-	(ชั่วโมงที่ 4) นำเสนอ ผลงานการรับใช้ สังคม 1. กิจกรรมนำเสนอ ผลงานการรับใช้สังคม เรื่อง ห้องเรียนสะอาด ด้วยน้ำใจเรา	-	- ใบกิจกรรมที่ 5 การ นำเสนอผลงานการรับ ใช้สังคม เรื่อง ห้องเรียนสะอาดด้วย น้ำใจเรา	ตรวจงาน - ใบกิจกรรมที่ 5 การนำเสนอ ผลงานการรับใช้ สังคม เรื่อง ห้องเรียนสะอาด ด้วยน้ำใจเรา ประเมินผล - มีความรู้ระดับ ดีขึ้น	

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
3. เรื่องการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน	1. สำรวจปัญหาของสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนได้	1. ปัญหาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน	(ชั่วโมงที่ 1) สำรวจปัญหา 1. กิจกรรมการพูดคุยเรื่องปัญหาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน 2. กิจกรรมกลุ่ม สำรวจปัญหา สาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน	-	- ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องปัญหาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน - ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องการสำรวจปัญหาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน	ตรวจงาน - ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องปัญหาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน - ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องการสำรวจปัญหาสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียน ประเมินผล - มีความรู้ระดับดีขึ้นไป	4

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
2. วางแผนการดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียนได้	2. การดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียน	2. การดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียน	(ชั่วโมงที่ 2) การวางแผนรับใช้สังคม 1. กิจกรรมดูวิดีโอเรื่อง big cleaning day in school 2. กิจกรรมกลุ่มเขียนแผนการรับใช้สังคม เรื่องการดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียน	-	- ไปกิจกรรมที่ 3 เรื่องวิธีดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ของโรงเรียน - ไปกิจกรรมที่ 4 แผนการรับใช้สังคม เรื่องการดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียน	ตรวจงาน - ไปกิจกรรมที่ 3 เรื่องวิธีดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ของโรงเรียน - ไปกิจกรรมที่ 4 แผนการรับใช้สังคม เรื่องการดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียน	ประเมินผล - มีความรู้ระดับดีขึ้น

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
3. ปฏิบัติตามแผนการดูแลรักษาสาธารณสุข-ประโยชน์ภายในโรงเรียนได้	-	(ชั่วโมงที่ 3) การลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคม 1. กิจกรรมกลุ่มการดูแลรักษาสาธารณสุขประโยชน์ภายในโรงเรียน	1. การไม่ทำลายสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนให้เกิดความเสียหายหรือชำรุด 2. การดูแลรักษาความสะอาดสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนไม่ให้สกปรก 3. การไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของที่อยู่ในสาธารณประโยชน์ได้แก่ ไม่เคลื่อนย้ายโต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้				

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
				<p>4. การไม่หยิบจับสิ่งของที่มีอยู่ในสาธารณะประโยชน์มาเป็นของตน ได้แก่ หนังสือในห้องสมุด อุปกรณ์กีฬา</p> <p>5. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของการใช้สาธารณ - ประโยชน์ภายในโรงเรียนอย่างเคร่งครัด</p> <p>6. การแจ้งครูหรือภารโรงเมื่อพบว่าสาธารณประโยชน์ภายในโรงเรียนถูกทำลายหรือชำรุดเสียหาย</p>			

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
4.	นำเสนอผลงาน การดูแลรักษา สาธารณประโยชน์ ภายในโรงเรียนได้	-	(ชั่วโมงที่ 4) นำเสนอผลงาน 1. กิจกรรมกลุ่ม นำเสนอผลงานการดูแลรักษา สาธารณประโยชน์ ภายในโรงเรียน	-	- ใบกิจกรรมที่ 5 การนำเสนอผลงาน การดูแลรักษา สาธารณประโยชน์ ภายในโรงเรียน	ตรวจงาน - ใบกิจกรรมที่ 3 การนำเสนอ ผลงานการดูแล รักษาสาธารณ ประโยชน์ภายใน โรงเรียน ประเมินผล - มีความรู้ใน ระดับดีขึ้นไป	
4.	เรื่อง การ เข้าร่วม กิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ ต่อส่วนรวม	1. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับ ชุมชน ใกล้ โรงเรียน	(ชั่วโมงที่ 1) สำรวจ ปัญหา 1. กิจกรรมดูรูป ภาพ บุคคลหรือหน่วยงานที่ ทำประโยชน์ต่อสังคม	-	- ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง บุคคลหรือหน่วยงานที่ ทำประโยชน์ต่อสังคม	ตรวจงาน - ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง บุคคลหรือ หน่วยงานที่ทำ ประโยชน์ต่อสังคม	4

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
			2. กิจกรรมกลุ่ม สำรวจปัญหาของชุมชนใกล้โรงเรียน		- ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่อง การสำรวจปัญหาสำรวจปัญหาของชุมชนใกล้โรงเรียน	- ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่อง การสำรวจปัญหาสำรวจปัญหาของชุมชนใกล้โรงเรียน ประเมินผล - มีความรู้ระดับดีขึ้นไป	
2. การวางแผนการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้	2. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	(ชั่วโมงที่ 2) วางแผนรับใช้สังคม 1. กิจกรรมดูวิดีโอทัศน์เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนของเรา 2. กิจกรรมกลุ่มเขียนแผน การเข้าร่วม	ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 1. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมที่เป็นประโยชน์ต่อ	- ใบกิจกรรมที่ 3ตอบคำถามจากการดูวิดีโอทัศน์ เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนของเรา - ใบกิจกรรมที่ 4แผนการรับใช้สังคมเรื่องการเข้าร่วม	ตรวจงาน - ใบกิจกรรมที่ 3ตอบคำถามจากการดูวิดีโอทัศน์ เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนของเรา		

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
			กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ได้แก่ การเข้าร่วมชุมนุม จิตสาธารณะ ชุมนุมจิตอาสา และ ชุมนุมผู้บำเพ็ญประโยชน์	กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	- ใบกิจกรรมที่ 4 - แผนการรับใช้สังคม เรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ประเมินผล - มีความรู้ระดับดีขึ้นไป	
				2. การเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้สังคมด้วยความเต็มใจ และมีความสุขที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน			

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
3. ปฏิบัติตามแผนการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้	-	<p>(ชั่วโมงที่ 3) ลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคม</p> <p>1. กิจกรรมกลุ่ม ปฏิบัติตามแผนการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม</p>	<p>3. การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ อาสารับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนด้วยความกระตือรือร้น และไม่หวังผลตอบแทน</p> <p>4. การเห็นคุณค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมรับใช้ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน ตักตนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ โดยไม่มีใครชักชวน</p>	-	-		

ตาราง 3 (ต่อ)

แผนที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนรู้	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการรับใช้สังคม	จิตสาธารณะ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
4.	นำเสนอผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้	-	(ชั่วโมงที่ 4) นำเสนอผลงาน 1. กิจกรรมกลุ่ม นำเสนอผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	-	- ใบงานที่ 5 การนำเสนอผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	ตรวจงาน - ใบงานที่ 5 การนำเสนอผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ประเมินผล - มีความรู้ระดับดีขึ้นไป	